

منتدی اِقرأ الثقافی
www.igra.ahlamotada.com

پیشانیان نووری

وہ فاداری

وہ رکنیانی
پر حیم متحمہ دی

بنکی ڈین

یہ شار ئیحسان نووری

وہ فاداری

لہ فارسییہ وہ وەرگیرانی

پر حیم محمەدی

سەرپەرشتى لە چاپدراوەکانى بىنکە: سەدىق سالىح

زنجیره: ۱۵۷

کتىب: وهفادارى

دانەر: يەشار ئىحسان نوورى

وهرگير: پەھيم محەممەدى

پيچن: سەمەند

لەقاليدان: لاس

خەت و پووبەرگ: ئەحمەد سەعید

نرخ: ۴۰۰۰ دینار

تیراژ: ۱۰۰۰

ژمارەى سپاردن: ۱۳۶۲ى سالى ۲۰۱۲ى بەرئومبەرايمەتیی گشتیی کتیبخانە گشتیەکان

جینی چاپ: سلیمانی، چاپخانەى شەلان

سالى چاپ: ۲۰۱۳

۹۲۰،۹۱۵۹۷

ن ۳۲۴

نووری، يەشار ئىحسان

وهفادارى / نووسینی يەشار ئىحسان نوورى، وهرگير پەھيم محەممەدى..

۱۸۵ال: (۲۱×۱۴،۸۵ سم)، زنجیره: ۱۵۷. (وێنە)

۱- بیهەری ۲- ناوئیشان

بىنکەى ژين

بۇ بوورژاندەنەرەى کەلەپوورى بەلگەنامەى و پۇرژانامەوانىی کوردی

عیراق: هەرمێ کوردستان، سلیمانی؛ شەقامی پیرمەگروون، گەرەمکی ۱۰۷ بەرەتان،

تەلاری ژین تەنیشتی (مەرگەوتی شەخ فەزید) تەلەفون: ۲-۳۳۰۱۲۹۱

ئاسیا: ۷۷۵۷۳۳۵۷۷۵ یا ۴۸۴۶۳۳۵۸۶۴-۷۷۰۱۵۶۵۸۶۴-کۆرەك: ۰۷۵۰۱۱۲۸۳۰۹-س. پۆست: ۱۴

ئاوئیشانی ئەلکەزونی: info@binkeyjin.com مەلپ: www.binkeyjin.com

ناوەرۆك

۷	سوپاسگوزارى
۹	چۇن بىرەۋەر يەكەنى يەشارخانم بە من سىڭىردىن
۱۹	چەند سەرنجىك لەسەر ئەم ۋەرگىرەنە: رەھىم مۇھەممەدى
۲۳	پىشەكى يەشار ئىحسان نوورى
۲۵	ۋەفادارى

سوپاسگوزارى

سوپاس بۇ ۋەرگىپرانى يېرەۋەرەكانى يەشار خانم لە فارسييەۋە بۇ كوردى لەلايەن بەرپرز "پەھىم موھەممەدى" يەۋە كە بە ھىممەت و توانايىيەكى نمونەيىيەۋە لە ماۋەيەكى كەمتر لە پىنج ھەفتەدا ۋەرگىپراۋە.

سوپاس بۇ كاك ئەسەد قەرەداغى بۇ پىداچونەۋە تىببىيە بەنرخەكانى تىكىستەكە.

سوپاس بۇ دكتور پىبوار لەتاج بۇ تىببىيە گرنگەكانى.

سوپاس بۇ كاك بەختيار شەمەيى، بۇ پىداچونەۋە وردو سوودبەخشەكانى.

سوپاس بۇ كاك سۇران ئەبى، كە ھەردەم ئامادە بوۋە بۇ يارمەتيدان. سوپاسى تايبەت بۇ كاك پرووسك ئەسەد كە ئەۋپەرى دىلسۆزى و نىشتەمانپەرۋەرى و گيان لەخۆيوردنى بۇ چاپى ئەم كىتەبە نواند.

ئەيووب بارزانى

جنىف، نىسانى ۲۰۱۳

چۆن بیره وه ره گانی "یه شار خانم" به من سپێردان

ئەییوب بارزانی

کاتی به ناو ئارشیفه گانی به ریتانیدا دهگه پام، بۆم ده رکوت په یوه ندى له نیوان شیخ ئەحمەدی بارزان و شۆرشى ئاگرى دا (ساله گانی ۱۹۲۷ و ۱۹۳۰) هه بوه^۱. ده مویست لیکۆلینه وه له سەر ئەم په یوه ندىیه نه زانراوه بکەم. که به سەردان پۆیشتمه تاران، بۆ ئەوه ی زیاتر له سەر ئەم په یوه ندىیه بزانی، داوام له هاوپییه کم کرد تا ناو نیشانی یه شار خانم، هاوسەری ئیحسان نووری پاشا، فەرمانده ی هیزه چه کداره گانی "شۆرشى ئاگرى" م بۆ پهیدا بکا. ئەو هاوپییه م دواى ماندوو بوونیکی زۆر توانیی ناو نیشانه نوییه که ی یه شار خانم بدۆزیته وه. ئەو به هوێ دهستکورتی و کهم داها تی، په ریشانیی بارى ئابووری ئەو دەم و ههروه ها تهنگرە ی ئابووری ئیرانه وه، له ماله که ی پیشووی که له مهیدانی ته وحید، خیابانی گولوار، ژماره ۳۷، نهۆمی

^۱ بۆ زانیاری زیاتر بپوانه: ئیحسان نووری پاشا، شۆرشى ئاگرى داغ، (زمانی فەرهنسی)، پیشگوتن عیصمهت شەریف وانلی، پیشه کی ئەییوب بارزانی.

La Revolté Del' Agridagh (Ararat), Agri Editions Kurdes Geneve, ۱۹۸۶.

سنيەم بوو و (۲۵) سال لەگەڵ ئىحسان نوورى دا پيڭەوه تيني دا ژيا بوون،
له سەرەتاي مانگي شوباتي سالي ۱۹۸۲ ي زايينيەوه مالهەي بۆ
شوئينيكي ديكە گواستبووه.

بۆ يەكەمجار له ۱۹ ي ئاياري سالي ۱۹۸۳ ي زاييدا له تاران چاوم به
يەشار خانم كهوت. ئەو كاته گەرمەي شەري عيراق و ئيران بوو. جەنگ
له سنوورەكاني هەردوو ولات و كوردستانيش بيادايي دەکرد و
كارەساتي دەخولقاند. سەرکەوتني شووشي گەلاني ئيران كه بووبوو
هۆي پووخاني پزيمي پاشايەتي و دامەزراندني كۆماری ئيسلامي
ئيراني بەدواوه بوو. ئەم شووشە بووبوو هۆي پەشيوي و ئاشاراي له
ئيران دا. ئەم بارودۆخە شپزەيهي ئيران، سەدام حوسيني هان داوو
تا پەلاماري خاكي ئيران بدا. ئەم هيرشە بووه سەرەتايەك بۆ يەكي له
جەنگە هەر خويناويەكاني پۆژەلاتي ناوهراسست كه (۸) سالي خاياندو
ئالوگوپيكي بنەرەتيي له ژياني پۆژانەي خەلكدا پيڭ هينابوو.

هاوپيڭەم، له گەپەكي شيكي باكووري تاران، له دەرگاي
ماليكي دا، كچيڭ به ناوي زاراوه كه ئىحسان نوورى به كچي خۆي
پەسندی كردبوو، دەرگاي كردهوهو پيشوازي ئي كردين. ئەو بەرهو
سالۆنەكه كه يەشار خانم لهوي چاوهپوان بوو، پيئويني كردين.
يەشار خانم، بۆ بەخيهراتن كردنمان، لەبەرمان هەستا و دانيشتين.
هەستم دەکرد لەكاتي ئەم يەكەم ديداردا لەگەڵ ئافەرەتيڭدا بەرهو
بوومهتەوه كه زۆر خۆپاريژ ديار بوو، به ئاساني پازي دلي خۆي بۆ
هەموو كەسي باس ئەكا! لەكاتي ئاخوتندا ئاگاداري پەيڭەكاني بوو،

سروشتی ئارام و جىڭاي پېز بو، خەم و ئازارى پۇژگار بە
پوخسارىيەو ديار بو. سەرەپاي ئەمەش، ئەو پېشوازيىيە گەرمەي
نىشانىدەرى دلفراونى و سروشتى بەخشندەيى ئەو بوون.

يەشار خانم، سەر بە بنەمالەيەكى بۇرژوازيى ئەستانبول بو.
باسەكەمان، لەم ديداردە، سەبارەت بە ھاوسەرەكەي، ئىحسان نوورى،
بوو كە دەبوو ھۆي دلخوشىيى لە پادەبەدەرى يەشار خانم و
گرىدانەھەي لەگەل پابردودا، بۇ ئەو زۆر بەرزو بەنرخ بوو.

لەم يەكەمىن چاوپىكەوتن و گەفت وگۆيەدا نىگەرانى ئەو بووم و لە
چوونە ناو بەرىنايىيى باسەكان خۆم پاراست، لەبەر ئەوھەي يەكەم
ديدارمان بوو، تەنيا چەند پرسىيارىكى سەرەتايىم لىي كرد. پرسىيارە
گرنگەكانم بۇ چاوپىكەوتنى داھاتوو ھەلگرت. ئەو خانوھەي كە ئەو
كاتە تىيدا دەژيا، دكتور جەغفەر محەمەد كەرىم كە دۆستى
بنەمالەكەيان بوو، پىيى بەخشىبوو، تىيدا بژى.

ماوھەك دواتر، لە دووھەمىن چاوپىكەوتندا لەگەل يەشار خانمدا،
ھەستەم كرد ئەو و ھاوسەرەكەي بەشىوھەيەكى بەردەوام لە ترس و
دلەپراوكىدا ژياون. ترس لە پىكخراوى جاسووسىيى ئىران، ساواك و
دلەپراوكى و نىگەرانى لە مېتى توركىيا.

بىنباوھەپى و بەدگومانى لە ھەلسەكەوتەكانىدا ديار بوون.
ئامۇژگارىيى كردم كە باوھەپ بە ھىچ كەسنىك نەكەم. بىنگومان دەولەتى
توركىيا داواي لە تاران كەردبوو بە وردى چاودىرىيى ھەلسەكەوتەكانى
ئەم دوو پەنابەرە سياسىيە بكا. داواي چەند ديدارى، بە دەنگى نزم پىيى

وتم: من لهگەل ئىحساندا لەناو ترس و نىگەرانیدا، لەژێر چاودێرى دەزگا ئەمنییەکانى ساواکدا ژیاوین. ژمارەیهکی زۆری کورد لە کاتى بەخاکسپاردنى ئىحساندا بەشدارییان کردبوو. پیاوێکەکانى ساواک ھەمیشە لەوێ بوون و چاودێرى بارودۆخەکیان دەکرد، تا بزانی چى پوو دەدا. من کە ئەو ھەم بىنى، بە خۆم دەوت ئىستاش کە ئەو مردووە، ھىشتا ھەر لەژێر چاودێرى دەولەتدايە.

ئىحسان نوورى پاشا، لەکاتى پیاوێکەکانى پۆزەندەدا کە دوکتۆرەکی پيشنەبازى پى کردبوو، ماتۆرسوارىک لى دابوو. پاش چەند پۆزى بىھوشى لە ۲۵ى مارسى ۱۹۷۶ى زاینیدا کۆچى دواى و بەیەکجاری مائىلئاوایی لە یەشار خانم کرد. ھەرچەندە ھۆى ئەم مردنە پووداوى ھاتوچۆ بوو، بەلام دەنگۆى ئەو ھەبوو کە پیلانىک بوو بۆ لەناوبردنى ئىحسان نوورى.

یەشار خانم، بۆ خویشى نەیدەزانى کى ئەنجامدەری پووداوەکە بوو. ئەو وتى: کاتى ھاوسەرەکەم تووشى ئەو پووداوە بووبوو، نەمدەزانى لەکوێ و چۆن و کى لى داو. من نەمدەزانى ئایا تاوانبارەکە دەستگیر کراو یا نا؟ ئایا لى پرسینەوێ لەگەڵدا کراو؟ ھىچ شتێک لەوبارەو نەدەزانى. ئەم کۆستە بۆ ئەو ھیندە گران بوو، بە باشتى دەزانى دواى کێشەکە نەکوێ و سەبارەت بە ھەرگى ھاوسەرەکی ھىچ نەزانى.

ئەو پى لەسەر دادەگرتو دەیوت: ئێمە لە چاودێرى بەردەوامدا بووین. ئێمە ھەمیشە لەناو ترسدا دەژیاوین و تەنانت ئىستاش ھەر

دەترسم. ھاوسەرەكەم بیرەوەرەكانی خۆی نووسیپوو، بەلام كاتی ئەو كۆچی دواویی كرد، لە ترساندا ھەموویم سووتاند.

پاش مەرگی ھاوسەرەكە، یەشار خانم دەیتوانی بگەریتەوہ بۆ تورکیا، یا بجیتە ئەوروپا، بەلام ھەستم دەرکرد ئەو پیتی باشتەر بووہ لە ئێران بمینیتەوہو لەپال گۆپی میردەكەیدا بینیتن.

لەبەر ئەوہی بە تەنیا بووم، ئاسان نەبوو بە راشكاوی ئاخواتنم لەگەڵدا بکا. داوام لە یەشار خانم كرد بە تەنیا چاومان بە یەكتر بکەوی. ئیمە لە سالتۆنەكە ھەستاین و چووینە ژوورێکی دیکەو دەرگاکیمان داخست. یەشار خانم، ژمارە ی تەلەفۆنەكە ی خۆی دامی و داوای ئی كردم چەند پۆژێکی دیکە زەنگی بۆ ئی بدم، تا كاتیك بۆ چاوپێكەوتن و دیدار دەستنیشان بکەین، بە تاییبەتی بە تەنیا بچم و بە كەس نەلیم.

ورده ورده باوەر لە نیاوماندا دروست بووبوو. یەشار خانم دەستی بە گێرانیوہی بیرەوەرەكانی رابردووی خۆی لەگەڵ ئیحسان نووری پاشادا دەرکرد. بۆی گێرانیوہ پۆژێك ئیحسان گەرایوہ مالهوہ، بی ئەوہی وشە یەك بلی، پۆیششت تا گەیشتە بەرامبەر پەنجەرەكە، لەوی راوہستا و بی دەنگ مایەوہ. لە پەنجەرەكەوہ سەیری خالیکی نادیار ی دەرکرد. یەشار ھەر سەیری كردبوو، بەلام ئەو ھەر نەجوولابوو. كاتی ئیحسانی بە خەمگینی و بی دەنگی بینیبوو، یەشاریش بی دەنگ بووبوو و چاوەروان مابوہوہ. كات تیپەری و ئیحسان ھەروا بی جوولە و بی دەنگ راوہستابوو. ھاوسەرەكە ی بانگی كردبوو: ئیحسان،

ئىحسان، بەلام ئەو ۋەلامى نەدابوۋە. لەپەر ئەو ترسابوو و دووبارە بانگى كردبوو، بەلام بىھوودە بوو. ئەو ھەستابوو و بەرەو لاي ھاوسەرەكەى پۇشتىتېوو. لەسەرخۇ دەستى لەسەر شانى دانابوو، وتېوۋى: ئىحسان چى پوۋى داۋە ۋا ۋەلام نادەيتەۋە؟

ئەو پىداگرىيى كردبوو و وتېوۋى: پىم بلى چى پوۋى داۋە؟
يەشار وتى: سەرەنجام پوۋى لە من كردو بە خەمبارىيەۋە وتى:
كوردەكانى عىراق بە سەرۆكايەتتى بارزانى تا دوينى شۇرپشيان دەكرد،
ئەمپۇ چەكيان داناۋەو بزوتتەۋەى كورد تىك شكاۋە. من ئەمپۇ
پىشمەرگەكانم لە شەقامەكانى تاران يىنى.

يەشار خانم، سەرەپاي نەمانى ھاوسەرەكەى، كاتى ناۋى ئىحسان
نوورىم دەھىنا، دەگەشايەۋە. يەشار خانم، ئەو ژنە بوو كە ھەمىشە بە
قوۋلى ئاشق و شەيداي ئىحسان بوۋبوو. ئەو زنجىرە زىپى كە پىيەكى
لە شىۋەى دلى پىۋە وىنەيەكى ھاوسەرەكەى تىدا بوو، ھەمىشە لە
گەردنىدا بوو لەژىر لەچكەكەى سەرىۋە دياربوو. ئىحسان نوورى
ھەمىشە لە بىر ھەست و ژيانى پۇژانەى يەشار خانمدا ئامادە بوو.

يەشار خانم، وتى: بىرەۋرەكانى ئىحسانم ھەلگرتوۋە. ئىستا سى
كتىبى خۇم و ئىحسانت پى نىشان دەدەم، لەدەست سانسورى ساواك
پزگارىيان بوۋە. تا ئىستا باۋەپم بە كەس نەكردوۋە بياندمى، ھەمىشە
لاى خۇم ھەلم گرتوون.

يەكەم كىتەبى دامى كە (پاپەرىنى ئاگرى) بوو، بە كوردىيى كرمانجى
و پىتى لاتىنى نووسرابوۋە. دوۋەم كە ناۋى (سەرھاتىيىن من) بوو،

ئەویش ھەر بە کوردیی کرمانجی و پیتی لاتینی نووسرابووە. سییەم کتیبیشی دامیٰ لە بیرەوهریی تایبەتیی خۆی دەچوو، بە زمانی فارسی و تورکیی ئیستانبولی و بە پیتی عەرەبی نووسرابوو.

ئەم کتیبەیان ناوی (وەفاداری) بوو، بە زمانی کەسی سییەمەو نووسرابوو. ئەم بەرھەمە وەکوو ژاننامەیی تایبەتیی خۆی بوو، لە دوا ساتەکانی تەمەنی ئیمپراتۆریی عوسمانییەو دەستی پێ کردبوو. لەو ساتەدا کە ئیمپراتۆریی عوسمانی خۆی بەدەستەو داوو و ھەلۆەشابووەو ئەستانبول توشی پەشیوی ھاتبوو و لەلایەن ھیزی ھاپەیمانەکانەو داگیر کرابوو، "ھەیدەری" -برا گەورە یەشار- وەکوو دوکتۆر لە ھەنگیکێ ئەرەتەشی عوسمانی کە لە کوردستان لە نزیکیی سنووری تورک و سۆفیتدا جیگیر بووبوو، خزمەتی دەکرد.

پاش مەرگی باوکی یەشار، ھەیدەری برای داوای لە دایکی کردبوو لەگەڵ یەشار و برا بچووکەکید، خەیری، بێن بۆ لای بابەزید (لە سنووری تورک و سۆفیت بژین، تا لە نزیکەو باشتر بتوانی چاودێریان بکا. دایکیان بریاری داوو لەگەڵ دوو منداڵەکی دیکەیدا ئەستانبول بەجیٰ بەئێنی و بێت بۆ لای ھەیدەر. ھەرەھا نووسراوھەکی یەشار لیڤرەو دەست پێ دەکا کە چارەنووس لیڤرە بەدواوہ بۆی دیاری دەکا.

لە بابەزید بوو کە بۆ یەکەم جار، یەشار خانم چاوی بە ئەو کەسە کەوت کە دەبوو دواتر بییتە ھاوسەری. ئەو کەسە (ئیحسان نووری پاشا)، ئەفسەری ئەرەتەشی عوسمانی و ھاوڕێی ھەیدەر بوو. سەرەرای ئەوێ کە

همیدر یهشاری خوشکی ناگادار کردبوه وه ئیحسان نووری یهکی له شوپشگیپرمان بووه و نهگهر ژبانی هاویهشی لهگه‌لدا پێک بینی، پرهنه نه‌توانی به ئارامی له‌گه‌لیدا بژی. به‌لام یهشار خانم له (۱۸ی نیسانی ۱۹۲۲) زاینده له‌گه‌ل ئیحسان نووری پاشادا زه‌ماوه‌ند ده‌کا.

یەشار خانم وەکو ئافەرەتێکی گەنج، لە پێگای بیرەوەرە کانیەوه،
لەگەڵ خۆیدا بەرەو ئال و گۆڤ و پەشتیوەکانی کۆتایی ئیمپراتۆری
عوسمانی و لەدایکبوونی کۆماری تورکیا پامان دەکێشی. هەرەها
بیرەوەرەکانی بریتین لە چڕۆکی خوشەویستی، لێکداپران،
چاوەپوانی، هیوا و بی‌هیوایی بۆ گەشتنەوهی بە هاوسەرەکی، کە
پاش دابراڤانیکی دوورو درێژی ناچاری. کە ماوهی پێنج سالی خایاند
بوو، قووناغیکی درێژی تری ژبانی ئاوارەیی بەشوێن خۆیدا هێنابوو.
نووسراوەکی ژبانی ئەوکات و پەشتوی و نا ئارامیەکانی ئەو

سەردەمەمان، تا گەيشتەنەوہى بە ھاوسەرەكەى لە كۆيى ئاگرى
(ئارارات)، بە بىر دىننەتەوہ.

دەولەتى تۈرك، لەكاتى پاپەرىنى ئاگرىدا پىي پاكەياندىبوو، بەھۆى
ياخىبوونى ھاوسەرەكەيەوہ، بەگۆرەى شەرى ئىسلام ئەو پەيوەندىي ژن
و مىردايەتتى لەگەل ھاوسەرەكەيدا دەپچرى. يەشار خانم كە لە مانگەكانى
كۆتايىي شۆپشى ئاگرىيەوہ پىشبينىي دەكرد، بە ھەر شۆوہەك بووہ بۆ
لاى ھاوسەرەكەى بپوا، مەلەيمكى ناو ئەرتەشى تۈرك خزمەتى دەكرد، بەبى
پەزايەتتى خۆى تەلاق درا. ئەمە يەكەمجار بووہ كە خىزانى سەركەيكى
شۆپشگىر بىرەوہرەكانى خۆى بنووسىتەوہ، بى ئەوہى خۆى بىەوى،
سياسەت كارىگەرىي مەزنى لە ژيانى پۆژانەيدا ھەبوہ.

پاش ئەوہى كاتى پىندام تا سەيرى ھەرسى نووسراوہكە بكەم،
وتى: بىرورات لەسەريان چىيە؟

وہ لأم دايەوہ: ھەرچى لەلايەن ئىحسان نوورى و تۆوہ نووسرابى،
نرخىكى مىژوويىي گەورەيان ھەيە بۆ نەتەوہى كورد. من لام وابوو
ئەو، ئەم نووسراوانەى بۆ خۆى ھەلنەگرتىبوو، بەلكوو بۆ وەفادارى بە
ھاوسەرەكەى وەكوو شاىەتتىكى (بەلگەيەكى) مىژوويىي كە پەيوەندىي
بە ھەموو نەتەوہى كوردەوہ ھەبوو، ھەلى گرتىبوون. ئەو نەيزانىبوو ئەو
مىراتە مەزنە كە بارىكى قورس بوو بەسەر شانىەوہ، بە كىي بسپىرى.
تا ئەو كاتە كەسىكى شاىستە و جىگای باوہرى دەست نەكەوتىبوو تا
نووسراوہكانى پى بدا. وەكوو ئەوہى ھەستى كەردىي كۆتايىي
ژيانىەتى و چەند مانگ پاش دىدارەكەمان دەبى بەرى. بە دۇنيابوون لە

پاستگۆیی و ئەو پێژ و ستایشەى كه بۆ ئیحسان نووریم نواندن، ئەو كه ئەو نووسراوانەى بەوپەڕى نەینى دەزانى، بە منى سپاردن. كاتى گەرامەوه بۆ ئەوروپا، پاش ئەوهى دەستنووسەكانم خویندەوه، بۆم دەرکەوت پروداوى ھەرسى نووسراوەكه لە پرۆخانى شۆرشى ئاگرى دا كۆتايىيان پى ھاتوو. ھىچى لەسەر دەیان سالى ژیانى ئاوارەییى خوێان تیدا نییە، وەكوو ئەوهى ھەموو ئەو پروداوانەى پاش كۆتايى شۆرشى ئاگرى، شایانى و ھېرھێنانەوهو نووسین نەبووین.

یەشار خانم پاش چەند مانگى لە چاپێكەوتنەكانمان، بەھۆى نەخۆشیى دلەوه لە ۱ مانگى كانوونى دووھمى ۱۹۸۴ى زاینیدا كۆچى دوايى كرد. ئەو داواى لە زارا كردبوو، پاش مردنى خوێ، ئەم بەلگانەى خوارەوه بە من بدا:

* ئەو ئالایە كه لەسەر لوتكەى ئاگرى شەكابووەوه بە وردبىنییەوه لەلایەن "ئیحسان نوورى"یەوه كه وەكوو سەمبولى خەونى سەربەخۆیىیەكى بەدىنەھاتوو لە تەواوى ژيانیدا پاراستبووى.

* ھىندىك وینەى خوێ و ئیحسان نوورى پاشا و خزم و نزیكەكانیان.

* ئەلقەى دەزگیرانیەكەى كه ئیحسان نوورى پێشكەشى كردبوو.

پێدەچى ئەم بیرەو ھەریانە لە سالى ۱۹۶۲ تا ۱۹۷۰ى دا نووسراىن، خوێان ئاماژە بە میژووى نووسینەكان ناكەن.

جنىف، سويسرا، مارتى ۲۰۱۲

چەند سەرنجىڭ لەسەر ئەم ۋەرگىرانە

پەھىم مەھمەدى

ۋەرگىرانى بىرەۋەر يەكەنى يەشار خانم بۇ كوردىيى ناۋەراست (سۆرانى)، ھەرچەند دەقە فارسىيەكەى لە بوارى نووسىندا سادەيە، بەلام لە ھەندىك شۆيىندا لە بوارى پىستەسازى و پىزمانىيەۋە كىشەدار بوو. بۇ چارەسەرى ئەو كىشەيە پىنج جار پىداچوۋنەۋەم بۇ كوردوۋە، بۇ ئەۋەى ھەلەكەنى كەتر بىكەمەۋە. دىنىام ۋەرگىرانەكەى بى كەمۈكۈپى نىيە، بەلام ھەۋلى خۆم داۋە ھەلەكان بگەيىنمە لانى كەم.

بۇ راستكردنەۋەى پىنوۋسەكە ھەمان گىرفت ھەبوو. ھەندىك وشەش ھەر بى چارەسەر مانەۋە ناچار بووم ۋەكۈو خۇى بيان نووسمەۋە. سەبارەت بەو بەشەى كە شىعەرە و بە توركى نووسراۋە، لەبەر ئەۋەى زمانى توركى نازانم، راستكردنەۋەى پىنوۋسەكەى كارىكى ئاسان نەبوو، لەگەل ھاۋرىيەكەدا ھەلەماندا، بەلام ئەۋىش نەيتۋانى يارمەتيدەر بى، بە دىنىايىيەۋە ھەلەى تىدا ھەيە. ۋەكۈو فارسىيەكە نەبوو كە بتوانم خۆم لىكدانەۋە لەسەر وشەكان شىۋە نووسىنەكانيان بىكەم.

بايەخى ھەر دەستنوۋسىك دەگەرپىتەۋە بۇ سەردەمى كە نووسەرەكەى تىدا ژياۋەو ئەو بابەتەى وا لەسەرى نووسراۋە. ئەم دەستنوۋسە ھەرچەند لەبارى مېژۋويىيەۋە باسى قۇناغىكى گىرنگى شۆپشى كوردستان دەكا، بەلام كەتر باس لە وردەكارىيى شۆپش و سەرھەلەكانەى ئەو سەردەمە

دىكا. دياره ئىم كىتېبە ھەرچەند باس لە سەردەمىكى ديارىكرائو لە خەباتى
 كورد لە توركيادا دىكا، بەلام مىژوو نىيە نووسەرمەكى خۆى لە
 مىژوونوسىن نەداو. تەنانت شۆرشى ئاگرى كە خۆى بە شىۋەى
 راستەوخۆ و ناپاستەوخۆ تىيدا بەشدار بوو، وەكو مىژوو نايگىرتەو.
 ئەو كە ئىم بايەخى پى داو، باسى پەيوەندى و وەفادارىى خۆى بە
 مىردەمكى. ھەرچەند باسى ھەندىك بابەت سەبارەت بە شوین و شىۋەى
 شۆرشەكە دىكا، ئەویش پەيوەندى بە ژيانى ئاوبراو ەو لەو قوناغدا ھەيە.
 گەرچى باسى ئامانچ و چۆنىەتى و ھۆى سەرھەلدانەكان وەكو مىژوو ئاكا،
 بۆيە ئىمەيش دەبى تەنيا وەكوو بىرەو ەرىى نووسەر خۆى سەيرى
 پووداومەكانى ئا و ئىم نووسىنە بگەين. ئىم زياتر بايەخ بە دوورى و پەنج
 چەرمەسەرىەكانى ژيانى خۆى دەدا، لەكاتىكدا مىردەمكى بۆ پىبەرىكرەنى
 شۆرشى چەكدارى ئاگرى لەژىر دەسەلاتى توركيادا بەجى ھىشبوو.

ئەو كە لەم كىتېبەدا وەكوو بىرەو ەرىى باسى لىۋە دىكرى، زياتر
 بارودۆخى سىياسى –كۆمەلەيتى، ولاتى توركيائى پاش جەنگى جىھانى
 بەگشتى و بارودۆخى ئاۋچە كوردنشىنەكانە بە تايبەتى. ئەگەرچى
 نووسەر زياتر باسى كىشەو گەفتارىەكانى ژيانى خۆى دىكا، بەلام لە زۆر
 شویندا بى ئەو بچىتە ئا و سىياسەت، پەنجە لەسەر پووداۋە
 گرینگەكانى كوردستان لە پوانگەى ئارەزو ەكانى ەو كە گەشتنەو ەو بە
 ھاوسەرمەكى، دادەنى. ئاوبراو، ئاچىتە ئا و ەرمەكارىەكانى ھىچكام لەو
 شۆرش و پاپەرىنەنى ئاۋچە كوردىەكان. باسى پىكەوتى پووداۋەكانىش

ناكا، تەنيا ۋەكوو ھەۋالى ناو پۇرئامەكان يا دەنگ وباسى ناو شار و دەم بە دەم بېيستن، باسيان ليۋە دەكا.

ھەرچەند لەم دەستئووسەدا، چەندىن جار ئاماژە بە بىلايەنى سىياسىي خۆي دەكا، بەلام بە شيۋەيەكى دىكە باسى سىياسەت دەكا. شانازى بە مېردەكەيەۋە دەكا كە، سەرگردايەتى شۆرشى كوردەكان دەكا. پېز و حورمەتى لەناو خەلكدا ھەيە و پارېزگارىي ئى دەكەن، لەبەر ئەۋەي خېزانى فەرماندەي شۆرشى ئاگرىيە.

نووسەر خۆي ۋەكوو كابانىكى ئاسايى دەناسىنى كە زياتر لە ھەموو شت مېردەكەي و ژيانى خۆي بەلاۋە گرنگە. بە شيۋەيەكى گشتى، ئاماژە بە ستەمى دەۋلەت و سەرھەلدانى كوردەكان لە شوئىنە جىاجىياكاندا دەكا، بىئەۋەي لايەنى شۆرشەكەيان بگرى. بەلام ھەستى خۆي ئاشارئەۋە بە شيۋەيەكى ئاراستەوخۆ خۆي بە لايەنگرى كوردەكان دەزانى. ئامادەيە گيانى خۆي لەپىناۋى ژيان و مېردەكەيدا بخاتە مەترسىيەۋە بچىتە ناو كوردەكان و لە بەرەكانى شەردا لەگەلئاندا بژى.

ئەو ۋەكوو ژنىك زياتر ھەۋلى داۋە تا لە پىگەي خۇپاگرىيەۋە بەرامبەر بە كۆسپ و دژۋارىەكانى سەر پىگاي ژيانى، پاستگۆيى و ۋەفادارىي بۇ خۆي و بۇ مېردەكەي نیشان بدا، لەو پىگەيەۋە باس لە خەبات و پەنج و ئازارەكانى كورد بكاو بە پىشتگىرى لە مېردەكەي پىشتگىرىي خۆي بۇ كوردەكان نیشان بدا. ئەو ۋەكوو دەيان و سەدان ژنى كورد لەپىناۋى بىروباۋەرى مېردەكەيدا بە شانازىيەۋە ھەموو سەختىيەك قىبۇل دەكا.

پیشہ کی

یہ شارٹ لیحسان نووری

بہ سہرہاتی ژبانی ژنیکی کوردو کیژہ تورکیکی لاوی تازہ
پینگیشتووه. ئەم خانمہ کہ زۆر گەنج بوو، لەدواییدا دەبیته ژنی
ئەفسەریکی کورد، بۆ ئەوەی هیچ مندالیان لێ بکەوێتەوہ. میردی ئەم
ژنە بەئەمەکہ ناچار بوو بەتەنیا بەجێی بەیڵی و دژ بە دەولەتی تورکیا
بۆ ماڵی نەتوہەکی کہ کورد بوو، راپەرێ. لەلایەن دەولەتی تورکیاوە
بە فەرمانیکی فەرمی لەپێی کارمەندیکی مەزەہیبی سوپاوە،
مارییەکی ھەلدەوہشیندریتهوہ. ھەرچەندە زۆر کەس ھاتنە
خوازبینیی، بەلام لەلایەن خۆیہوہ ھوکی ھەلوشاندەوہی تەلاقەکی
لەبەرچاوە نەگرت و وەفادار بە میردەکی مایەوہ. وەلامی ھەموو
خوازبینیکەرانی دابوہوہ کہ ئەو میردی ھەیە.

بەرگەکی ھەموو ئەو دەردو پەنجە زۆرەکی گرت کہ چارەنووس
ھێنابوویە پێی. بە وەفادار مانەوہی بۆ میردەکی، سەرئەج و پێزی
زۆری تیکەل بە خۆشەویستی ئاشناو دەوربەرەکی بۆ لای خۆی
پراکیشابوو.

پێنج سال جودایی لە میردەکی، پۆژگاری بە گریان و پارانەوہ
بەسەر برد، تاکوو شەویک حەزەرەتی پیغەمبەر (د.خ) دیتە خەونی و

مزگینیی هاتنهوهی میردهکەیی پی دەدا، بەمەش ئارامیی بۆ دیت.
سەرەنجام بە چەکی وەفاو راستگویی و ویست و خۆپاگری بەندی
گرفتهکان دەچڕینی. جاریکی دیکە لەلایەن دەولەتەوه و لەبری هەمان
کارمەندی مەزەهیی ئەرتهشەوه کە پەیماننامەیی هاوسەرگیری پی
هەلۆهشاننبووه، مارە دەکریتەوه و دەگەڕیتەوه بۆ لای میردهکەیی کە
لەگەڵ دەولەتی تورکیادا لە شەپدا بوو.

جینگای خۆیەتی ئەم بەسەرھاتە، بۆ ئەو ژنە گەنجانەیی کە بەرگەیی
دەردو پەنج و کێشەکانی ژيانی هاوسەری ناگرن و بیری جیابوونەوه
دەکەویتە میشکیانەوه، وانەیەکی پەوشتی وەفاداری بی.
هیوادارم خویندەنەوهی بۆ خانمان بەکەڵک بی. ئەم پێشەکیە
گۆلبرێرکە، لە ناوەرۆکی ئەم نووسراوه هەڵینجراوه.

وہ فاداری

ئو توفانانہی کہ جہنگی یەکەمی جیہانی لە دەریای ھەلچووی
مرۆڤایەتیدا بەرپێی خستبوو، سەرەرای نیمچە ئارامییەك، شەپۆلە
یاخیبوەکانی لە گۆشە و کەنارەکاندا درێژەیان بە سەرکێشیی خۆیان
دەداو پێشیان بە ئاسایش و ھەسانەوێی مرۆڤەکان کە تینووی بوون،
دەگرت. یەكێك لە گۆرەپانەکانی ئەم شەپۆلە یاخییانە ھەریمی ئەنادۆل
بوو کە جەنگی سێ سالە برینی قوولی لەسەر سینەیی بەدبەختیی
بەجێ ھێشتبوو، ھێشتا نەیتوانیبوو برینەکانی سارپژ بکا. پەیکەری
سەرپۆتەلاک شكاو، پەلپۆ پەراو و بێ ھێز و لاوازی ئیمپراتۆری
عوسمانی، یۆنانەکانی ھان دەداو ھەستی نوستووی تۆلە
سەردەمانیکی تیدا زیندوو دەکردنەو. وەچەکانی بیزانس دەیانویست
تۆلە لە نەوەکانی سولتانی فاتح بکەنەو.

دەولەتی ئیستانبۆل کە لەژێر دەستی سەرکەوتوانی جەنگدا بوو،
بەرژووەندی تاکەکەسی یا بەرژووەندی ولایتیان لەویدا دەبینی کە
دەنگی ھاواری پزگاری کە لە ھەریمی ئەنادۆلەو بەرز بووبووە، کپ و
بێدەنگ بکەن. بەم کارەیان کەری و ھەنگوینیان بە نانی یۆنانیەکاندا
کە دەستیان کردبوو داگیرکردنی ئو ناوچانە، دەمالی.

ئو ئەفسەرانەیی کە سەرورەیی نەتەوہییان لە مەترسیدا
دەبینیو، بە گۆرپینی شیوہ و پوخساری خۆیان لە ئەستەنبۆل دەر
دەکەوتن و پەيوەندییان بە ھێزە نەتەوہییەکانەو دەکرد.

پاپۆرىكى ئىتالىيى بەناۋى رېمۇ (رېمۇ)ۋە كە دەيوست بۇ دەرياي
رەش بچى، لەو جۆرە ئەفسىرانە لەگەل بىنەمالەكانىندا لەناو
سەرنشېنەكانىدا دەبىنران.

كاتىك پاپۆرەكە كەۋتە پى، سەرنشېنەكانى لەپىشت مىلەكانى سەر
پاپۆرەكەۋە، بە راۋەشانى دەستەسپەكانىان كە بە فرمىسكى چاۋانىان
تەپ بوۋوبو، مالىئاۋايىيان لە كەس و كارەكانىان دەكرد. كچىكى زۆر
كەنجى بىئاگا لەۋەى كە چارەنووسى تال و پىرمەينەتى بەرەو كۆيى
دەبا، بەرەو پىشەۋەى پاپۆرەكە لەگەل برا بچكوۋەكەيدا ھەلدەھاتن و
يارىيان دەكرد، تا بەشكوو زووتر بگەنە لای برا گەۋرەكەيان كە چەند
سالىك بوۋ نەيان دىببو. دەيانويست بە ھەلاتىيان لەسەر پاپۆرەكە،
لەسەرخۇ پۆيشتىنى پاپۆرەكە نىشان بەدن. زۆر خۇشحال بوون، پى
دەكەنن و ھەلدەھاتن. كەمىك لەمان دورتر، دايكىيان پالى بە ليۋارى
پاپۆرەكەۋە دابوو، دەيوست ھەلچوون و كەف و كولى دەروونى كە
گۆرەپانى بەرىكەكەۋتنى خەم و شادىيەكانى بوو، ئارام بكاۋە؛ لەبەر
بزيۋىى مندالەكانەى بۇ دەمىك ئەندىشەكانى خۆى لەبىر كردن و بانگى
كردن: مندالەكان ئارام بگرن! ئىرە ئۆسكودار نىيە، دەكەۋنە دەرياۋە.

ئەم خانمە، بەر لە سى سال ھاۋسەرى ژيانى كۆچى دوايى
كردبوو. سەپەرستى و پەرۋەردەى مندالەكانىى لەئەستۇ گرتبوو.
ھاۋسەرەكەى حاجى مستەفا ئەفەندى بەھۋى جەلتەى دلەۋە كۆچى
دوايى كردبوو، لە ئۆسكودار لە گۆرستانى قەرەجە ئەحمەد نىزاربوو.
كۆرە گەۋرەكەى "ەلى ھەيدەر بەگ" لە پۆلى كۆتايى زانكۆى

پزىشكىدا بوو، بەھۇى جەنگەۋە نىردىراۋە بەرەكانى جەنگى قەققاز و لەم دوايىيانەدا لە شارى ئىغدىر (۴) بووبوۋە پزىشكى (ھەنگى) ۳۱.

ھەيدەر بەگ، بەھۇى بارودۇخى ژيان و پىشەكەيەۋە، نەيتوانىيوو بۇ خۇى بچىتە ئەستەنبوول. داۋاى لە دايك و برا و خوشكەكەى كىردبوو، ئەوان بېۋۇن بۇ لاي ئەو.

دايىكى، نەيدەتوانى بەرگەى دورىيى جگەرگۆشەكەى بگرى. ھەرچى مال و كەلۋپەلى لە ئەستەنبوول ھەبوو، ھەموۋى فرۇشت، لەگەل دوو مندالەكەيدا بۇ لاي كۆرەكەى كەۋتە پرى. بە ھىۋاى دىتىنى كۆرەكەى خۇشحال بوو. لەلايەكى دىكەۋە لەۋەى مېردە خۇشەۋىستەكەى كە سالانىك پىكەۋە ژىابوون و ئىستا لە گۆرستانى قەرەجە ئەھمەد بەجىي دەھىشت، قرچەى دلى دەھات.

كچەكەى ناۋى يەشارو كۆرە بچكۆلەكەى ناۋى خەيرى بوو. كچەكە تەمەنى شازدە سال بوو. تازە بەرە جىھانى پىرمەترسىيى لاۋىەتى ھەنگاۋى دەنا. ھىشتا پۇشىن پوخسارى و چادر لاشەيان لەبەر چاۋى بىگانەدا نەشاردبوۋەۋە. چاۋە گەۋرەكانى و بەژن و بالارىك پىكەكەى سەرنجى ھەر پىيوارىكيان بۇ لاي خۇيان پادەكىشا.

ژنىك لەگەل كۆپىكى چل سالانىدا كە ناۋى موراد بوو، لەناۋ سەرنشىنەكانى پاپۆرەكەدا بوو، بۇ لاي كۆپىكى دىكەى دەچوو كە لە بەرەى جەنگى خۇرەلەت ئەفسەر بوو. ئاۋەز و ھۇشى موراد لەگەل كەللەى زليدا نەدەگونجان. ئەم ژنە لە دايىكى مندالەكان كە ناۋى "عيفەت

خانم" بو، نزيك بووهو وى: خوشكه دەلّين تۇپال عوسمان، لەناو ئەم
پاپۆرەدايە، مەرفىيىكى زۆر خراپەو چاۋى لەسەر ژنانە.

ئەم قەسەيە وەكەو خەنجەرىك لازىستان و دەست پۇيشتوتىن سەرۋىكى
شەركەرانى مستەھال كەمال پاشا، لە كەنارەكانى دەرياي پەشدا بوو. ھىچ
كەس لەو ناوچەيەدا تەوانايىيى پەوپەروبوونەوئەى ئەوى نەبوو.

پاشا راگەياندىنى كۆمارى تۈركيا، لەبەر ئەوئەى ھەوچەيان بە تۇپال
عوسمان نەمايو، ھەندىك پەوشت و ھەلسەوكتەى ناپەسەندى،
ئاسايش و ئارامىي خەلكى تىك دەدا، مستەھال كەمال فەرمانىدا بە
پىلاننىكى ژىرانە لەناويان بىرد.

بازرگاننىكى باتتومى كە خانەدانى و ناموسپەرستىي پىئە ديار
بوون، لە نزيكەيانەو دانىشتتەو. "عيفەت خانم" لىنى نزيك بووهو وى:
بىراكەم، مەن بۇ لاي كۆپەكەم دەچم كە پىزىشكى ئەرتەشە. دەلّين
تۇپال عوسمان لەم پاپۆرەدايەو مەرفىيىكى بەدەرەوشتە و دواى ژنان
دەكەوئەى، مەيش نازەوم لەگەلدايەو زۆر دەترسم.

بازرگانەكە، وى: خوشكەم مەترسە، ئىمە لەلاى تۇين. ناتوانى ھىچ
كارىك بكا. لاوئىكى پۇكەپىك كە لە نزيكەيانەو بوو، وى: دايە گيان
مەيش ئەفسەرم، چەند ئەفسەرىكى دىكەش لەم پاپۆرەدا ھەن،
ھەموومان كۆپى تۇين، مەترسن.

ھەرچەند ئەم قەسانە تا پارەيەك ھىزو باوھەرى بە دلى پەر لە ترس و
لەزرى ئەم دايك و كچە دا، بەلام ھىشتا دەترسان. لە راستىشدا ھەقى
خويان بوو بترسن.

كچەكە چادىرە كۆنەكەي دايكى بەسەرىدا دابوو، ئەوان ئىتر تى
 گەيشتىبۇون پىياسەكردن لەسەر پاپۆرەكە سنوورىكى پىرمەترسىيە و
 قۇرخكراوى ئەو پىاوه چەكدارانەيە كە بە چەك و خەنجەر
 پۇشتەوپەرداخ و لەژىر فەرمانى تۇپال عوسمان خۇيدا بوون. ئەو
 تۇپال عوسمانى بەناوبانگ بوو كە بە دەورى كىژە جەوانەكەدا
 دەسووپايەووە بە نىگا دېندانەكانى كىژەكەي بىزار و ھەراسان دەكرد.
 ئەم كابرايە لە پەرورەدەو رەوشت بىبەش بوو. دايك و كىژەكەي ھىندە
 ھەراسان كىردبوو، ناچار بوون بېرۆنە ناو ئەنبارى پاپۆرەكەو خۇيان
 بشارنەو، ئەوئەندەي پى ئەچوو ئەو نەگىرسە لەوئىش پەيدا بوو.

كاتىك كىژە لاوئەكە بەيانى زوو چاوەكانى كىردەو، دىمەنىكى زۆر
 ترسناكى بىنى. تۇپال عوسمان، لەگەل چەند چەكدارىكىدا بەرانبەرى
 راوەستابوون. يەككە لە چەكدارەكانى كە قەدارەيەكى پى بوو و لە پىشىدا
 چۆكى دادابوو، تۇپال عوسمان، بىبەزىيانە شەلاقى دەدا. دايك و كچ
 كەلپەلەكەيان لەوى بەجى ھىشت و بە بىيانووى چاخواردنەووە، چوونە
 سەرەوہى پاپۆرەكەو ئىتر نەگەرەنەو خوارەو.

(باتۇمىيەكان) پاپۆرەكە، كە زانىيان عىفەت خانم دايكى گورجىيە
 (خەلكى گورجستانە)، زىياتر پىزىيان ئى گرت و چاودىرىيان دەكرد. لەم
 كاتەدا وتيان لە تەرەبزوون كەلپەلە سەرنشەينەكان دەپشكەن. ئەگەر
 شەكرت زۆر پى بى، دەستى بەسەردا دەگرن. عىفەت خانم، چل كىلۇ
 شەكرى بۇ دىكتۇرى كۆرى كىرىبوو و خىستبويە سنووقىكى گەرەو.
 كاتى ئەمەي بىست، بۇ ئەوہى سەرنجى پشكەنرەكان رانەكىشى،

سنووقەكەى شكاندو شەكرەكەى كرده ناو چەند كىسەيەكەو و لەناو
كەلۈپەلەكەيدا، دايتايەو.

گەشت لە دەريادا بۇ سەرنشېنەكان تا پارادەيك ئارام بوو. تۇپال
عوسمانىش وەكوو پېشوو ئەوئەندە نارەجەتى نەدەكردن. پاپۆرەكە لە
سامسوون تى پەرى و لەژىر تريفەى مانگەشەودا بەسەر شەپۆلە
ئارامەكاندا بەرەو خۆرەلەت پىگەى دەپرى. سەرنشېنەكان لە
خەونىكى قوولدا بوون، لەپەر ھاوارىكى دلتەزىن ھەموانى لە خەو
راچلەكاند، بەدوايدا ھاوارو قىژەيەكى زۆر ھات. ھەموان بە پەلە بەرەو
قىژەكە پۆيشتن. ئەم ھاوارە بۇ ماوەيەك درىژەى كىشا. دواتر زانرا
تۇپال عوسمان ويستېووي دەستدرىژى بكاتە سەر ژنىك كە بۇ لاى
مىردەكەى دەپۆيشت. ژنەكە دەست بە ھاوارھاوار دەكاو كارمەندانى
پاپۆرەكەش بە ھەلەداوان بەرەو ھاوارەكە دەروون و پرى بە تۇپال
عوسمان دەگرن. تۇپال عوسمان دوور دەخەنەو و كۆتايى بە كىشەكە
دېنن. ئەم پووداوە نەك تەنيا ئەم دايك و كچە، بەلكو ھەموو ژنەكانى
ناو پاپۆرەكەى ترساندبوو. تۇپال عوسمانىش دەپى ترسا بووبى كە
پاش ئەم پووداوە لە گۆشەيەكدا دادەنىشى و كارى بە ژنانەو نابى.

پۆژى ھەوتەمى گەشتەكە بوو، ئەمپۇ دەگەيشتىنە بەندەرى
تەرابزوون، سەرنشېنەكان بە شادى و خوشحالىيەو كەلۈپەلەكانيان
كۆ كردهو. جلۈبەرگى نوپيان لەبەر دەكرد و خويان بۇ دابەزىن لە
پاپۆرەكە ئامادە دەكرد.

لە دوورەو لوتكەى چىاي زىغانە كە بە گولى پەنگاۋرەنگ
خەملىبوو، دەرگەوت، ئىتر ترس و دلەپاوكى دلەكانى بۇ شادى
گۆپىبوون. مەتاو ھىشتا نەگەشىتبوۋە ناوەرپاستى ئاسمان، پاپۆرەكە
گەشىشتە تەرابزۋون. ئىتر مەترسىيى بەدەرەۋشتەكانى تۇپال عوسمان بە
تەۋاۋى پەۋىبوۋە. ھەندىك ئەفسەر بە جلوبەرگى سەربازىيەۋە ھاتنە
ناو پاپۆرەكە. ئەفسەرە ھەلاتوۋەكانى ئەستانبولىش جلوبەرگى
ئەفسەرىيان لەبەر كىردىبوو، ھەر كەسە دەستى بىنەمالەى خۇى دەگرت و
لە پاپۆرەكە دادەبەزى. لەناو بىنەمالە بى سەرەۋانەكاندا ئەم بىنەمالەيەش
دابەزىن، تۇپال عوسمان بە ئائومىدىيەۋە دەپروانى و ھىشتا دلى لە
كىژە گەنجەكە نەكەندىبوو.

بەندەرى تەرابزۋون، ھىشتا خاۋىن نەكرابوۋە. نەك تەنيا پاپۆرەكان،
بەلكوۋ بەلەمەكانىش نەياندەتوانى بگەنە كەنارى وشكايى.
سەرنىشىنەكان بە كۆلى بارەكانەۋە دەپەرىنەۋە. لەم كاتەدا ژنىك لە
كۆلى بارەرىكەۋە كەۋتە ناۋەكەۋە.

كىژە گەنجەكە كە لە ماۋەى ئەو ھەۋت پۆژەدا لە ترسى تۇپال
عوسمان بزە لە لىۋانى تۇرابوۋ. بە دىتتى ئەم دىمەنە بزە كەۋتە سەر
لىۋانى، ئىتر كۆسپىك لەسەر پىئى نەماۋو كە چادەرەكەى دايكى كە لە
ترسى تۇپال عوسمان بە خۇيدا دابوۋ، لەسەرى لانەبا.

كەلۋپەلى سەرنىشىنەكانيان لە گومرگى بەندەرەكە دەپشكىنى، نۆرە
گەشىشتە كەلۋپەلەكانى ئەم بىنەمالەيە. عىقەت خانم، لە پروى سادەيىيەۋە
وتى: كوپم ئىمە شتى قاچاخمان پىئى نىيە. لە ئەستەنبول سىندوۋقىكى

چل كىلۈى شەكرم كېرە، بۇ كۆرەكمى دەبەم. لەناو پاپۇرەكە وتيان لە گومرگى تەرابزۈن سىندۇقە شەكر دەگرن. منىش سىندۇقەكەم شكاندو شەكرەكەم كىرە ناو كىسەى بچووكەو، كىسەكانم لەناو كەلۈپەلەكانم داناو. دەتەنەوئى سەيرى بگەن؟

كاربەدەستانى گومرك بە سادەى و دۇپاكىي ئەم ژنە كە مارەيەكى دۈرۈ درىژ لە ئەستەنبول ژىابوو، پىكەنن. بۇ پىزگرتن لە راستگۇيى، كەلۈپەلەكانيان نەپشكىنى و لە گومرگ دەربازيان كىرە. بە پىنوئىنى كەسك كە لەوئى بوو، چوونە ميوانخانەيك بۇ خىزانى ئەفسەرەكان تەرخان كرابوو. لە تەرابزۈن بىستان پىگابان هېمەن نىيە. چەتەكان خەلك پۈت دەكەنەو مەندىك جارىش دەيان كوژن. تەنەت دەنگۇ ھەبوو كە ژنى حىسابدارى گوردانىكيان پۈت كىرەبوو [واتە كەلۈپەل و پارەيان لى سەندبوو] و بەستىبوويان بە دارىكەو و پۇشتىبوون. بەم دەنگوباسانە ترسيان لى نىشت و نەيان دەوئرا بگەنە پى. شەش پۇژ لە تەرابزۈن مانەو. خانمى ئۈسكۈدارى كە ھاوسەفيان بوو، دەيوت: وەرن، با پىكەو بېزىن، مورادى كۆپم پىاوو لەگەلماندايە. بەلام ئەوان باوەرپان بە موراد نەبوو، وەك گىلۈكەيك دەھاتە پىش چاويان، ھەرچەند حىسابى پىاويكى بۇ دەكرا.

ئەو بىنەمالانەى كە دەيانويست بۇ ئەرزپۇم بېزىن، ھىچ كاميان پىاويان لەگەلدا نەبوو. مانەو ش لە تەرابزۈن بىھودە بوو، بۇ پىگەچارەيك دەگەپان. عىفەت خانم و مىندالەكانى زۇر خەميان

دهخوارد. شهوی ههوتهم کچه گههجهکه حاجی مستهفا نهفهندی
باوکی له خوییدا بینی.

باوکی پئی وت: کچم به دایکت بلّی من لهگهلتاندام، هیچ مهترسن و
بکهونه پئی!

هیشتا پهری شهو باله رهشهکانی خوی لهسهر زهوی ههلهگرتبوو،
کچهکه له خه وراچلهکی. دایکی له خه وهستاند و پئی وت: باوکم له
خه ودا پئی وتم به دایکت بلّی نهترسی و بکهویته پئی، من لهگهلتاندام.
خوالیخوشتبوو حاجی مستهفا له ژیانیدا به دینداری وراستگویی ناوی
دهرکردبوو، باوهریان به پوځیهانی پاکی ههبوو. دایکی دهستهجی
بریاری پوځیتنی دا. لهگهله ئهه خانمهی خه لکی ئوسکودارو کوپهکهیدا
دروشکهیهکی سرداپوشرایان بهکری گرت و کهوتنه پئی.

زهنگوله ی ملی نهسهپهکان دهنگیکیان لیوه هات. له بهر نهوهی
مندالهکان له نهستهنبوول شتی وایان نهبینیبوو، ههزیان به دهنگی
ئه زهنگولانه دههات. دروشکهکه لهو گوندانه که لهناو دۆلی خه مهسدا
بوون. بهناو سهوزایی و داری بهرزی بهرهو ئاسمان ههلهکشادا تی
پهرین. به چپای زیفانهدا سهر دهکهوتن. ئنجا به نشیودا بهرهوخواو
دهبوونهوه. له دالدايان تی پهرین و بهناو باخه سیوهکاندا گهیشتنه
گوموشخانه، ئهم دۆلهیان بهرهو شاری بایبورد [لهسهر نهخشه
بایبورت نووسراوه] دهپیوا. مندالهکان، جگه له دیمهه جوانهکانی ناو
رینگا، ههر پوژیک که تی دهپهری، به خه یالی نریکبوونهوه له براگهوره
و خوشهویستهکیان خوشحالت دهبوون.

كاتى خۇي كىژە گەنجەكە لە شارى بايبورت چاوى بە دنيای پر
 دهرديسەرى ھەلەينابوو. لە تەمەنى سى سالىدا كۆچيان كردبوو بۇ
 ئەستەنبول؛ ئەمەى ئەزانى، بەلام ھىچى لە بارودۆخى شارەكە ئەمەزانى.
 ھەر كاتىك ناوى ئەو شارەى يىبستايە، ھەر لە خۆيەو ھەناسەيەكى
 ھەلەكەشاو ھەزى دەكرد ئەو شارە بىيىتەو. ئەمۆ رىكەوت ئەو
 شارەى ھەنابو ھەر پىگای چوروخ كە بە ناوەرستيدا تى دەپەرى،
 جوانيەكى تايبەتى بەم شارە دابوو. ئەم شارەش لەوێرانكارەكانى
 جەنگى يەكەمى جىھانى بى بەش نەبووبوو، دوو پۆژ لەوێ مانەو. پاشان
 بەرەو ئەرزپۆم كەوتنە پى. وێرانى پىگاويان و گوندەكانى سەرپىيان
 پىشانى دەدا ئەم ناوچانە مەيدانى شەرى خويىناوى بوو.

دروشكەكە لە چىاي (كوپ)يش تى پەرى و بەرەو (باشقەلە) مى
 پى گرت. عىفەت خانم تووشى نەخۆشى دىزانترى بوو، ناوسكى زۆر
 دەنيشا. باشقەلەيان تى پەراندو گەيشتنە دەشتى ئەرزپۆم. ئىتر نزيكى
 شار بووبوونەو. ئەم شارە كۆن و مێژوويى يەكە ناوى ئەرزپۆم بوو، كە
 پالى بە چىاي (پالان دوكن)ەو دابوو، لە دوورەو دەركەوت، مەنارە
 زۆرەكانى نيشانەى باوەردارى دانىشتوانى بە ئايىنى ئىسلام بوو.
 پۆيشتنە شارەو، خۆشەالييان بى سنوور بوو. ھەيدەر بەگيان دەبينى،
 لەبەر ئەوێ ھەيدەر بۆى نووسىبوون لە ئەرزپۆم چاوپىيان دەكا.

خاوەنى دروشكەكە، پىبوارەكانى لە كاروانسەرايەك دابەزاندا.
 ئەرزپۆم، چەند جارێك لە شەرى نىوان پووس و عوسمانيدا
 دەست بە دەست بووبوو و زيانى زۆرى لى كەوتبوو.

ئەم مەندالانە كە لەناو ئاپارتمانى ئەستەنبول گەرە بووبون، پازى نەمەبون لەو ژورە بچوك و پيسەدا بىمىننەو. لەبەر خويانەو بە دەنگى نزم سكاڤيان دەكرد. جا لەبەر ئەوئى دايكيان نەخۆش بوو، نەيان دەويست دەنگ هەلپن. دەيانوت: شوئىنكى پاك و خاوين كە شياوى ژيان بى، لەم شارەدا پەيدا نابى. ئەم پياوئى ئىمەى لىرە دا بەزانە؟

كىژە گەنجەكە بە براكەئى وت: ئەگەرچى مەندالى، بەلام هەر پياوى، بېژ شوئىنكى باش بدۆزەرەو، تا بېژين بۆ ئەوى!

خەيرى، وتى: دادە، مەن ئىرە شارەزا نيم، دەترسم ون بيم. ديارە شوئىنەكان هەمويان هەر وەهان.

عيفەت خانم، پاكشاپو لەتاو ئازار دەينالاند. ئەو مەندالە چارەپەشانە كە پىنگەئى دەريا و زەوييان بېرىبوو گەيشتوبونە شوئىنى لەدايكبونى دايكيان، لە پىنگادا بەهيوئى ئەو بوون براى گەرەيان لە شارى ئەرزپۆم بىينن. لە خەيالى پاكى مەندالانەئى خوياندا خوشحال بوون. ئىستا كە گەيشتوبونە ئەرزپۆم نەك تەنيا هەوالىك لە براكەيانەو نەبوو، بەلكو گوئيان لە دەنگى ئاھ و ئالەئى دايكى خوشەويستيان بوو لەتاو ئازار دەينالاند. بەتەواوى هەستيان بە بىكەسى دەكرد. فرمىسكى چاويان وەكوو مروارى بەسەر گۆناياندا دۆلۆپ دۆلۆپ دادەبارى، ئىتر پىسى ژورەكەيانيان لەبەر كەردەو.

كىژە نەخۆشەكەيان كە لەناو پىخەئى سەفەرىي گۆشەيەكى ژورەكەدا پاكشاپو، دەنگى هاوارى بەرز بوو وەو وتى: مەندالەكان! وا خەريكە دەرم، دكتورىك بدۆزنەو تا چەرەسەرىكم بكا!

ئەم ھاۋارەي دايكى دلى پرلەخەم و ئائومىدىي كچەكەي گوشى و بە دەنگى بەرز دايە پرمەي گريان. براكەشى لەگەل خوشكەكەيدا كەوتنە گريان. لەم ولاتى غەربىيىيە ھېچ كەسنىكىان نەدەناسى ھاناي بۇ بەرن، ھەردەم بىريان لە تەنيايى و بىكەسىي خويان دەكردەو.

خانمى ئوسكودارى ھاۋسەفەريان، لەباتىي ئەۋەي دلى مندالەكان بداتمە، دەيوت: ئاي چىقان بەسەر دى! چى بكەين كارى خودايە. خۇ ئەگەر دايكتان بەرى، ئابى ئىۋەش لەگەلدا بەرن. مەن دەبەمە دايكى ئىۋە. بەم قسە ئاپۇخت و ئابەجىيانە، ئەو دلى ناسكانەي زياتر كپ تى بەردەداۋ دەنگى گريانان بەرزتر دەبەو.

كىژەكە گەنج و غەرب بوو. كەسنىكى نەبوو بەشۋىن دوكتۇرىكدا بىنىرى. ئەو ئەزمونەي نەبوو كە بتوانى خۇپراگر بى و ورە بەرنەدا. تەنيا پشتوپەنای برا بچكۆلە (۹) سالەكەي بوو، ئاچار بوو بەداۋى دكتۇردا بىنىرى.

خەيرى، مەن شارەزاي ئەم شارە نىم. لەكوى دكتۇر پەيدا بكەم؟ لەم كاتەدا موراڧ ئەفەندى ھات و داۋاي ئى كرد لەگەل براكەيدا بچى و دكتۇرىك بدۆزنەۋەو بەيننە ديارى دايكى. موراڧ ئەفەندى و خەيرى ھەر بەشۋىن دكتۇردا پۇيشتەن.

عيفەت خانم، لەتاۋ ئازار دەتلايەۋەو ئاھ وئالەي بوو. دلى كچە گەنجەكەي ۋەكوو چۆلەكەيەك كەوتبىتە داۋەۋە، توند توند لىي دەدا. داماۋى و ئائومىدى گەيشتبۇنە ئەو پەرى خويان. ئەگەر دايكى لەم ولاتى غەربىيىيە بەرى، لەگەل برا بچوكەكەيدا دەتوانى چى بكا!

هيندهى پىنچو "خەيرى"نى بىرلەپكەكەي گەپايەو و ھاتە
ژوورەو.

خەيرى وتى: دادە، دادە، دىكتورم ھىنا.

كىژە گەنچەكە بۇ ئەوھى ھەرچى زووتر دىكتور بىننىتە دىيارى دايكى،
دەستبەجى پۇيشتە دەرەو. لەباتىيى دىكتورىكى نەناس، دىكتور
ھەيدەر بەگى بىرەي بوو. ئىستى برا و خوشك يەكتىيان لەئامىز گرتىبوو
و دەرگىيان و فرمىسكى شادىيان ھەلدەپشت، بۇ تاويك دايكىيان لەبىر
چوورەو، پاش كەمى ھاتنە ژوورەو بۇ لاي دايكىيان.

دايىكى نەخۇش بە دىتتىنى كۆپەكەي ھاوارى كرد، وتى: ھەيدەر!
دايك بە دىتتىنى جگەرگۆشەكەي كە چەند سال بوو نەيدىبوو، ئىش و
ئازارەكانىيى لەبىر چوونەو، باوھشى بۇ كردەو لەئامىزى گرت.
ھەموويان پىكەو دەرگىيان. ھەيدەر بەگ، زو پۇيى و دەرمانى ھىناو
بە دايىكىدا، ئىتر بەرەبەرە ئىشەكەي نەمان و سووكنايى بۇ ھات.

ھەيدەر بەگ، دايكە ئىرە چىيە؟ بۇ لىرە دابەزىون؟ ئىرە بۇ ژيان
دەگونجى؟

خوشكەكەي نەيەننىشت دايىكى وەلام بداتەو، وتى: چى بىكەين كاگە.
ئىمە لىرە غەرىب بووين. شارەزاي ھىچ كوى نەبووين. دروشكەچىيەكە
ئىمەي ھىنايە ئىرە، دايەزاندىن و ئەم ژوورەي پى نىشان دايىن. منىش
دەموت: دەبى شويىنىكى پاك و خاوين بدۆزىنەو، بەلام نەخۇشىي
دايك ھەموو شتىكى لەبىر بردبووينەو.

ھەيدەر بەگ، دە زوۋ كەن، خۇتان گورج كەنەۋە! با كەلۈپەلەكان كۆ
كەينەۋە. ھەرماندەي ويىستگەي شەمەندەھەر كە ھاۋرېمە. ژورىكى بۆ
دايىم لەلەي خۇي دايىن كىردۈۋە، دەچىنە ئەۋى.

زوۋ كەلۈپەلەكانيان كۆ كىردەۋە و خىستيانە دروشكەكەۋە، بەرەو
ويىستگەي شەمەندەھەر كەۋتەنە پى، خانىمى ئوسكودار و كۈپەكەشيان
لەگەل خۇياندا بىرد.

خانىمى ئوسكودارى خەيالىكى دىكەي ھەبۈ، دەيوست ئەم كچە
ۋەكۈۋ ديارىي ئەستەنبول بۆ كۈپەكەي كە لە قارس سەروان بوۋ، ببا.
پۈۋى خۇشى پېشانى كچەكە دەداۋ دەيوت: تۆ بوۋكى مىنى. دەيوست
كچەكە بە پېدانى گەت و بەلېن پازى بكا. ھەرماندەي ويىستگەي
شەمەندەھەر كە سەروانىكى لاۋ بوۋ. ژنەكە دەترسا كچەكە بە ئەۋ بەن،
ھەسۋودىي دەھات. كاتىك تەلەفۇن زەنگى دەدا و ئەۋ سەروانە دەيوت
ئەفەندەم، ئەۋىش لەۋ لاۋە بۆلەبۆلى دەكرىۋ دەيوت: ئەم كابرايە چىيەتى،
ھەر دەلى ئەفەندەم، ئەفەندەم. ئىنجا دەنگى ھەلدەپى تاكوۋ ئىمەش
بېيىستىن، دەيوت: ئەفەندىي ئىمە تەنيا خودايە.

مەندالەكان دلىان شاد بوۋ. ھەلسۈكەۋتى ئەم ژنەيان لەلا جۇرىك لە
پاۋاردن بوۋ، گەلتەيان پى دەكرىۋ.

شەش پۇژ لە ئەزپۇم مانەۋە، دەيانويست بە شەمەندەھەر بېۋنە
(سارى قامىش)، بۆيە چاۋپۋانى شەمەندەھەريان دەكرىۋ.

دايىكان چاك بوۋىۋەۋە، بە پەلە بوۋن بۆ ئەۋەي دەزگىرانەكەي
ھەيدەر بەگ لە سارى قامىش بېيىن. پۇژى ھەۋتەم شەمەندەھەر كە

كهوته پئى. خانمى ئوسكودارى و كوپه كەشى لەگە ئاياندا بون. ئەم ژنە
كه وەلامى نەي لە كچەكە وەرگرتبۇو، ئىتر بە تەواۋى بى ھىوا ببو.
شەمەندەفەر كە جار ناچارىك بە دەنگى ھۆپنەكەى مندا لەكانى
پادەچەلەكاندو دەيخستەنەوە يادى شەمەندەفەر كەى ھەيدەر پاشا و
ھەزىيان لە دەنگى ھۆپنەكەى دەكرد.

ئەم پىڭاى ئاسنە، كاتى خۇي پووسەكان لە جەنگى يەكەمى
جىھانىدا، بۇ درىژەپىدانى پىڭا ئاسنەكانى خۇيان بۇ ئەرزپۇمىيان
كىشاپبوو. شەمەندەفەر كە كە فاگونەكانى بەسەر ھىلەكاندا دەكىشا و
بەرەو پىشەو دەچو. پىڭا پىچاوپىچەكانى، بەلاى بنكە
سەربازىيەكانى ئەرزپۇمدا، كە لە دامىنى چىاي (پالان دۆگ)، دروست
كرابوون، دەپىواو لە دەشتى ھەسەن قەلە لە كەنارى پووبارى ئاراس
نزىك دەبوو. ئەم پىڭاىيە تا گوندى خوراسان درىژ دەبوو.

دكتور وتى: مندا لەكان ئەم پووبارە، ناۋى ئاراسە. سەرچاۋەكەى لە
كوپستانەكانى چىاي بىنگۆلەو ھەلدەقولى كە نزىكى فەرماندارى
(خەنس) ھو، بە نزىكى (ئىغدىن) دا تى دەپەپى و دەچىتە خاكى
ئىرانەو. پىڭاى ئاسنەكە گوندى خوراسان لەم پووبارە دادەپى و لە
دۆلى (قاغىزمان) جارىكى دىكە دىتەوە نزىكى ئەم پووبارە.

خەيرى، وتى: كاكە شەمەندەفەر تاكوو ئىغدىر دەپوا؟

دكتور: نا. خەيرى، شەمەندەفەر لە سارى قامىشەو دەچىتە قارس
و لەۋىشەو دەچىتە ئەرەنستانى سوقىتە. ئىمە پاش سارى قامىش،
دەبى بە دروشكە بېرۋىن.

شەمەندەفەرگە گەيشتە ناو دارستانی (سوغانلى). ئەم دارستانە بەھۆى پەفتارى ھەلەشەو بىئەزموونى و كەردەوھ ناپوختەكانى فەرماندەكانى توركەوھ، جىگەى يەكەم شكستى ئەرتهشى عوسمانى لەگەل پووسەكاندا بوو. گەرچى ھىشتا پايز تەواو نەبوو، بەلام زستان لە ناوچەكانى قارس و سارى قاميش دەستى پى كەردبوو و بەفر دەبارى. بەفرەكان وەكوو گولە چەرمەلە (بەيبوون) دارە گەورەكانى ئەم دارستانە بەربالۆھيان رازاندبووھ.

قارس، سارى قاميش، قاغيزمان، ئىغدير، ئەردەھان، ئولتى خاكى پووسەكان بوون، كە پاش ئەوھى پووسەكان بوونە كۆمۆنىست ئەم ناوچانەيان چۆل كەردو بە ئەرمنەكانيان سپارد. توركەكان، لە جەنگى نىوان ئەرمنى و توركدا لە ئەرمنەكانيان داگير كەردبوو.

دەنگى بەردەوامى شەمەندەفەرگە نزيكبوونەوھى سارى قاميشى رادەگەياندا، سەرنشېنەكان زياتر پەلەيان بوو. شەمەندەفەرگە خىرايى خۆى كەم كەردەوھ، لەناو مالە سووتاو و پووخاوەكاندا كە ديارى ويرانكارىەكانى جەنگ بوون، لە وىستەگى سارى قاميش وەستا.

خوشك و زاواى دەزگيرانەكەى دىكتۇر ھەيدەر بەگ، بەرپز كىمياگەر و سەروان نەجمەددىن بەگ، ھاتبوونە پىشوازيان. ئەمان دابەزىن و مالئاوايىيان لە خانمى ئوسكودارى كەرد. خانمى ئوسكودارى درىژەى بە پىنگاى خۆى دا بەرەو قارس و پۆيى.

ئەوانىش سوارى ئەو دروشكانە بوون كە بۇيان ئامادە كرابوو و بەرەو مال كەوتنە پى. دەرگىرانى دكتور ھاتە پىشەوہ و دەستى خەسوى و چاوى يەشار و خەيرى ماچ كىرد. خەسوىش بووكەى ماچ كىرد.

سارى قامىش، شارىكى بچوك بوو، كەوتبەو ناو دارستان، چەند سالىك لەمەوبەر گۆرەپانى شەپى خويناويى نىوان پووس و توركەكان بوو، بە شكستى توركەكان كۆتايى پى ھاتبوو. ئەم شەپە لە مېژوى ئەرتەشى توركيادا بىرەوہ رىيەكى تالى لەبىرنەكراوى بەجى ھىشتبوو. پاش شۆرشى كۆمۆنىستى، پووسەكان ئەو ھەرىمەيان چۆل كىردبوو. ئەرەنەكان شوپىن ئان گرتبىوونەوہ. ئەرتەشى عوسمانى بە فەرماندەيى يەغلوپ شەقلى پاشا ئەو ھەرىمەيان لە ئەرەنەكان داگىر كىردبوو.

دواتر عوسمانىەكان لە جەنگدا تىك شكان و لەژىر فشارى ئىنگلىزەكاندا لە ھەموو خاكى پووسيا و لەوانەش سارى قامىش پاشەكشەيان كىرد و بە ئەرەنەكان دابوونەوہ.

مستەفا كەمال پاشا، كە لە ناوچەكانى ئەنادۆل پاپەرىبوو، پەيماننامەى سىقەرى رەت كىردەوہ. كازم قەرەبەكر پاشا سالى (۱۹۲۰)ى زايىنى لە بەرەى خۆرەلەت ھىرشى كىردە سەر ئەرەنەكان؛ سارى قامىش، قارس، ئىغدىر، قاغىزمان، كومرى و ئىلكساندېرپۆلى دووبارە داگىر كىردەوہ و پىشپەويى تا نىزىكى (پەنبە) قەرەكلىساش كىرد. پاشان لەگەل ئەرەنەكان پىك ھات و ئىلكساندېرپۆل و كومرى رادەست كىردنەوہ و شارەكانى دىكەى بە توركيائە لكاند.

دانیشتوانی ساری قامیش بههوی شەپەرە پەرشوبلاو بوونەوه،
وێرانی گوندیک و تەنیا بئیکەیهکی سەربازی مابوونەوه. میوانەکان چەند
پۆتیک لە ساری قامیش مانەوه. دکتۆر لەگەڵ دایک و خوشک و براکەیدا
زەمارەندەکەیی دوا خست و دەزگیرانەکەیی لەگەڵ خۆیدا نەبرد.

دەورووبەری ساری قامیش سەهۆلبەندان بوو. هەوا زۆر سارد بوو،
بەلام لەبەر ئەوەی دەوری دروشکەکیان بە پەتوو داپۆشیبوو و بۆ
خۆشیان بەرگی باشی زستانەیان لەبەردا بوو، ئەوەندە هەستیان بە
سەرمانەدەکرد.

ئەم بنەمانە بچووکە تازە لە گوێی سیخوپی بیگانهکان پزگاریان
بووبوو، ئیتر دەرەفتی ئەوەیان هەبوو ئازادانە پێکەوه دەردی دل بکەن.
سەربازیک دروشکەکەیی لی دەخوپی، گەرنگیان پیتی نەدەدا. تاکوو
ساری قامیش خانمی ئوسکوداری و کۆرەکەیی. لەوێش دەزگیرانی
دکتۆر و خوشک و زاواکەیی کۆسپی سەرپێگیان بوون، تا بە ئازادانە
دەردی دل بکەن. بابەتی باسەکانیان پۆژانی دووری و جیایی لە یەکترو
دەزگیرانەکەیی دکتۆر بوون، زۆر خوشحال بوون. هەندیک جار
مەندالەکان دادەبەزین و لە خوشیدا دەکەوتنە شەپ بە تۆپەلەبەفر و بە
یەکتریان لەناو بەفرەکەدا دەتلاندەوه.

دکتۆر وتی: پۆژی چوارەم دەگەینە ئیغدیر. ئیستا لە ئیغدیر بەفر
ناباری، هەوا وەکوو بەهار وایە.

مەندالەکان باوەریان نەدەکردو پێکەنینیان پێ دەهات. خەیری لەگەڵ
کاکییدا مەرج و گەروی کرد، بە کاکیی وت: ئەگەر لە دەورووبەری

ئىغدير بەفر بارىيى، گويىت دەپىم. خۇ ئەگەر ئاسەوارىك لە بەفر نەبوو،
تۆ گويى من بېرە.

شەويان لە گوندىك بەسەر برد. خاوەن مال ھەموو پىداويستىيەكانى
ھەسانەوھى بۆ داين كردن. شىو و فراوينى پى دان و ھىچ پارەشى لە
بەرانبەردا ھەر نەگرت. دەيوت: ئىوھ بۆ شەويك ميوانى ئىمە بوون،
پارەيش لە ميوان ھەرنەگيرى. ھەرگاي مالى كوردەكان بە پووى ميواندا
كراوھىيە، تاكوو ئەمەپۆ ميواندارىي وا گەرموگۆپ و بىرپايان لە ھىچ
كوي نەديبوو. بەر پىنگا دووردىژدەدا كە ھاتبوون، تەنەت
نەيانتوانىبوو ئاويش بى پارە بخۆنەوھ. مەندالەكان سەريان لەم
ميواندارىيەي كوردەكان سوپ ماپوو.

ديسان سواری دروشكەكە بوونەوھو لە سەرھەليژىي گوندەكە ھاتنە
خوار و گەيشتبوونەوھ دۆلى قاغيزمان لە كەنارى پووبارى ئاراس.
ليژە ھىچ ئاسەوارىك لە بەفر نەبوو. ئىستا باوھەريان بە دكتور دەكرد كە
وتبووى لە ئىغدير بەفر نەبارىوھ. دەيانويست شەو لە شارۆچكەي
پىرناود بەسەر بەرن. دانىشتوانى ئەم گوندە توركى ئازەرى بوون.
ئەمان بە پىچەوانەي ميواندارىي كوردەكانەوھ، ئاويان بەردابووھ سەر
پىگاوبانەكان، تاكوو ھىچ پىبوارىك نەچىتە گوندەكەيانەوھ. ئەم گوندە
نەختىك لە پىگاوھ دوورو چەپەك بوو.

جگە لەم گوندە شوينى دىكە نەبوو تا شەو تىيدا بىمىنەوھ، ناچار
بوون بۆنە پىرناود، تايەي دروشكەكە لە قور دەچەقى و ئەسپەكان بە

زەحمەت پايان دەكيشا. ليخوره كه هەندىك جار ناچار دەبوو دابەزى و پال بە ئەسپەكانەوه بنى.

بەريۆه بەرى شارۆچكەى برناود بۇ قاغيزمان دەريۆشت، هاته پيشيان و كليلى ماله كهى خوى دايە دكتور، تاكوو شهو له ماله كهيدا بميننهوه، له بەر ئەوهى دەيزانى دانىشتوانى ئەو گوندە دەرگاكانيان بەريوى ميواندا ناكەنەوه.

چەند سەعاتىك له شهو تى پەرييبوو كه چوونە گوندەوه. دانىشتوانى گوندەكه هەر كه دەنگى سمى ئەسپ و تايەى دروشكەيان بىست چراكانيان كوراندەوه، بۇ ئەوهى له دەرگای ماله كانيان نەدەن له چەند دەرگايەكيان دا، بە زەحمەت كەسيك وەلامى دايەوه و پرسىارى مالى بەريۆه بەريان كردو ناو نيشانيان وەرگرت و پريۆشت.

خزمەتچىي بەريۆه بەره كه مندالىكى (١٢) سالان بوو. زوو زوو دەهات و خويى دەكرده دەريوبەرى مۆمەكه وه كه دەرگا. عيفەت خانم هوى ئەم كارەى لى پرسى، وتى: بۇ وا دكهى؟

خزمەتچىيەكه، وتى: خوييەكه ناھيلى مۆمەكه زوو بتويتهوه.

عيفەت خانم: ديارە ئەمانە زۆر بەئەزموون، دەبى لييانەوه فير بن. پريوارەكان بەهوى دوريسى پريگەوه زۆر ماندوو بوون. شيويان لەو خواردنەى كه لەگەل خوياندا هينابوييان، كردو خەوتن.

شەوى سنيەم، له شارى توزليجە مانەوه. ناوى پيشووى ئەم شارە (قولب) بوو. توركەكان دواتر گوريبوويان بە توزليجە، كانەخويەك لەم شارەدا هەبوو. شارەكيان زۆر له سەرەوهى قەدپالى چياكەدا بنيات

نابوو، به لām شهر به ته وای ویرانی کړدبوو، دانیشتونانه که یې بۆ شوینه کانی دیکه هه لاتبوون. ئەمانیش له بهر ئەوه ی ئاوه دان نه بوو، ئیتر نه ده چوونه شارمه که وه. کړنکاره کان مالیان له خوارتری شارمه که وه ته نیشته چاله خوینییه کانه وه دروست کړدبوو و فرمانده ریش هه ره له یی بوو.

جوگه یه کی باریک به ناوه راستیدا تی ده په پی، ئاوه که ی زۆر سویر بوو و به که لکی خواردنه وه نه ده هات. هه ره له بهر ئەوه بووه که شارمه که یان له قه دیالی چیا که دا دروست کړدووه، ئەوه ی ئاوه که ی شیرین بوو و به که لکی خواردنه وه ده هات. ئەو شه وه، چایان نه خواردووه و خه وتن. به یانیش ته نیا به خواردنی شیر قه ناعه تیان کړد. ئەمړۆ ده گه یشتنه شاری ئیغدیږ. نه ختی سهره وه تر که گه یشتنه شوینه کونه که ی شاری توزلیجه (توزلوجه) چیا یه کی سهربلند و به شکۆ، که نیوه ی سهره وه ری به به فر داپوشرا بوو، دهر که وت. ئەم چیا یه دوو لوتکه ی هه بوو، یه کیکیان زۆر به رز و ئەوه ی دیکه یان نزمتر بوو. وه کوو بووک که جلی زه ماوه ندیان پی پو شیبی وه یشتا تارای سپی بوو کیه تیان له سهر پوخساری هه لنه دایته وه، به جوانی به ژن و بالای خو یان ده نازین و شانازیان به دلخوازی خو یانه وه ده کړد.

کچه گه نه که: کاکه ئەم چیا به رزه که ده یبینین، ناوی چیه؟

دکتۆر: ئەم چیا یه ناوی ناگریه. له سهرده می کۆندا گپکان بووه. باوو باپیری کورده کان به زوانی خو یان بهم چیا یه یان وتوو ناگری. واته چیا ی ناگر. ناگریش له زمانی کوریدا به واتای ناگر دی. ئەمړۆش هه ره ئەو ناوه ی هیه. یه کیکیان ناگری گه وره و به یی

دیکهش دهلین ئاگری بچوک، لوتکهی ئاگری گهره زستان و هاوین به بهفر داپوشراوه.

شاری ئیغدير له کۆتاییی پی بناری چیاى ئاگری له دهشتاییدا هه لکه وتوو. پاش ماوهیهك دهشتی ئیغدير به هه موو جوانیه کانیه وه ده بینرا. گونده کانی له ناو داره به رزه کاندایار بوون. ئاوی ئهم دهشته له پنگه ی کهنال و جۆگه وه له پووباری ئاراس دایین دهکرا. شارى بایه زید وه کوو ناوه ندى پارێزگا له پشته وه ی ئهم چیا به یه. لیرهش پووباری ئاراس سنووری نیوان تورکیا و سوڤیه ته.

کاتی گه یشتنه دهشتی ئیغدير، دکتۆر به خهیری برا بچکۆله که ی وت: خهیری ده بینى لیره ههچ به فری ئی نییه. چه قۆکه ی دهر هینا و وتی: وهره با گوێچکهت بپرم.

خهیری، گوئی خسته به رده ستی دکتۆر: حهق به تویه کاکه، ده بی گویم بپری، دکتۆر ویستی چه قۆکه له گوئی خهیری بنی، خوشکه که ی به گریان وه ده ستی گرت.

دایکی: حهیدهر ئه ری ئه وه شیت بووی؟ ئه وه مندا له.

دکتۆر وتی: ئه گهر مندا له با گره و نه کا، ده بی گوئی بپرم، تا ئیدی له خو یه وه قسه ی نابه جی نه کا.

به کورتی نه یانه نشت. ئه سه په کان له م ده شته سه وزده به هه موو پی یه کیانه وه دروشکه که یان راده کیشا. له پنگا تووشی دوو ئه فسه ری لاو هاتن، به دروشکه له ئیغدير وه ده هاتن. له گه ل حهیدهر دا سلاویان له یه کتر کرد و تی پهرین.

خوشکی دکتور: کاکه ئەمانه کی بوون؟

دکتور: ئەوەی لای راستەوه دانیشتبوو، ئیحسان بەگ بوو. یەکیکە
لە ئەفسەرە ھەرە بەنرخ و چالاکەکانمانە، ئەوی دیکەش ھاوڕێیەتی.
گەیشتبوونە نزیکەی شار، دروشکەیکە کە لە شارەوه دەهات،
لەپیشیان ڕاوەستا. کەسیک کە لەناویاندا بوو، دابەزی: دکتور و
خانمەکان بەخێر هاتن.

ئەم کەسە دکتور ھەمدی بەگ بوو کە ھاتبووە پیشوازییان.

ھەمدی بەگ، کیسەیکە پڕ لە میوەی بەدەستەوه بوو، دەستی
پاکیشابوو و وتی: ئەمەم بۆ مندالەکان ھێناوە، بەر لەوەی ئیغدیر
ببینن، لە میوەکانی بخۆن.

ھەمدی بەگ، ویستی بیانباتە مائی خۆی. دکتور پازی نەبوو و
چوونەوه مائی خۆیان. دکتور دەرویش و جیگری سوپا ئەکرەم بەگیش
ھاتبوونە پیشوازییان.

لە ئیغدیر دکتور سەربازێکی فەرمانبەری بەناوی "مانوێل" ھو
ھەبوو، مندالێکی ئازەریش خزمەتچی بوو.

ئیغدیر، شارێکی بچووک و جوان بوو. تورکەکان لە ساڵی (١٩٢٠)ی
زایینیدا ئەم شارەیان لەگەڵ قارس و ئێردەھاندا لە ئێرمەنەکان داگیر
کردبوو. دانیشتوانەکەی کە پێڕەوی ئایینی مەسیحی بوو، ھەلاتبوون
و چۆلیان کردبوو. فەرماندەی لەشکر "جاوید بەگ" لەم جەنگەدا بە
پشتیوانیی خێلە کوردەکان ئێرمەنەکانیان تێک شکاندبوو و بە ئاسانی

ئەم بىنەمالە غەرىبە جارىكى دىكە بە تەنيا مابوونەو، بە خۇشییەو لەگەل
 بىنەمالەكانى فېرۆز بەگ و ناجى بەگدا لە ئىغدىر مابوونەو. پۆژەكانیان
 دەژمارد و چاوپروانى ھەوالى خۇشيان لە سارى قامىشەو دەکرد. ئەم
 چاوپروانییە زۆرى نەخایاند. تىلگرافىك كە گەیشتبوو، ھەوالى بە
 زووترىن كات ھاتنەرەى دكتور و دەزگىرانەكەى تىدا بوو.

ئىتر بەشادى و دوور لە نىگەرانى لەگەل خىزانەكانى فېرۆز بەگ و
 ناجى بەگدا كە شوینى گوردانەكەى "ناجى بەگ" لە پردى مارقارای سەر
 سنوورى ئەرمنستان بوو، خەرىكى سەيران و ئەسپسوارى دەبوون.

پۆژىك كە دكتور دەگەیشتەو ئىغدىر، خوشكەكەى لەگەل براكەى و
 ژنە ھاوپىكانىدا چوونە پىشوازییان، دكتورى براى بووكى دەھىنا.
 ھەوا ساردبوو، بايەكى توند بى بەزىيانە شەلاقى خۆى لەم بەژنە نازك
 و نازدارانەى دەدا.

ئىوارە داھات و ھىشتا ھەوالىك لە دكتورەو نەبوو. ئەوانەى كە
 ھاتبوونە پىشوازیى، دەیانویست بگەرىنەو، بەلام خوشكى دكتور
 پازى نەدەبوو، دەییوست سەرگەرمیان بكاو كەمىكى ترپایان بگرى.

خوشكى دكتور وتى: ھىشتا زۆ درەنگ نەبوو، باشتەر وایە لەباتى
 وەستان، كەمىك پىاسە بكەین. ئەگەر كەمىكى تر دەر نەكەوتن
 دەگەرىنەو. ئەوانىش پەسندیان كرد بە سوارى گالىسكەكانیان كەوتنە
 پى، زۆر نەپۆیشتبوون كە دوو كەس پووبەپروویان ھاتن و گەیشتنە لایان،
 یەكك لەوانە مانۆئىل بوو كە لەگەل دكتوردا پۆیشتبوو.

مانۆئىل، خوشكى دكتورى ناسییەو، وتى: خانمە چكۆلە!

خوشكى دكتور وتى: ئاي مانوئىل، ئەمە تۆي؟ ئەي كاكەم. لەكۆيىيە؟
مانوئىل، نىزىكە، ئىيىستا دەگەن، نامەيەكى لە گىرفانى دەرھىناو
پىيىدا: دكتور ئەم نامەيەي ناردووه.

يەشار خانم نامەكەي خويىندەوه. دكتور نووسىبووى زۆر
نىزىكىن و ئىيىستا دەگەين. گالىيسكەكان بە شەوقەوه خىرىيان
زىاتر كردبوو و دەچونە پىيشەوه بووك و زاوا گەيشتن. دكتور بە
سواری يەككە لە ئەسپەكانەوه و بووكيشيان سواری گالىيسكەيەك
كردو بەرەو شار گەرانەوه.

پۇژگار بە خوشى دەچوو سەر، دواتر ناسازگارىي بووك دەستى
پىي كرد. هەلسوكەوتى سارد و قسەقسەلۆكەكانى بە دكتور، بوونە
كۆسپ لەسەر پىنگاي خوشيى ئەم بنەمالەيە. بەر لەمە، دكتور لەگەل
برا و خوشكەكەي شوخى و گالتەي دەكرد و پىي دەكەين. ئىيىستا ئىتر
پۆژەكان تىي دەپەپىن و دكتور نەدەهاتە لاشيان و لەگەل خىزانيدا لە
ژوورىكدا بە تەنيا دادەنيشتن. خوشكى فراوين و شىويشى بۆ دەبردن
و لەبەر دەستيان دايدەنا. دووقۆلى بەتەنيا نانيان دەخوارد. خىزانى
دكتور ئەگەر مێردەكەشى لە مال نەبوايە، هەر بە تەنيا دەمايەوه
نەدەهاتە لاي ئەمان.

لە پاستيدا خەسوو و خوشكى مێردەكەي لە يەكەم ديدارياندا لە
سارى قاميش حەزيان لىي نەكردبوو و دلپان نەيگرتبوو. ئەويش ئەمە
تىي گەيشتبوو، بۆيە ئىيىستا تۆلەي دەكردنەوه. هيلانەي شاديبان
بووبوو مالى دەردو خەم. كچەكە بە هەلسوكەوتى دلپاكانەي خۆي،

براكەيى تى گەياندا كە بە پىڭگەيەكى ھەلەدا دەپوا و دىكتۇرىش بەخۇيدا
ھاتەوہ. عودى كچە گەنجەكە دووبارە كەوتەوہ زايەلە.

دىكتۇر بۇ سوپاى سوارە كە بىكەى لە قەرکۆسە بوو، گويۇزايوہوہ و
پۇشۇتبووہ سەر كارەكەى نەيويىست بەو وەزىرى زستانە بىنەمالەكەى
لەگەل خۇيدا ببا، لە ئىغدىر بەجىي ھىشتىن.

ئەفسەرىكى لاو كە ناوى ئىحسان بوو، كاتىك تازە گەيشتىبوونە
دەشتى ئىغدىر، تووشيان ھاتبوو، چەند مانگ پىشتىرىش بە وتارەكانى
لەناو ئەفسەرەكاندا لە كۆپ و سىمىنارە سەربازىيەكانى باشگاي
ئەفسەراندە ناوبانگى دەر كىردبوو، خوازىيىنى كچە گەنجەكەى كىردبوو
و مەيلى بۇ زەماوەندەكىردن لەگەلدا نىشان دابوو.

يەشار لەبەر نىگا مانادارو ھەلسوكەوتە نەشپاۋەكانى براژنى،
ئامادەبوو ھەرچى زووتر زەماوەندە بكا. بەلام نەيدەزانى ئايا كەسەكەى
بەدل دەبى يا نە. نەيدەزانى ئەو كەسەى وا خوازىيىنى كىردوۋە، ھەر ئەو
ئەفسەرەيە كە يەكەم پۇژى گەيشتىنيان بە ئىغدىر تووشيان ھاتوۋە.

ناوى ئىحسان نوورى لەپى كۇبوونەوہكانىوہ بىستبوو، بەلام لە
زىكەوہ نەيدەناسى. ھەر بە ھەلەش ئىحسانى بە ھاوسەرى ھادىيە
خانم كە سەروانىكى بەتەمەن و پەزاگران بوو دەزانى، بۇيە زۇر پووى
خۇشى نىشان نەدەدا. ھەر كاتىكىش لىيان دەپرسى، وەلامى
نەدەدايەوہ، ھۆكەشى بە ھىچ كەس نەدەوت. ھەر كاتى ئىحسان بەلاى
مالياندا تى دەپەرى، دەيوت خۆزگە ئەم لاوہ ئىحسان بەگ بايە.

کاته‌کانی بی کارى، عوده‌که‌ی هه‌لده‌گرت و ده‌ستی به ژه‌نینى ده‌کردو خه‌م و په‌ژاره دایده‌گرت ژنیه‌کانی به په‌نجه بچکۆله ناسکه‌کانى ده‌هینایه سه‌ما. وه‌کوو مه‌لانى به‌هار له‌م چل بۆ نه‌و چل ده‌فرین و ده‌یانچریکاند. پۆژه پڕ له‌ زه‌وق و شادییه‌کانى مندالیی خۆی پى زیندوو ده‌کردنه‌وه له‌گه‌ل ئاهه‌نگه دل‌رفینه‌کانیدا پى ده‌که‌نى. دواتر به‌ ناله دلته‌زینه‌کانى دله په‌قه‌کانیشى ده‌خسته گریان به شینویه‌کى خه‌ماوى ده‌ینالاند. هه‌روه‌ک شاعیرى گه‌وره‌ى تورك خوالیخۆشبوو ته‌وفیق فیکره‌ت، ده‌لى:

هه‌ر وه‌کوو مه‌لیكى پیکراوى تى، له‌ناو ژیکانیدا هه‌لده‌فرى
 ئه‌م ئاوازه به‌سۆزه له‌ناخى ده‌روونى نه‌و غه‌ریبه‌وه دى
 هونه‌ر له‌ ده‌نگى عوده‌وه، یا له‌ ده‌ست و په‌نجه‌ى نه‌و هونه‌رمه‌نده بى
 سه‌رسوپه‌هێنتره له‌ هونه‌ر، ئه‌م به‌هه‌ریه ده‌بى یه‌زدانى بى
 خودایه نه‌و ده‌ست و په‌نجه هونه‌رمه‌نده گیان له‌لاشه ده‌کیشى

به‌یانیه‌ک کاتیک کێژه گه‌نجه‌که به‌ دلێكى پڕ له‌ ده‌ردو خه‌مه‌وه
 خه‌ریكى گسکدانى ژوورى میوانه‌که‌یان بوو، بیرى له‌و که‌سه ده‌کرده‌وه
 که‌ خوازینى کردبوو و به‌ که‌سێكى به‌ته‌مه‌ن و ناپه‌سندى زانیبوو، برا
 بچووه‌که‌ى "خه‌یرى" له‌ په‌نجه‌ره‌که‌وه سه‌یرى ده‌ره‌وى ده‌کرد، به
 په‌له‌ بانگى خوشکه‌که‌ى کرد و وتى: داده، داده!

کێژه گه‌نجه‌که: خه‌یرى چیه‌؟

خه‌یرى: وه‌ره، وه‌ره، زوو، زوو!

کچه‌که به‌ په‌له به‌رهو په‌نجه‌ره‌که پۆیشت.

خەيرى وتى: دادە سەير كە! ئەھا، ئەو ئىحسان بەگە دەپوا!
يەشار خانم، سەيرى كرد و لە دلى خۇيدا وتى: خۆزگە ئەمە دەبوو،
باشە بۇچى ئەمە ئىحسان بەگ بى؟ خۆ ئەمە ھاوسەرى ھادىيە خانمە.
خەيرى: نە بە خودا دادە، ئەمە ئىحسان بەگ، ئەو سەروانە بەتەمەنەي
كە ھەموو پۇژىك لىرەو تى دەپەرى، ئەو ھاوسەرى ھادىيە خانمە.

يەشار سەرەپاي ئەوئى كە زۆر باوەرى بە قەسى براكەى نەدەكرد،
بەلام گېرى بلىسەى شۆرشىكى لە دەروونى خۇيدا ھەست پى دەكرد،
پاشان كە لىتى كۆلىيەو، ھەلەكەى خۆى تى گەشت و زانىى ئەو
كەسەى كە چارەنوس ھىناوئەتە پىگای، لە ھەموو بارىكەو ئەوئە
كە ئەو دەپەوئى.

لەمەبەدواو ھەستى دەكرد ھەتاوئى بەختيارى چاوەپوانى دەكا.
تىشكى پىرتىنى لەنىوان ھەورە پەشە چەكانەو ھاتووەتە دەرو زىانى
ساردوسپى گەرم دادىنى. ئىتر پازى بوو، بە تەلەفۇن دىكتۇريان ئاگادار
كردەو ھەپتەو بۇ ئىغدىر. "ئىحسان بەگ" خۆى چاوى بە دىكتۇر
كەوت و خوازىيىنى خوشكەكەى لى كرد. دىكتۇر زانىبووى
خوشكەكەى پازىيە، ئەوئىش پازى بوو.

لە ھەمارى ۱۸ ئاپرىلى ۱۹۲۲ى زانىنى بەرانبەر بە ۱۳۳۸ى پۇمىدا
بوو، دەشتى ئىغدىر جەلەبەرگى سەوزى جوانەكانى پۇشپو و بە
گولە پەنگىن و جوانەكان خۆى پازاندەو، بە لەرانەوئى گەلەى دارە
بەرزەكانى، پەنگى پەرىوى تىشكى خۆر كە لە ئاسۆى ئاوابوونىدا
نوقمى دەرياي پەنگى ئەرخەوانى بوو، بەپى دەكرد.

دواییښ تیشکهکانی خۆر، کلاوه سهرکهشه بهفرینهکهی چپای ناگری
 که بهر له چهندیښ سده له سهری نابوو، شوپش و پوداو و
 نالوگۆږهکانی پوژگاری بینییوو، شکۆ و مەزنییهکی بهم چپایه دابوو
 و مالنواویی لی دهکرد و شادی و خوشیهکانی ژینگه ی بهرهو ژوانی
 ههسانهوهی بانگ هیشتن دهکرد. کاتی شهو بالی رهشی خۆی بهسهر
 ئەم ناوچهیهدا کیشا. مهلای ههنگ بۆ پهیوهندانی دوو دل به
 پهیوهندییهکی پوخی و نایینی، لاپه‌ریهکی نوێ له ژبانی ئەم دوو
 لاه دهکردهوه.

بههار بوو دهشت و کۆیستانهکان گشت پازاوه
 گولان پشکووتوو به پهنگی ئال و والوه
 گرێی گهرتی گهنج و پیرهکان کـــراوه
 تهنیا کهمی بهفر لهسهر ناگری ماوه
 کاتی خوڤه‌خوڤی ئاوی زلال گوێکانی نه‌وازش ده‌دا
 هه‌وره سپیه‌کان وه‌کوو لوکه‌ خۆریان هه‌شار ده‌دا
 سروهی شه‌مال دله‌کانی نه‌وازش ده‌کرد
 له سای لقه سه‌وزه‌کاندا ماره‌ی کرد
 له ژێر کاریگهریی شه‌رابی ئەوین، له نه‌وه‌مکانی ئاسماندا
 له‌سهر پێی په‌لکه‌زێڤینه و پێی کاکێشاندا
 له‌و دیوی ئاسۆکاندا ده‌فرین
 وه‌کوو ئەوه‌ی جیگایان له ولاتی ئەستێره‌کاندا بی
 نه‌خه‌مه‌کانی پێشوو و نه‌په‌زاره‌کانی داهاتوو

نه خه يالّه خوشه كانى به خته وهى
وهك ئه وهى هه نه بووين و بووبوون به يهك
كچه جه وانه كه وتى:

من دويىنى شهو تۆم ييىنى له خه و نمدا
تۆ منت به رهو ناو دار شمشاده كان پاده كيشا
دهنگى هه وه تريسقه زه ويى دهله رزاند
لافاو هه لچووبوو، ماله كانى ده پرماند
ده لىن به رپا كردنى ئەم مه حشه ره تۆ بووى
چيت له ژينگه كرد، سووتاندت

تا وي ره به رده كانى چيائى ئاگرى ليك ترازان
گرپكانى لوتكه كان له خه و پابوون و
پريشكه كانى به ده و روبه ردا بلاوه
ئالايهك له ناو جه رگه ي ئه و ئاگره دا هه لكراره
گويا هه لكه رى ئه و ئاگره تۆ بووى
هه لكه رى ئه و ئالايهش هه ر تۆ بووى
زاوايه كيش وتى:

خه و په ر ژيىنى ئەم خه وه به داها توه ده سپيرم
هه ر كه س چي ده لى، چيى ده وى، به خوداى ده سپيرم
مه لا له يه كتر ماره ي كرد بوون
شه وو پۆژ، شاد و خوشحال بوون
دل و گيان له يه كتر ئالابوون و له يه كتر جيا نه بوون

دەیانوت: ئىتر چەرخى زەمان ناتوانى لىكيان دابىرى
 لەسەر سنوورى سى ولاتى تورك، سۆقىتە و ئىران
 لە گۆشەيەكى كوردستان، يا نىشتەمانى ئەسىر
 لە كەنارى ئاراس، لە گۆشەيەكى ئىغدير
 لە دامىنى چىيى ئاگرى كە بوو پوگەي كوردان
 لە گەل مەلادا پۆشتەنە دیوان
 بەجى بىنن فەرمانى شەرىعتیان
 یەشاریان مارە كرد لە ئىحسان

۱۹۲۲ى زایىنى / ۱۳۲۸ى كۆچى

ئەم ئەفسەرە لاو، زۆربەى كاتەكانى خۆى لە گەل ھاوسەرەكەيدا
 بەسەر دەبرد. بى ئاگا لەوہى كە داھاتوو چ داویكى بۆ ناوئەتەو،
 خۆيان لەناو خۆشى و بەختیارىيەكى ھەمیشەيیدا دەبينیەو. زۆرى
 نەخایاند ھاوسەرەكەى بوو بە فەرماندەى سنوورى ئىران و توركيا لە
 بايەزید. دىكتۆرىش كە دەيوست بئەمالەكەى بباتە لاى خۆى لە
 قەرەكۆسە، پىگەكەيان بە شارى (بايەزید)دا تى دەپەرى.

ناوى پىشوو قەرەكۆسە، قەرەكلىسا بوو، دانىشتوانى ئەرمەنى
 بوون. توركيا پاش كۆمەلگۆزى ئەرمەنەكان، ناوى ئەم شارەشى بە
 قەرەكۆسە گۆپى. قەرەكۆسە يەككە لە فەرماندارىيەكانى پارىزگای
 بايەزید لە ترسى كوردەكان ناوئەندەكەيان گواستبەوہ بۆ قەرەكۆسە.
 لەوى كاروبارەكانى بەناوى پارىزگارى بايەزیدەوہ بەرپەوہ دەبرد.
 فەرماندارىيى قەرەكۆسەشى بۆ بايەزید گواستبەوہ و لەوى بە ناوى

فهرماندارى قهرهكۆسهوه كارى دهكرد. پاش نسكۆى ئاگرى له سالى ۱۹۳۰دا ناوى قهرهكۆسهيان گۆڤى بۆ ئاگرى.

ئەمە يەكەم دابراى كورت و جيايى ژيانى هاوسەرئيتيان بوو. هەرچەند هەردوکیان دەیانزانى ئەم جودايىیە درێژە ناکیشی، بەلام بۆ کوژاندنەوهی گۆڤى ئاگرى دووری که له دلێاندا گۆڤى گرتبوو، نەیاندهتوانی پێش به گریان و فرمیسک هەلپشتنیاں بگرن.

کەلۆپەلەکانى مالى دکتۆریشیان کۆ کردەوه. پاش پۆیشتنى ئیحسان بەگ، دکتۆریش بنەمالەکەى له ئیغدیڕ بار کرد.

دروشکەکه دامینى باکوورى خۆرئاواى ئاگرى دەور دایەوهو بەرهو هەورازى ملەى قورخان لەسەرخۆ سەر دەکەوت. یەشار خانم بیستبووى لەسەر ملەکەوه شارى بايەزید دیاره، به لەسەرخۆ پۆیشتنى ئەسپەکان دلى خەمگین دەبوو. گەیشتنە سەر ملەکەو شارى بايەزید دەرکەوت.

خۆشحالى یەشار بى سنوور بوو. ئەسپەکان له ملەکه بەرهوخواڤار بوونەوه. لەو سەرەولێژییەدا ئەسپەکان گۆڤیان دایە خۆیان، خیراییەکەیان زیاتر کرد. هەلبەتە لێدانى دلى یەشار خانمیان دەبیست و هەستیان به شادمانیى ئەو کردبوو، بۆیه کاتى گەیشتنە دەشتى بايەزید، ئەسپەکان خیرایی خۆیان دوو چەندانە کردبوو. ئەفسەرە لاوهکه به تەلهفۆن له کەوتنەرپى دکتۆر له ئیغدیڕهوه ئاگادار کرابوهوه.

پێبواڤهکان چاویان بپیبوه پێگای بايەزید. یەشار خانم حەزى دهکرد هاوسەرەکەى به پیرییهوه بى.

دکتور قسەى خوشى بۇ دەکردن و لەگەلّ خوشکەکیدا کەوتبوە
 گالتهکردن و پیکەنین. نزیکەى کیلۆمەتریک بۇ شارى بايەزید مابوو، لە
 کەنارى جوگە و ئاویک کە بەناو سەوزاییەکاندا پیچاوپیچ دەبۆی،
 دابەزین. رەشمەى ئەسپەکانیان کردەو. هیچ هەوالیک لە زاواوە نەبوو.
 شادییە مەستانەکانى بۇ چەند خولەك بووبوونە دلەپراوکی بۇ یەشار
 خانم. تیببەپرینی خولەکەکان لە سەعات دریزتر دەهاتنە پیش چاو.
 زۆرى نەخایاند گەردەلولیک لە تەپوتۆز بەرەو ئاسمان هەلدەکش،
 لەناو تەپ وتۆزەکەو سواریک بە غاردان دەهات.

ئەم سوارە جگە لەو کەسەى کە یەشار خانم، چاوەرپی دەکرد،
 کەسیکی دیکە نەبوو. چاوانى نائومییدی گەشایەو، دلّی غەمگینی
 لەگەلّ شەپۆلەکانى شادمانیدا کەوتنە تریەو لیدان، گوئی خانمە
 گەنجەکە ئیتر گالتهو قسە خوشەکانى هاوسەفەرەکانى نەدەبیست.
 سوارەکە گەیشت داواى لیبوردى لە درەنگ گەیشتنى کردو پاش
 کەمیک حەسانەو بەرەو شار کەوتنە پى.

لە بايەزید یەشار خانم بوو بە خاوەن مالّ و، میواندارى
 کەس و کارەکانى دەکرد. پاش چەند پۆژ مانەو، دکتور خیزان و
 براکەیی هەلگرت و بەرەو قەرەکووسە کەوتنە پى. عیفتە خانم، لەسەر
 داواو پێداگرى زاواکەى، کچە گەنجە بى ئەزمونەکەى بەتەنیا بەجى
 نەهینشت و لایان مایەو.

مانگی دواتر ئەم دایک و کچە دلّیان بۆ حەیدەر بەگ و خەیری تەنگ
 بووبوو. خزمەتکارەکیان لەگەلّ خویاندا بردو بەرەو قەرەکووسە کەوتنە

پى. فرمانبەرى زاواشيان لەگەڵدا بوو. ئەمە دووھەمىن جىيائى يەشار لە
ھىلانەى ئەوين و خۆشەويستىيى بوو. ئەو ئازارەى كە لەم جودايىيەدا
ھەستى پى دەکرد، بە چاوپىكەوتنى براكانى سوكنايى بۆ دەھات.

لە پىگادا تووشى پووداويكى تال و خەماوى بوون! ئافرەتتىكى شوخ
و شەنگى ئەستەنبوولى بە بەرگىكى كۆنى دپاوە، لە بارودۆخىكى
ناخۆش و خەماويدا مىلى پىگاي گرتبوو. پياويكى ھەژارو پەريشانی
ئىرانی گوايا مێردى بوو، بەدوايەو بوو و ژنەكەى بەجى نەدەھيشت.

يەشار خانم دروشكەكەى راگرت. ژنەكە وتى: دەستم بە دامپنتان،
زۆر ماندوو بووم، منيش لەگەڵ خۆتاندا سوار كەن.

يەشار خانم، وتى: ھىچ خەم مەخۆ، سوارت دەكەين. تۆ بەم حالەو
بۆ كۆى دەپۆى؟

ژنەكە وتى: لە ئەستەنبوول شووم بە بازىرگانىكى ئىرانی كردو
لەگەڵیدا گەرامەو بۆ ئىران. لەوى لە كاروبارى بازىرگانیدا مايەپوچ
بووين، كەوتىنە تەنگانەو پەريشان بووين. بىارماندا بگەريينەو بۆ
ئەستەنبوول و كەوتىنە پى. ھەندىك كەلەپەلمان پى بوو. لەناو پى
چەتەكان پووتيان كردىنەو ھەموو كەلەپەلەكانيان ئى سەندىن.
ئىستا بۆ قەرەكۆسە دەپۆين، تاكوو تەلگرافىك بۆ براكەم بكەم، بەلكو
بە شويئماندا بى و بمانبا. ئەم پياوھش كە بەدوامەو يە مێردەكەمە.

يەشار خانم: وەرە وەرە سوار بە! ئىمەش ھەر بۆ قەرەكۆسە دەپۆين.
ئافرەتەكە ويستى سوار بى. مێردەكەى نەيھيشتا. سەربازەكان
ويستيان مێردەكەى بگرن و ژنەكە سوار كەن. يەشار خانم دلى بە

حالى پياۋەكە سوۋتا كە فرمىسك بە چاۋانيدا خوپەي دىھات، بە سەربازەكانى وت: لىنى گەپىن، زۆرى ئى مەكەن.

مىردەكەي دىتەرسا ئەگەر ژنەكەي سوار بىي، ئىتەر نەيىبىنئەتەۋە. عىفەت خانم، پرىك پارەي نايە مشتى ژنەكەي بەجىيان ھىشتن، بەرەۋ دىيادىن دىرژەيان بە پىگاي خۇيان داۋ لىيان دور كەۋتەۋە.

ئىحسان بەگ فەرماندەي لەشكرى ھەرىمى بايەزىد بوۋ. گروۋھانى پىگاي ئاسن كە پروسەكان لە جەنگى يەكەمى جىھانيدا تا قەرەكۆسە كىشابوۋيان، لەژىر فەرمانيدا بوۋ. ئەم پىگايە وىران بوۋبوۋ، بەلام بە فەرمانى ئىحسان نوۋرى پىگاي ئاسنەكەيان چاك كىردەۋە. خىزانى لە قەرەكۆسە گەپايەۋە. ماۋەيك دواتر ئىحسان نوۋرى لەگەل خىزانيدا بە شەمەندەفەرى تايىبەتى بەرەۋ قەرەكۆسە كەۋتەۋە پى. لە گوندى (بەلسوۋر) بىستىيان پىگاي ئاسنەكە لەپىشەۋە خراب بوۋە.

ئەو شەۋەيان لەو گوندە بەسەر برد. پۇژى دواتر ناچار بە سوۋرى دروشكەيەكى يەك ئەسپى دىرژەيان بە سەفەرەكەياندا، لەبەر ئەۋەي كەرەستەي دىكە پەيدا نەدەبوۋ، ھەر بەو دروشكەيە چۈنە ناۋ شارى قەرەكۆسە. باران بەخوپ دەبارى. جىلۋىبەرگەكانىيان تەۋاۋ تەر بوۋبوۋ ئاۋيان ئى دەچۇپا. ئەۋەي دەبوۋ ھۆي خوشحالىيان ئەۋە بوۋ كە بە ھۆي بارانى توندەۋە ھىچ كەس لەسەر پىگايان نەبوۋ تا حالى شىپىزەيان بىيىنى و بىيانناسىتەۋە. گەيشتەنە مالى دىكتۇر و بەيەكتەر شاد بوۋنەۋە.

شەۋى دوۋەم دىكتۇر ھەيدەر ئەو ھاۋپىيانەي كە لە موۋزىكىيان دەزانى، بانگەيشت كىرد و شەۋىكى خوشيان بەسەر برد. لە شارى

بايەزىد و ئىغدىر زېرىنگەرىسى تىدا نەبوو، لىرە پايانسپارد تا ئەلقەى دەزگىرانييان بۇ دروست بکەن.

چەند پۇژىك دواتر ئىجازەى بە خەيرى برا بچووکەكەى دا، كە لەگەلىاندا بچى و گەرەنەوہ بۇ بايەزىد. لەوى پۇژانىكى خوشيان بەسەر دەبرد. ماوہىەك دواتر دىكتۇر بۇ بىكەيەكى سەربازى لە شارى وان گويزرايەوہ. لەگەل بىنەمالەكەيدا ھاتنە بايەزىدو چەند پۇژىك لەوى مانەوہ. دواتر خەيرى برايشى لەگەل خۇيدا بردەوہو چوونەوہ بۇ شارى وان.

حکومەت و ئەنجومەنى گەرەى نەتەوہيى مىللەتى تورکيا، بۇ گەرەنەوہى مووسل لە باشوورى خۇرەلاتى ولات، دەستى دابوہ خۇئامادەکردن بۇ ھىرش. بۇ ئەم مەبەستە ھەنگى سنوورى ئەم ناوچەيەش فەرمانى پۇيشتنى پى گەيشتبوو. بە پىگای ئەرجيش، عادلجەواز، ئىخلات، بتليس، غەزان، بەرەو بەشىرى بەرىكەوتن.

يەشار خانم سوارى دروشكە تاك ئەسپىيەكەى خوى بوو، لەگەل بىنەمالەى ئەفسەرەكانى دىكەدا بەشويىن ھەنگەكەدا دەپۇيشتن. كۇتايىي وەرزی پايز بوو، ھەوا سارد بوو، بە تەلگراف ھەواليان بە دىكتۇر "ھەيدەر بەگ" دا كە دايكى و يەشار خانم ھاتوونەتە ئەرجيش. شەويك لەوى پىكەوہ مانەوہ. پۇژى دواتر لەيەكتر جيا بوونەوہو دايكى گەرەنەوہ بۇ شارى وان.

بۇ پۇژى چوارەم گەيشتنە شارى بتليس، ئەم شارە ولاتى ئىحسان نوورى بوو. لە شەرى يەكەمى جىھانىدا زيانى زۆرى پى گەيشتبوو. مالى باوكى ئىحسان بە تەواوى پووخابوو و تەنيا ديوارەكانى

مابوۋە. كاتىك كە پروسەكان ئەم شارەيان داگىر كىرد. زۆربەى دانىشتوانەكەى شارەكەيان چۆل كىرد. ئىستا باوك و برا و خۆشكەكانى ئىحسان لە ئەستەنبول دەژيان.

پاش سى پۇژ حەسانەۋە، ھەنگ پىگاي غەرزان و بەشىرى گرتە بەر، لە بەشىرى فەرمانى پۇشتىنى ھەنگەگە بۇ بەرەى جەنگ ھەلۋەشىنرايەۋە.

يەشار خانم، لەگەل خانمى ناجى بەگدا پۇشتىنە گوندىك. ئەم دوو خانمە دۆستى زۆر نىزىكى يەكتر بوون. چەند بىنەمالەيەكى ئىزدى لەم گوندەدا ۋەگۈۋ پەغىت كارىيان دەكرد. ئىزدىەكان، كوردە پەسەنەكانن كە سەرەپاي ئەۋى بەشىكىيان موسلمان بوون، بەلام ھىشتا ھەندىك بىروبوۋەپى دىنە كۆنەكەيان پەچاۋ دەكەن. ئەمانە لە بىنەپەتدا ئىزدىن كە بە يەزىدى ناۋ دەبرىن. ھەرچەندە كوردەكان پىيان دەلەن ئىزدى.

كانياۋى ئەم گوندە دىۋارىكى بەدەۋردا ھەلچىنرابوو، تاكوو ژنان سەربەستانە بتۈۋان دەفرو دۆلە و جلۋەبەرگەكانيان لەۋى بشۆن. پۇژى كە خانمەكان لەۋى بوون، ژنىكى ئىزدى ھات ناۋ بىا. نازانم ئەم ژنە چىيى كىردبوو وا خانمى ناجى بەگ توۋپە بوو، وتى: تف! لەعنەت لە گۇپى شەيتان.

ئىزدىەكان، بە شەيتان دەلەن مەلەك تاۋوس و زۆرىش لەلايان پىرۋزە. لەبەر ئەمەيە پىيان دەلەن شەيتانپەرسىت. ئەم ژنە ئەمەى بە سووكايەتى بە دىن و بىروبوۋەپى خۆى زانى، لە توۋپەيىدا شىت بوو.

لەبەر ئەوەی نەیدەتوانی هیچ بە ناجیە خانم بۆ، لە داخدا گۆزەى ناوەکەى کوتایە زەویداو شکاندی، دەستی بە گریان و هاوار کرد.

یەشار خانمیش بە ھۆى گەنجى و بۆ ئەزموونییەو، وتى: شەیتان، شەیتان، گۆڤى شەیتان. ژنە ئۆزىدەکە کە ئەمەشەى بیست، وەکوو مریشکى سەرپراو کەوتە پەلەپرتەو قژى خۆى دەپنییەو. ژنانى گوند لەدەورى کۆ بوونەو. لەبەر ئەوەى خانمەکان ژنە ئەفسەر بوون، نەیانویرا هیچ بۆ، لەلای سەرۆکەکیان شکات دەکەن و سەرەنجام ئەو بەزمە کوتاییى پى دى.

پازدە پۆژ دواتر ئیحسان نوورى بە سەرۆکى بەشى یەکى ناوەندى فەرماندەییى لەشکر لە ناوچەى فارقین کە تازە پێک ھێنرابوو، دیارى کرا. ناجى بەگیش گوازیایەو بۆ لقینکى سەربازگەى ناوچەى ماردین، کەوتنە پى و تا فارقین ھاوسەفەر بوون. گالیسکەکەى یەشار خانم کاتى پەڕینەو لە پووبارى باتمان ھیندەى نەماوو وەرگەپى و بکەوێتە پووبارەکەو، مێردەکەى خۆى لە پووبارەکە ھاویشت و بە یارمەتیی سەربازەکان نەیانھێشت وەرگەپى.

لە فارقین ئەركى سەرۆکایەتیی ناوەندى فەرماندەییى لەشکر لە ئەستۆى ئیحسان نوورى بوو. لێرە زۆر نەمانەو. ھاوسەرەکەى کرایە سەرۆکى لقى یەکى ناوەندى فەرماندەییى لەشکرى دوو، کە ناوەندەکەى لە سێرت بوو و گویزیایەو بۆ ئەو.

به‌هار و وه‌زی باران بوو، له‌ژیر شه‌سته‌ی باراندا گه‌یشته‌ن غه‌رزان،
پینگه‌ی غه‌رزان- سیرت بۆ گالیسکه‌ شیواو نه‌بوو، بۆیه‌ گالیسکه‌کیان
له‌وی به‌جی هیشت.

خالۆی ئیحسان نووری شاره‌وانی شاری سی‌رت بوو. ته‌له‌فونیان بۆ
کرد و پوژی دواتر له‌لایه‌ن خزمانی هاوسه‌ره‌که‌یه‌وه‌ پیشوازیان لی‌کرا،
پیکه‌وه‌ هاتنه‌ ناو شارو چوونه‌ مالی خالۆی. چهند پوژی دواتر
خانویه‌کیان به‌کری‌گرت، چوونه‌ مالی خویان.

ئه‌و مالی‌ه‌ی که‌ به‌کری‌یان گرت‌بوو، له‌ فرمانده‌یی له‌شکروه‌ زۆر
نزیك بوو، هات‌و‌چۆی ئیداره‌ کاتی هاوسه‌ره‌که‌ی زۆر نه‌ده‌گرت. ئه‌م ژن
و می‌رده‌ تا پله‌ی په‌رستن یه‌کتریان خۆش ده‌ویست، له‌ هه‌ر کوێیه‌ک
بوونایه‌ خۆش‌حال بوون. ده‌نگی دلنشین یه‌شار خانم و عوده‌که‌ی،
شادی و ئارامیان به‌م بئه‌ماله‌یه‌ به‌خشیبوو. هه‌ندی‌ک جار شیعه‌ی
ده‌خوینده‌وه‌. کاتی ئه‌م شیعه‌ی ده‌خوینده‌وه‌، شادی و شانازیه‌کانی
ئه‌م خانمه‌ ده‌گه‌یشته‌ن به‌رزترین لوتکه‌ی خویان:

پوخسارت قیبله‌ و که‌عه‌ی دلانه‌*

جوانیی بی‌وینه‌ت، له‌ سه‌رووی یارانه‌

جوانیت خورشیده‌، ده‌می گزنگان

خودابه‌خشیکه‌ بۆ ئازار په‌وان

له‌ زیدی خۆیدا ئه‌سپه‌ شیییه‌که‌

نه‌ پیا ده‌زانئ، نه‌ فی‌ل و ته‌له‌که‌

* ئه‌سه‌د قه‌ره‌داغی، ئه‌م پارچه‌ شیعه‌ی کردووه‌ به‌ کوردی.

عیفەت خانم، لە شارى (وان) هەو بۆ سەردانى کچ و زاواکەى ھاتبوو. لەکاتى گەڕانەویدا، یەشار خانمى لەگەڵ خۆیدا بردە هەو بۆ شارى وان، تاکوو چاوى بە براکانى بکەوێ. ھاوسەرەکەى بۆ ماوەى سێ سەعات بەرپى کردن و دواتر دوو سەریازی بۆ پارێزگارىی پێگا لەگەڵیاندا نارد. لەم پۆژانەدا تورکیا سەرقالی ھەڵبژاردن بوو بۆ دیاریکردنى نوینەراییەتیی ئەنجومەنى مىللى. ھاوشاریەکانى ئیحسان و یستیان ئەو بە نوینەرى خۆیان ھەڵبژێرن. نوینەرى پێشووێ ئەنجومەنى مىللى "یووسف زیا بەگ"، ئەک ھیچ پکەبەراییەتیی نەکرد، بەلکۆو یارمەتیی ھەڵبژاردنیشى دا.

ئیحسان نوورى، کتیبیکى بەناوى (تۆلە) هەو نووسیبوو، باسى گرتنە هەو شارى بتلیس و لەخۆبردووییى کوردانى تێدا نووسیبوو. ئەم دروشمە سەرنجى فەرماندەى ئەو کاتى لەشکر "کازم پاشا" ی پراکیشابوو. بە جیگرەکەیی و تەبوو: ھەر شوینیکى کتیبەکەى ئیحسان نوورى دەکەمەو، دروشمى بژى کوردی تێدا دەبینم.

ئەمەش بە پێشینە نەتەوخوازێکەى ئیحسان زیاد بووبوو، سەبارەت بە نەتەو پەرستییى کورد لێى دەکەوتنە گومانەو، راپۆرتیک بۆ "مستەفا" کەمال پاشا "دەنۆسى، ئەویش فەرمان دەدا پێش بە ھەڵبژاردنى بگىرێ و لە ناوەندى فەرماندەییىش دوور بخزێتەو و بکریتە پشکنیری چەک و فەرماندەى تەعلیمخانە [ناوەندى راھینان- وەرگیر].

یەشار خانم، لە شاری وان بیستبووی دانیشتوانی شاری بتلیس
هاوسەرەکی بە نوێنەری خۆیان بۆ مەجلیس هەڵدەبژێرن، دەگیا و
دەیوت نابێ دەست لە کاری لە سوپا بکێشیتەوه.

بەهاری سالی (١٩٢٤)ی زاینی، لەگەڵ خانمی جیگری فەرماندە
تیپ "فەخری بەگ" و هاوسەرەکانیاندا چوون بۆ گەرماوی پووباری
بۆتان. دایکی جاریکی دیکە هاتبووە سەردانی، دکتۆر حەیدەر بەگیش
بە پزیشکی قەلای ئەرنیۆم دیاری کرابوو.

هاوسەری یەشار خانم لە ئەرتەشدا بە زانست و بوژییەکی بەناوبانگ
و لەلایەن هاوڕێکانیەوە بە ئەفسەریکی بەجەرگ و ئازا ناسراو و جێ
پێزو خۆشەویستییان بوو. تەنانت لەکاتی خوازییەکییدا، دکتۆر
حەیدەر بەگ بە خوشکەکی وتبوو ئەفسەریکی شۆرشگیر و شیلگیر،
پەنگە پۆژیک تووشی تەنگەژەت بکا.

لەراستیدا ئەو سالی کە مستەفا کەمال پاشا لە حکومەتی
ئەستەنبول یاخی بووبوو، لەگەڵ یۆنانییە داگیرکەرەکاندا شەری
دەکرد. ئەم ئەفسەرە لە ئەستەنبول، ئەنجومەنیکی لە ئەفسەرانی
نیزامیی سوپا بە فەرماندەیی خۆی پێک هێنابوو، بە قازانجی مستەفا
کەمال دژی فەرید پاشا یاخی بووبوو. لەکانی یاخیبوونەکییدا
بانگهێشتی فەرماندەیی سوپای پەت نەکردبوو و لەگەڵ چەند
ئەفسەریکی لەخۆبوردودا پویشتبوونە وەزارەتی جەنگ، لەوی
بۆیرانە یاخیبوونی خۆی نەشاردبوو، وتبووی ئەگەر پێویست بکا،
دەتوانی ببیتە سەرچاوەی کاریکی لەو گەرەتەر، واتە کودێتا بکا،

نەترسانە ھەندىك قەسە تىرىشى كىردى. فەرماندەى سوپا كە ئەم ئەفسەرە ئازاۋ بە جەرگە دەبىنى لىيى ياخى بوۋە نەترساۋە ھاتوۋە بۇ لاي بويىرانە قەسە دەكا، بەرانبەر بەۋ كىردەۋە دژ قانۇنىيەى نەيتوانى دەستەبەرى بكاۋ يا سزاي بىدا. ئەم ئەفسەرە فەرماندەى ھەنگى دەر كىردىۋۇ خۇي فەرماندەيىيى ھەنگى بەئەستۇ گىرتىۋۇ. داۋاي لە ھەنگ كىردىۋۇ پىك و پىكىيى پىزەكانى خۇيان بپارىژىن. بەم شىۋەيە فەرماندەكانى ھەنگ قەبۇل و كىردەۋەكەى پەسند دەكەن.

كاتى لە ئەستەنبۇل (جەمئىيەتى تەعالىي كوردستان) پىك ھات، پەيۋەندىيى بەۋ كۆمەلەۋە كىرد. لە پۇژنامەى "ژىن" كە زمانى ھالى پەسىمىي كۆمەلەكە بوۋ، وتارىكى بە ناۋى: (پىرنىسپەكانى وىلسون و كورد) ھەۋە بلۇ كىردەۋە ھافە پەۋاكانى كوردى تىدا خىستىۋە بەر باس و لىكۆلىنەۋە.

بە پوۋخانى ھكۈمەتى "فەرىد باشا"، دەستى لە نافەرمانى ھەلگىرت. دواتر پۇيشتە بادكوبە. بەپىيى فەرمانىك كە لە ھىزەكانى مىللىيەۋە ۋەرى گىرتىۋۇ، يارمەتىي شۇرشى كۆمۇنىستىي كىرد. دواتر گەپايەۋە بۇ توركىيا. لە جەنگى ئەرمەنستاندا بىرىندار بوۋ و دواتر بوۋ بە فەرماندەى ھەنگى چىلوپىر.

دواجار لە (سىرت) ھەۋە چوۋە ناۋچەى شەپناخ، لەۋى لەگەل چەند ئەفسەرىكى كوردى لەخۇبوردۋى توركىيا و سەربازەكانىاندا بۇ سەربەخۇيىي كوردستان پاپەپىيوون. لە كاتى پۇيشتى بۇ شەپناخ، بە

يەشار خانمى وتىپتۇ: لەگەل دايكىدا بېچىتەۋە بۇ لاي براكەي لە
ئەرزپۇم، ئەم لىكىداپرانە بۇ ھەردوكيان بەئازار بوو.

يەشار خانم دواي پۇيشتىنى، نامەيەكى لە ھاسەرەكەيەۋە پى
گەيشت. لە نامەكەدا باسى كاريگەرىي ئەو لىكىداپرانەي كىردىبوو،
ھەرۋەھا نووسىيىۋى دەستبەجى بەرەۋ ئەرزپۇم بگەۋىتە پى.

يەشار خانم، نامەيەكى نووسى و لەگەل ئەو كولىچانەدا كە خۇي
دروستى كىردىبوون، خىستىيە ناۋ گىرفانەكانى ئەو پانتۆلەي كە بۇي
دەنارد. بەو ئومىدەي كاتىك ھاسەرەكەي ۋەرى دەگرى و دەست بە
گىرفانەكانىدا دەكا، دەيانىيىنى و خوشحال دەبى.

"ئىسماعىل ھەقى" ناۋ يەكىك لەۋ ئەفسەرەنە بوو كە لە ناۋەندى
فەرماندەيىي لەشكر لەگەل ئىحسان نوورىدا كارى دەكرد. لەبەر
ئەۋەي خەلكى (پۇم ئىلى) و ھاۋشارىي كازم باشاي فەرماندەي لەشكر
بوو، ئەو بوۋىۋە جىگرى فەرماندەي لەشكر.

نامەيەكى بە ناۋى ئىحسان نوورىيەۋە بۇ يەشار خانم ناردو تىيدا
ئارەزوۋى چاۋپىكەۋتىنى كىردىبوو. يەشار خانم، بە نامەبەرەكەي وتىپتۇ:
ئىسماعىل ھەقى بۇ خۇي باش دەزانى، ئىحسان نوورى پۇيشتەۋەتە
شەپناخ و لىزە نىيە؛ ئەمەي پىي وتىپتۇ نامەكەي ئى ۋەرنەگرتىبوو.

نامە نووسىنەكانى ئىسماعىل ھەقى، تەۋاۋ نەدەبوون. ئەم ئەفسەرە
دواتر ھەندىك ھەۋالى بە پىرىژنىكىدا بۇ يەشار خانم پەۋانە كىرد، ئەو
پىرىژنەش لەلايەن يەشار خانم و دايكىيەۋە لە مال دەرگىرايوو، ۋەلامىكى
تونىدو ددان شىكىنيان بۇ ناردىۋەۋە.

بەيانىيەكى خەمگىنى پايز بوو. گەلای دارەكان زەرد دەبوون،
چىمەنەكان پەنگيان پەرىبوو. ھەتاوى سىرت ئىدى ئەو تىنەى جارانى
نەمابوو. چرىكەى شادى و خوشىى مەلەكان بووبونە ئاھەنگى خەم و
ئازارو كەسەر. يەشار خانم، كە بىرى لە پۇشتىنى ھاوسەرەكەى و چوونى
خۇيان بۇ ئەزىپۇم دەكردەو، لە درىژەكىشانی ئەم داپرانە دەترسا.

ئاھ و نالەكانى دلى بە جوولاندنى ژى عودەكەى دەردەبىرى و
چاوانى پەر دەبوون لە فرمىسك. ئەو پۇژە دلى زۆر تەنگ بوو. لەناكاو
عودەكەى دانايە زەوى و پووى لە دايكى كردو وتى: دايكە ھەستە با
بەزىن بۇ مالى دكتور زيا بەگ، دايكى لەگەل خۇماندا ببەين و بەزىن
بۇ مالى فرماندەى ھەنگ.

دايكى: بەزىن لە مالى خەلك چى بكەين؟ لە مالى خۇمان
دانىشتووين!

يەشار خانم: دايكە نازانم ئەمە بۇ ھىندە دلم تەنگە. بەزىن بەشكوو
نەختى دلم بكرىتەو. خۇيان كو كردهو و پۇشتى. دايكى دكتور
زيايش خەمگىن و دلەنگ ديار بوو.

دايكى دكتور زيا: ئا.. خانمەكان بەخىر ھاتن.

يەشار خانم: خوش بى پوورى، نەھاتووين دابنىشين، ھاتووين توش
لەگەل خۇماندا ببەين و بچىن بۇ مالى فرماندەى ھەنگ. ھاوسەرەكەى
سەرى لى داوين، بەلام ئىمە ھىشتا نەپۇشتووين بۇ لای ئەو.

دايكى دكتور زيا: زۆر باشە، ھەر ئىستا خۇم نامادە دەكەم.

يەشار خانم: پوورى گيان، باش نايەيتە پىش چاوم، شتىك ھەيە؟

دایکی دکتور زیا: نه هیچ نییه کچه جوانه کهم، نهختی سهرم دیشی.

یهشار خانم: خودا شیفات بدا. نهگەر نارپهحتی با نهپوین.

دایکی دکتور زیا: نه نه..گرتنگ نییه..دهپوین.

دایکی دکتور ناماده بوو، له تهکیاندا پویشت.

خانمی فرمانده که چاوی پییان کهوت، پرتنگ له پرویدا نهما، زور خه مگین بوو. سهره پای په ژاره و پهریشانی زور به گهرمی پیشوازیی ئی کردن. خانمی فرمانده به دایکی دکتوری وت: زور باشت کرد که ئهم خانمانهت هیئا بۆ ئیره.

دایکی دکتور: ئهوان بۆ مالی ئیوه دههاتن. به لای مندا هاتن و منیشیان له گهل خویاندا هیئا.

یهشار خانم، هستیکی زور ناسکی ههبوو، به پرتنگ و پرویدا تیگهیششت شتیك پرووی داوه. به خانمی فرماندهی وت: تۆش خه مگین دهبینم، مهگەر شتیك پرووی داوه؟ نهگەر شتیك ههیه به منیش بلین.

خانمی فرمانده: نه کچه کهم هیچ شتیك نه بوو. له م جیهانه دا کهسیك ههیه خه م و په ژاره ی نه بی؟ فرموون.. فرموون.. دانیشن!

چهند خوله کیك تی نه په پریبوو، فرمانده که بیان هاتهوه، له دهره وه به دهنگی بهرز وتی: خانمی ئه فهندی! دهلین ئیحسان نووری، توفیق، پاسم و خورشید به گهکان حوکی سیداهریان به سهردا سهپاوه.

یهشار خانم، که ئه مهی بیست، وهکوو شیت بی ئه وهی به سهریدا بدا، له ژوره که دهرپه ری، وتی: چیت وت؟ چ کهسانی به سیداره حوکم دراون؟ بوچی؟ بوچی؟

سەربازەكە كە نەيزانىبوو و قسەيەكى كىردبوو، خۆى ون كىرد، وتى:
هېچ خانم هېچ! ئەم خەلكى (سىرت) ە ھەر پۆژە جۆرە درۆيەك بلاو
دەكەنەو، شتىكىيان وت: دواتر تى گەيشتىن درۆيەو بناغەى نىيە.

ژنەكان ھەندىك قسەيان كىرد، ويستيان دلى يەشار بەنەو ە ئارامى
بەنەو، هېچ سوودى نەبوو. لەبەر ئەو ەى يەشار خانم ھەندىك شتى
لە مېردەكەى بىستبوو، باو ەرى بە ھەموو پووداويكى ناخۆش دەكىرد.
فرمىسك لە چاوانى بەخو ەبارى، ئامۆزگارىي دايك و ھاوپىكانى
هېچ بەگويىدا نەدەچوو. ھاوسەرەكەى زۆر لاي خۆشەويست بوو، جگە
لەمەش تەنيا ھىواى ژيانى بوو، ئەو ھىوايەى لەدەست چووبوو.

زۆر دانەنىشتن و گەرانەو ە بۆ مال، خوشك و ھاوسەرەكەى پاسبم
بەگىش ھاتن بۆ مالى يەشار خانم و وتيان: فەرمانبەرىك كە لە مالىيان
ئىشى كىردو، لايان كىردو. ھەمويان پىكەو ەگريان. مالىكەيان
بووبوو مەتەخانە.

پۆژى دواتر يەككە لە فەرمانبەركان ھات و وتى: خانم ئەفەندى،
خانم ئەفەندى!

يەشار خانم: ئاوانوور مەمەد!

فەرمانبەر: خانم ئەفەندى لە يەكەى سەربازىيەو ە ئىمەيان بانگ
كىردو، تەو، لەباتىي ئىمە ژاندارم دەننن جىمان بگىتەو. ئەگەر
كەم و كوپىيەكمان ھەبوو بمانبوون.

سەربازەكان دەپۆن. چەند سەعاتىك دواتر دوو ئەفسەرى
ژاندارمەرى ھاتن و يەشار خانمىيان ويست.

یەکیك له ئەفسەرەکان: خانم ئەفەندی، تا ئیستا ئێوه سەر بە ئەرتەش بوون، له ئیستا به دواوه ئێوه لەژێر چاودێریی ژاندارمەریدا دەبن. لەباتیی سەربازەکانیش دوو ژاندارم دەنێڕین بۆ خزمەتکردنتان. فەرمانمان پێ داوین وەکوو سەربازەکانی پیشوو خزمەتتان بکەن، هەر فەرمانێک بکەن بۆتان جێبەجێ دەکەن.

ئەفسەرەکان زۆر خەمگین بوون. لەم پۆژانەدا یەشار خانم لە گریان بەهولاو، کاریکی تری نەبوو، فرمێسک لە چاوانی نەدەبرا. پرسسیاری هاوسەرەکیی ئی کردن، ئەوانیش وتیان: نازانن بۆ کۆی پۆیشتوو. یەشار خانم، من لێره غەریب و بێکەسم، دەمەوێ پرۆم بۆ ئەرزپۆم بۆ لای براکەم.

ئەفسەر: خانم ئەفەندی، هەرگیز وا بیر مەکەرەوه، ئێمه هەموومان برای تۆین. هەر کاریکت هەبێ، ئێمه ئامادەین بۆت جێبەجێ بکەین، بەلام بۆ چوونت بۆ ئەرزپۆم دەبێ بچیتە لای پارێزگار.

ئەم ئەفسەرە بەلای دیواری باخچەکەدا تێ دەپەرین، یەشار خانم لە دیوی ناوهوهی دیوارەکه گۆیێ لە قسەکانیان بوو، یەکیکیان وتی: ئیحسان بەگ دیوانە بووه، بۆچی وای کرد؟

ئەوی تر، وتی: ئێمه ئیحسان بەگ دەناسین، ئەفسەریکی تێکۆشەر و ژیر و زانا. جارێ با سەیر بکەین بزانی چێ دەبینین. پێشینان دەلێن: (دەنگی دەهۆل پاش شینوان دی). ئێمه بیناسین ئەو له خۆیهوه کاری بێبناغه ناکا.

ھەر لەو پۇژانەشدا لە (ھەیدەر بەگ) ھوہ پەیتا پەیتا تەلگراف دەگەشت، پرسى دەکرد، چیتان ئى بەسەر ھاتوہ؟ ئىحسان بەگ لەکوئىيە؟ ھەرچى زووتر وەرئەوہ بۆ ئەرزىۋم.

پۇژىك دايكى دكتور زىا ھات و يەشار خانى بىرد بۆ لای پزىشك، دايكى لە مالەوہ مايەوہ. ئەو پۇژە لە بىنكەى لەشكرەوہ چەند ئەفسەرىك ھاتنە مالى يەشار خانم، داواى لىبوردنيان ئى كرد و كەوتنە پشكىنىنى مالەكەى، شتىكى وا كە گرنگ بى، دەستيان نەكەوت.

يەشار خانم، كاتى گەرايەوہ بۆ مال، ئەمەى لە دايكى بىست، عىفەت خانى دايكى بۆ پۇيشتنيان بۆ ئەرزىۋم چوہ لای پارىزگار و داواى مۆلەتى پۇيشتنى ئى كرد.

پارىزگار: خانى ئەفەندى، زاواكەت بۆچى واى كرد؟ ئىمە كە ھەموومان خوئندەوارىن، بە زەحمەت ئەم كورسيانە بەرئوہ دەبەين. كوردە نەزانەكان كە لە چياكاندا دەرژين، چۆن دەتوانن بەرئوہى بەرن؟

عيفەت خانم: ئەفەندى! ئىمە ئافرەتىن، ئاگامان لەو جۆرە شتانە نىيە. ئىستا ھاوسەرى كچەكەم لىرە نىيە. ئىمە نازانىن چىي كردوہو لەكوئىيە. من ئىستا كە ھاتوہە لاتان، بە يارمەتىي خۇتان دەمەوى كچەكەم بىبەمەوہ بۆ لای براكەى.

پارىزگار: خانى ئەفەندى ئىستا نابى بپۆن. دەبى ماوہيەك چاۋەپوان بن.

دايكى يەشار خانم: بۆچى ئەفەندى بەگ؟ ئىمە تاوانىكمان نىيە.

پاریزگار: منیش نازانم. من فرمانبیری دولتم و فرمانی دولتم
جیبه جی دهکم. دواتر خۆم ناگادارتان دهکمهوه.

پۆژیک یهشار خانم له ناو باخچهی مالهکهدا دانیشتبوو. هندیك له
قوتابیان که له قوتابخانه دهگهراوه، بهلای دیواری مالهکهدا تی
دهپهرین، پیکهوه قسهیان دهکرد، یهکی دهیوت: پۆژیک دی ئیحسان
بهگ دهبیته مهنی ئیره.

ئهم قسهیه که له زاری قوتابییهکهوه هاتبوه ده، تا پادهیهک هیواو
هیزی دایه دلی یهشار خانم.

پۆژه پر له دلخوپی و ترسهکان به ههلهشتنی فرمیسک بهسه
دهچوون. یهشار خانم و دایکی لهگهله خوشک و خیزانی راسم بهگ که
همیشه دههاتنه مالی یهشار خانم، قورئانیان بۆ پرگاری و بیوهیی
ئحسان بهگ و هاوڕیکانی دهخویندو دهپارانهوه.

پۆژیک مندالیکى تهمن ده سالان هات بۆ مالی یهشار خانم و
نامهیهکی له گیرفانی دههینا، پیی دا، وتی: بهگی سهروکی کورد بۆ
تۆی ناردوه و چاوهروانی وهلامت دهکا.

یهشار خانم، نامهکی خویندهوهو دایهوه به مندالهکه. ییری کردوه
له دلی خویدا، وتی: پهنگه دولتم ئههه ناردبی تا له نیازی ئهو تی
بگا. یهشار وتی: من خویندهواریم نییه.

مندالهکه وتی: من بۆت دهخوینمهوه، نامهکی وهگرتهوهو بهم
جۆره دهستی به خویندنهوهی کرد: ئهگهر دهتهوی، بۆ لای
هاوسهرهکهت بهریت دهکم، پارهت پیویسته؟ چهندت بوی بۆت

دەنیرم. ئۆيۈ خەزانی ئىحسان نوورین، ھەر ھەرمەن ئىکت ھەبى ئامادەم
بۇ جىبە جىگەردى. ئىحسان نوورى بۇ ئازادىي ئۆمەى كورد، خۆى
خستۈتە ئەم مەترسىيە گەورەيەو.

يەشار خانم: ئەمە كۆيە؟ چ كارەيە و لە كوئىيە؟

مەندالەكە: ئەمە سەرۆكىكى گەورەو بەدەستەلاتە (ئەم ئاغايە كە
ھىشتا ناوەكەى نادركىنم)، ھەر چىت بۆى بۆت جىبەجى دەكا.

يەشار خانم، دووبارە كەوتە گومانەو: نە، مەن نامەوئى بۇ لای
مىزدەكەم بېرۇم. پىيۈستىشەم بە پارە نىيە.

ئەم مەندالە بۇ جارى دووەمىش بە ھەمان شىۋە نامەيەكى دىكەى بۇ
ھىنا و ھەمان وەلامى وەر گرتەو و پىيشت.

يەشار خانم، دلى خۆى دەدايەو و دەيوت: ئەگەر ئاپاكىي ئى نەكرى،
كوردەكان ئىحسان لە تەنگانەدا بەجى ناهىلن؟

... ئاغا سەرۆكى دەسەلاتى خىلى... بوو، دەولەت لىي بەدگومان
دەبى و بانگى دەكاتە شارى سىرت، لەوئى دەستبەسەر بەندى دەكا.

ئۆوارە كاتى شىۋان بوو، يەشار لەگەل دايكى و ئامىنەى ئىشكەرياندا
دانىشتىبۈۈن. دوو ژنى چارشىۋەسەر ھاتنە ناو باخچەكەيان و بانگيان
كرد. ئامىنە چوۋە دەميانەو و پاشان گەپرايەو، وتى: خانم، دوو ژن
ھاتوۈن تۆيان دەوئى، خولقم كردن، نەھاتنە ژوورەو.

غىفەت خانم: ھەستە با بېرۇن، بزانىن كاريان چىيە، پەنگە
ھەوالىكىان ھىنابى، ھەردوكيان پىكەو چوۋنە باخچەكە.

يەككەك لە چارشىۋىيە سەرھەكەن، وتى: خانىمى ئەفەندى، ئىمە ژن نىن، بەم شىۋىيە ھاتووين تاكوو ژاندارمەكان نەمان ناسنەۋەو نەكەۋىنە داۋيانەۋە. ئەمپۇ ئىحسان و پاسم و توفىق بەگمان بىنى. لەچىاي تىلو بوون. بەرىكەوت بەۋىدا تى پەرىن، ئەوانمان بىنى و قسەمان لەگەلىدا كردن. لە خودا بەزىاد بى، تەندروسىتيان باشە. ئەوان وتيان بۇ لاي حاجى موسا بەگ دەپۇن.

دووربىنىكى لە گىرقانى دەر ھىناو وتى: ئەمە ھىي ئىحسان بەگە، ئەمە پىمان دا، تاكوو بە تۆى بدەين. باۋەرمان پى بگە و فەرموو لىمان ۋەر بگرە.

يەشار خانم، دووربىنەكەى ۋەرگرت و ئاي بە سىنەيەۋەو گىريا. كابرا درىژەى بە قسەكانى داو وتى: ئىحسان بەگ، وتى بە زووترىن كات بگەۋىتە پى بۇ لاي براكەى، خەمى ئىمەى نەبى، خودا يار بى بەيەكتەر دەگەينەۋە.

دايكى يەشار خانم: زۆر سوپاس كۆپەكەم. پاش ئەۋە، ھەندىك دىخۇشىيان دانەۋەو پۇيشتن. ئەۋ شۋىنەى باسيان كىردبوو، سەعاتىك لە شارى (سىرت) ۋەۋە دورر بوو و لەشارەۋە دەبىنرا، بە قەدىپالى چىياكەۋە بوو. ئىحسان نوورى سەرەپاي ئەۋەى لە ھەموو لايەكەۋە بەدايدا دەگەرەن، ھەتا دەروازەى شارى سىرت ھاتبوو، بۇ ئەۋەى ھاۋسەرەكەى - كە زۆر خۇشى دەۋىست - لە ھەۋالى خۇى ئاگادار بىكاتەۋە. ھەرچەندە وتبوويان بۇ لاي حاجى موسا بەگ

دەپۇن، بەلام وا نەبوو. لەبەر پاراستنى نەينىي پىنگەي پۆيشتنى
خۇيان دروستيان نەوتبوو.

يەشار خانم، كە ھەوالى سەلامەتتى ھاوسەرەكەي پى گەيشتبوو،
خۆشحال بوو. بەلام برينەكانى دلى كە ھەميشە دەكولانەو، ئازاريان
دەدا. لەو شەوانەدا خەو نەدەچو ھاو، يەككە لە ژاندارمەكان كە لە
بەردەرگاي مالىان ئيشكى دەگرت، دەستى بە تەقەکردن كرد. ھەر
وھكوو ئەوھى گوللەكە لە دلى يەشار خانمى دابى، قىژاندى و بەرزەپى
پاپەپى. واى زانى ئىحسان بەگ گەپراو تەوھ و ژاندارمەكان
كوشتوويانە. وھكوو شىت بەرەو باخچەكە پاي كرد، لە ھوى
تەقەکردنەكەي پرسى.

ژاندارمەكە، وتى: ھىچ نىيە خانم، تەفەنگ لەدەستم دەرچوو.
يەشار خانم، ھەناسەيەكى ئاسوودەي ھەلكيشا، ھەندىك گلەيىي
كردو گەپرايەوھ بۆ ژورەكەي خوى.

سەرەنجام لەلایەن پارىژگارەوھ پىنگەيان پى درا پېۇن بۆ ئەرزپۇم.
ياشار خانم ئىتر ھاو ھىچ شتىكى نەدەبينى. ھەموو كەلوپەل و
ناومالى بە نرخىكى زۆر ھەزەن ھەپاج كرد. گالىيسكە تەكئەسپەكەي
كە لە بەردەرگاي مال بوو، بەجىي ھىشت. لەگەل كاروانىكدا كە بۆ
ئەرزپۇم دەچوو، چەند ھىستىكى بەكرى گرت و لەگەل دايكى و
نامينەي ئىشكەرياندا كەوتنە پى، خوشك و ھاوسەرى پاسم بەگيش
لەگەلياندا پۆيشتن.

له لایه ن یه کیك له بهرپرسانی كورده وه، سهركاروانچیه كه
پاسپیردرا بوو ئه م ئافره تانه به سهلامه تی بگهیئێرنه ئه زپۆم، ئه م
پاسپاردیه شه به یه شار خانم راگهیئێنرابوو.

نازانم سهركاروانچی چ ترسیکی هه بوو وا ئه مانی به جیا له
کاروانه که ی به پێ کردبووه. له راستیدا کاروانی سه ره کی له نزیک
سیرت له لایه ن ده وله ته وه راگیرابوو. سهركاروانچیش کاروانه که ی
به جێ هێشتبوو، خۆی و به شیک له کاروانه که ی له گه ل ئافره ته کاند
که وتبوونه پێ.

یه کیك له کاروانچیه کان که کوپێکی لاو بوو، قسه گه لیکی به یه شار
خانم وتبوو، جا بۆ ئه وه ی ئه سپه که ی بخاته دوا وه به شوین هه ل و
بیانوودا ده گه را. ئه م ژنه گه نجه که فرمیسی چاوی وشک نه ده بووه،
ئه م کوپه هه رزه بێعه قل و پیسه شه ئیش و ئازارهکانی زیاتر ده کرد.
بۆیه ئه سپه که ی خۆی له نیوان ئه سپه که ی دایکی و خوشکی پاسم به گ
دوور نه ده خسته وه. سهركاروانچیه که له دووره وه چاودیاری
کاروانه که ی ده کرد، ته نیا کاتی شیوان سه ری له کاروانه که دا.
سه ره نجام کاروانه که گه یشته شاری بتلیسی ولاتی ئیحسان به گ.

دوو سال و نیو پیشتر یه شار خانم به م شاره دا تی په ری بوو. ئه و
سه رده مه له لایه ن خزمانی هاوسه ره که یه وه به پێزیک زۆره وه
پیشوازیی ئی کرابوو و بووبوو میوانی یه کی له خزمهکانی ئیحسان.
که چی ئه مپۆ به بێ دهنگی له گه ل کاروانیکی بچووکدا له سه رووی
ئاشیکدا ره ت بووبوو، بۆ خۆپارستن نزیک مالی هه چ کام له

خزمەکانى مېردەكەى نەبوەو. جارى يەكەم چاوەكانى لە شادیدا دەگەشایەو و پى دەكەنن، بەلام ئەمجارە ھەورى خەم و ئازارەكانى بارانى فرمىسكى ھەلدەرشت.

پاسەوانىك كە خەلكى بتلیس بوو، نزیكى ژنەكان بوو و وتى: خانمەكان ھاوسەرەكانتان چ خراپەيەكيان لەم دەولەتە بينیو و لەسەر سنوور پەريونەتەو و پەنايان بۆ ئینگلیزەكان بردو و؟

یەشار خانم لە مەبەستى پاسەوانەكە ھیچ تێنەگەیشت و تووڕە بوو. دایكى وتى: كچەكە تۆ شیت بووى! دەبى خوشحال بى كە ئیحسان بەگ و ھاوڕیانی لە سنوور پەريونەتەو و پزگاریان بوو. ئەمە ھاوشارى ئیحسانە، ویستی بەم جۆرە مزگینى پزگار بوونمان پى بدا. سوپاس بۆ خودا. لەمەبەدواش خودا گەورەیه.

یەشار خانم، وتى: دایكە راست دەكەى، دەبوايە سوپاسى ئەم پاسەوانەمان بكردایە. یەشار خانم لە خوشیدا توند دایكى لە ئامیز گرت و ماچى كرد، خوشك و ھاوسەرى "پاسم بەگ" یش بە قسەى ئەم پاسەوانە خوشحال بوون.

كاروانە كە درێژەى بە پى خوى دا و لە ئەزپۆم نزیك بوو و. بە چىای (یالان دوگن) دا تى پەرىن و چوونە شارى ئەزپۆمەو، ھەرچەندە لە ترس و ڕەنج و شەكەتیی پنگا پزگاریان بوو، بەلام یەشار خانم ھەر نیگەران و ناشاد بوو. وەكوو ئەوێ ھەرچى ھۆش و بیرو خەيال و تەنانت گیانیشى لە ھەوارى پێشووى بەجى ماوو، ھەر وەكوو ئەوێ ئەسپەكەى تەنیا لاشەيەكى بى گيانى ھەلگرتى.

شارى سىرت و پۆژە خوۆشەكان كه لهوئى بهسەرى بردبوون، وهبىرى
خۆى دههينانهوه. به خهياالى ئەوهى كه ئىحسان دووباره دهگهڕێتەوه
بۆ ئەوئى، له ديتنى براكانى كه زۆر خوۆشى دهويستن، ئەوهنده
خۆشحال نهبوو. گريان گهرووى گرتبوو و ههناسهى كپ كردبووه.
دهيوست بگهڕێتەوه ئەو شوئنهى كه له خوۆشهويستهكهى جيابووهوه
مان بگرئ. چاوى ههچ نهدهبينى، ميشكى پراوهستابوو و نهيدهتوانى
بىر له ههچ بكاتهوه. ئاواتهكانى بهبا چووبوون و مردبوون.

ئەو كۆپهى كه له پنگا بيزارى كردبوو و خۆى ئى شاردهبووه.
كاروانچيهكانيش دهياتوت نازانن بۆ كوئى ههلاتوو. يەشار خانم
دهيوست بيداته دهست براكهى تا سزاي بدا.

حهيدەر بهگ، له ئەرزپۆم مالى حهقى پاشاي بهكرئ گرتبوو.
كاروانچيهكه ئەوانى له كاروانهكه جيا كردهوهو بردنى بۆ مالى حهقى
پاشا. زۆرى نهخاياند ئەسپهكانى لهبەر دهركايهكى گهوره پراوهستاند.
كاروانچيهكه وتى: ئيرە مالى حهقى پاشايه.

لەم كاته دا خهبرى برابچووكى بينى، برازاكهى به باوهشهوه بوو و
لهمال هاته دەر. پاسهوانهكانى ههيدەر بهگيش له بهردهرگا بوون،
مندالهكهى پئى دان. پئىبوارهكان دابهزين. كاروانچى ئەسپهكانى وەر
گرتەوهو مالئاوايى لئى كردن و پۆيى. خيزان و خوشكى "پاسم
بهگ"يش چوونه مالى ئاموزاكهى پاسم بهگ كه له ئەرزپۆم بوو.

خهيرييان لهئاميز گرتبوو و دهگريان. باخچهيهكى تا پادهيهك گهوره
لهنيوانى دهركاى حهوشهكه و مالدا ههبوو. يەشار كاتيک چووه

حه وشه كه وه، سه ديقه خانمی براژنیی بینی. سه ديقه خانم خوی کرده نهزان و چوه وه ژوره وه. ئەم کرده وه یه ی براژنی ئەههندی تر برینه کانیی کولانده وه، ههستی به ئازاریکی زۆر گهوره ده کرد. براکانی له بیر چوه نه وه ویستی نه چیتته ماله وه بگه ریتته دوا وه، به لام بۆ کوی بپوا؟ له شوینی پیشووی خوی زۆر دور كه وتبوه وه، پیی کیشایه دوا وه پاره ستا. له چرکه یه کدا هه زاران بیر به میشکیدا هات، سهیری کرد هیچ چاره یه کی نییه.

خهیری بانگی کرد: براژن، براژن، دایکم و دادهم هاتنه وه.

سه ديقه خانم وای پیشان دا ئاگای له هاتنه وه یان نییه. به هه لاتنیکی درۆژنانه هات و له ئامیزی گرتن.

حه یه مر به گ، له ئەرزپۆم نه بوو. له بنکه سه ربازیه کانی ئەرزپۆم كه له دهر وه ی شار بوون، کاری ده کرد. به تهله فۆن هه واله که یان پی دا. یه شار له لایه که وه به دیتنی براکانی خوشحال بوو، له لایه کی تر وه جگه له هه موو ئیش و ئازاره وه کاره ساته ی كه به سه ریدا هاتبوو، بیی له براکانی ده کرده وه، چۆن به هو ی ئەه وه خه م بار ده بن، هو ی لی هاتبوو.

براژنه که ی سه ره پای ئەه وه كه دهیزانی ئەم پۆ ده گنه جی، بۆ خواردن هه چی ئاماده نه کرد بوو. هه رچه ند ئاشپه ز و ناو مالیشی هه بوو.

ئو پۆژانه له ئەرزپۆم په ی تا په ی تا بوومه له رزه پووی ده دا. دانیش توانی ئو شاره ماله کانیان به جی هیشتبوو و له ناو چادرو ده واردا گوزه رانیان ده کرد. هه ندیک له خانوه کان پووخابوون، هه ندیکیان دیواره کانیان درزی بردوو و له یه کتر ترازابوون.

پاش سەعاتىڭ دىكتور ھەيدەر بەگ ھاتەۋە، خوشك و برا يەكتريان
لەئامىز گرت و كەۋتتە گريان. ۋەكۈۋ ئەۋەى يەشار خانم دەرەدەكانى
دلى خۇى، ئەۋى بەسەرى ھاتىۋو، بە دەنگى بەرز بۇ براكەى كە بە دل
و بەگيان خۇشى دەۋىست، بگىرپتەۋە. فرمىسكى خەم و شادى تىكەل
بوون. لەلەيەكەۋە گەيشتىۋە لاي براكانى شادمان بوو، لەلەيەكى ترەۋە
لە دورىسى ھاسەرە خۇشەۋىستەكەى خەمگىن و دلەنگ بوو.
ھەرچەندە ھەيدەر بەگ دەۋىست دلى بداتەۋە، بەلام نەيدەزانى
چۇن و چى بلى.

ھەيدەر بەگ: يەشار تاكە خوشكى خۇشەۋىستم. تۇ لەلەى من لە
ھەموو شتىك خۇشەۋىستىرى، لە ھەموو شتىك زياتر تۆم خۇش دەۋى.
خوشكى ئازىزم! ژيانى خۇشى و بەختيارى ئەو دوو سال و نىۋە كە
كۆتايىيەكەى زۆر بەئىش و خەماۋى بوو، بە خەۋىكى ترسناكى
بزانە لە بىرى خۇتى بەرەۋە. ۋا بزانە لەم مالا نەپۇشتوۋىتە دەرۋەر
بە مالى خۇتى بزانە. تۇ لاي دايك و براكانتى، لە پىشۋو زۆرتى تۇيان
خۇش دەۋى و نازت دەكىشن.

يەشار خانم، وتى: نە، براكەم، نە، ئەم مالا، مالى براى
خۇشەۋىستمە، مالى من لە سىرت بەجى ماۋە.

براكانى نەياندەزانى چۇن دلى ئەم خوشكە داماوھيان بەنەۋە.
بەدەستى خۇيان ژورىكىيان بۇ پازاندەۋەكەلۋەلى پىۋىستيان بۇ ھىنا.
ھەيدەر بەگ، خوشكەكەى زياتر لە جاران خۇش دەۋىست.
ھاۋبەشى خەم و ئازارە زۆرەكانى بوو، بەلام دەيتۋانى چى بكا؟ پارچە

و جل و بەرگ و (فكريله؟) ھەندىك شتى فانتازىي بۇ دەھىناو دەيوست
بەوانەو ھەرخىكى بكاو كەمىك ئارامى بكاۋە. لە ھالىكىدا بىرو ھۆشى
يەشار خانم تەنيا لاي مالا بچكۆلە و ئىران بوۋەكەي بوۋە.

ئەم بىچارەيە بەم تەمەنە گەنج و بەم شوخ و شەنگىيەو،
جل و بەرگە شوپەكانى دايكىي دەپۆشى و سەرۋەنى دەبەستە سەرى،
نەدەچۈە لاي ئەو ئافرەتەنى كە ھات وچۆي مالىيان دەكرى، بە تەنيا لە
ژوورەكەي خۆيدا دەمايەو. براكانى پەخنىيان لەم ھەلسەكەوتەي
خوشكە گەنجەكەيان دەكرى و ئامۇزگار ييان دەكرى.

يەشار لە ۋەلامدا دەيوت: ئەم جل و بەرگە بۇ من شياۋترە، بەشى من
لە ژياندا ھەر گريان و خەمخواردن بوۋە. ئەم دىنبايە كە بۇ من بوۋەتە
زىندان، باسكردن لە جوانى و پىك و پىكى بى ھوودەيە.

پۆژەكانى بە نزا و پارانەو لە خودا بۇ بىۋەيى و تەندروستى و
ھاتنەو ھاۋسەرە خۇشەويستەكەي، بە گريان و فرمىسك پىشتن
بەسەر دەبردن.

پۆژىك ھەيدەر بەگ خوشكە گەنجەكەي بە جل و بەرگى پىرانەو
دەبىنى، لە مالدا دەگەپى، پىي دەلى: يەشار گيان، خوشكى ئازىزو
نازدارم، من لەم شىۋە جل و بەرگەي تۆ شەرم دەكەم، ئىحسان پۆيى،
پۆيى، مەگەر پىشتىرىش ئىحسان لە مالى ئىمەدا بوۋە؟ ۋا بزانە
ئىستاش گەپراۋىتەو مالى پىشۋوى خۆت.

يەشار خانم: نە كاكە، سەرەتاش و تە ئىرە مالى من نىيە. مالى من لە
شارى سىرت بەجى ماۋە. لەۋى گەنج و شوخ بووم، نەۋەك لىرە.

حهیدەر بەگ: خوشکەکم، واز لەم قسانە بێنە! بەیانی لە مالی
فەرماندە مەلولودنامە هەیە. ئێمەش بانگهێشت کراوین و نابێ
نەڕۆین، ھاوڕێی نزیکمە و لیمان دەرەنجی. تۆش دەبی جل و بەرگیکی
خاوین و پێک و پێک بیۆشی، شیاوی پلە و پایەمان بێ. لەگەڵ دایکم و
سەدیقەدا بڕۆن بۆ ئەوی، ئەگەر بۆ خاتری منیش بوو ئەو کارە بکە.

یەشار خانم ھەرچی کرد، نەیتوانی قەناعەت بە براکە بکا نەچی.
چەند پۆژیک پیشتەر ژنی فەرماندە ھاتبوو مەلیان. یەشار خانم لە
پشتی پەنجەرە ی ژوورە کە یەوہ بینیبوو، ژنیکی شوخ و سەنگین و
سەلار بوو. پۆژی دواتر یەشار جل و بەرگی جوانی پۆشیبوو، لەگەڵ
دایک و براژنە کەیدا چوونە مالی فەرماندە.

ئەم خانمە گەنجە دل‌بریندارە زۆر ھەستی ناسک بوو. ئەم مالا پر
بوو لە میوان. ژنیکی بینی نەختی لەمانەوہ دوور بوو. ژنیکی تر کە لە
تەنیشتیەوہ دانیشتبوو، یەشار خانمی پیشان دەداو دەلی: ھاوسەری
ئەم خانمە ناپاکیی بە نیشتمان کردووہ و ئەفسەریکی ھەلاتووہ،
ئەفسەریکی بە سێدارە سزا دراوہ. ئەو ژنە ی کە ئەم قسە یە کرد،
ھاوسەری دەرمانسازە کە ی دکتۆر ھەیدەر بەگ بوو.

ھاوسەری سەرھەنگ کە لە نزیکیانەوہ بوو، وتی: خانم بۆچی وا
دەلی؟ سەرکە، بزانی چی بەسەر ھاوسەرەکانی خۆمانیشدا دی!
یەشار خانم، ئەم قسە یە بیست، وەکوو ئەوہی دنیا بەسەریدا
پرووخابی، دەستبەجێ ھەستاو بە دایکیکی وت: دایکە، سەدیقە خانم
ھەستێ با بڕۆین!

عیفەت خانم، بۆچی؟ چی بوو؟ با کەمکی تر دابنیشین. کچەکەم
هیندە لە مالهۆ دەنیشتووی وەک شیتت ئی ھاتوو. لە شۆینیک ئارام
بگری و لە پەرت تەنگ دەبی.

لە راستیدا یەشار خانم چەند مانگی بوو لە ئەرزپۆم بوو، بۆ یەک
پۆزیش نەچووبوو دەرەو. لە بەر ئەمە نەیدەویست بە تەنیا بگەریتەو،
دەنا دەگەراییەو. لە دەرەو فەرمانبەریک چاوەڕوانی دەکردن.
چاوەڕوانی وەلامی دایکی نەکردو کەوتە پێ. ئەوانیش ئیتەر نەیانئوانی
بمێننەو. ھەستان و بەشۆینیدا پۆیشتن. ژنی خاوەن مال کە قسەکانی
ئەو ژنە بیستبوو، پێشی بە یەشار خانم گرت، ویستی لە ژووریکی
دیکە دایان بنی.

یەشار خانم کۆلی دلی دامرکایەو، داواي لیبووردنی ئی کردو
گەراییەو بۆ مال. لە داویدا یەشار خانم ھۆی زوو ھەستانەکەیی بۆ
دایکی گێراییەو.

دکتۆر لەوئ کە بینیبووی خوشکەکە ی ئەمپۆ جلوبەرگی جوانی
پۆشیو و چوو تە دەرەو، خوشحال بوو. کاتی گەراییەو مال، بینیی
خوشکەکە ی جاریکی دیکە جلەکانی دایکی لە بەر کردو تەو و
چاوانی لە ناو گریاندا ئاوساون، خەم دایگرتەو. ئەمە پێچەوانە ی
چاوەڕوانیی ئەو بوو. دکتۆر وتی: یەشار! مەگەر تۆ نەپۆیشتبووی؟
بۆچی دیسان بەم جلوبەرگانەو.

یەشار خانم، دیسان لە پرمە ی گریان ی دایەو. ھەیدەر پووی لە
دایکی کرد، وتی: دایکە چی پووی داو، پیم بلای بزەم؟

دايك: ھەيدەر پۇلە، خۆزگە نەچچو باین. دايكى بەسەرھاتەكەى بۇ گىرايەوھ.

ھەيدەر بەگ، كە ئەمەى بیست، بە توورەىیەوھ ھەستاو پۇیشتە دەرەوھ. دەرمانسازى دۇزییەوھ، پىیى وت ئاگای لە پەفتارى ژن و كچەكانى بى.

دەرمانساز زۆر داواى لیپووردنى كرد. خیزانى نارە لای یشار خانم. ددانى بە نەزانى و ھەلەشەییى خۇیدا ناو داواى لیپووردنى ئى كرد، بەلام یشار خانم كە دلى شكابوو، نەیدەتوانى لیى خوش ببى، تەنیا بۇ پیشاندانى پىزو حورمەت بەروالەت واى پیشان دا لیى خوش بوو.

ديسان وھكوو جاران نەدەچوھ دەرەوھ: لە ژيان زۆر بیزار بوو، بە گولڈۆزى و خویندەنەوھى پۇمان و ھەندى جاریش بە دەنگى خەماویى عودەكەى خۆى خەرىك دەكرد. بیرو خەيالى ھەمیشە لەلای ھاوسەرە خوشەویستەكەى بوو كە ونى كردبوو، نەیدەزانی لەكۆییەو چىی بەسەرھاتوھ؟

شەویك لە خەویدا بیینی ھاوسەرەكەى دوو لەچكى بۇ ھىناوھ. ئەویش یەككىكانى بەسەرەوھ بەستبوو، ئەوى دیکەشى نابوھ گىرفانى. ئەم خەوھ برینەكانى دلىى كولاندەوھ.

پۇژى دواتر لە دەرپای خەم و خەيالدا نوقم بووبوو، ئامینەى ئیشكەرى ھاتە ژوورەوھوتى: خانم خوشك و ھاوسەرەكەى راسم بەگ ھاتوون. یشار خانم خولقى كردن، فەرموون.

هاتنه ژووره وه. سەدیقه ی براژنیشی له ژووره وه بوو. دایکی له بهر
ئەوهی خەلکی ئەرزپۆم بوو، له ئاشپەزخانەدا خەریکی ئامادەکردنی
خواردنە زستانیەکان بوو، بەو دانەوێڵەیهی که هینابووی سجووقی
دروست دەکرد. ئەم میوانانە هاودەردی یەشار خانم بوون. بۆیه کاتی
دەهاتن بۆ لای یەکتەر، زۆر خوشحال دەبوون. باسی ئیش و ئازارەکانی
خۆیانیان دەکرد. لەم کاتەدا یەشار خانم خەونەکهی بەبیر هاتەوه و
بۆی گێڕایەوه.

خوشکی پاسبم بەگ خەوهکهیی بۆ لێک دایەوهو وتی: ئەوهی که
بەستووتە بە سەرتهوه، ئەوه میردهکهته بهیهکتر دهگهنهوه، ئەوی دیکه
که له گیرفانت ناوه، نامەیه که له هاوسەرکهتهوه پێت دهگا.

سەدیقه خانم: بێچارەکان خۆیان فریو دەدەن، ئیحسان ئیتر له
پیزی مردواندایه. له کۆییه و حالێ چۆنه، کەس نازانی. ئەمە ی وت و
له ژوورەکه چوو دەرەوهو دەرگاکی بەدوای خۆیدا داخست.
هەرسێکیان بەم هەلسوکهوتە ی دڵگران بوون. وهکوو ئەوهی ئاسمان
هاودەردیی خەم و ئازارەکانی ئەم بێچارانە ی کردبێ، به تووپردیی و
تونددییەوه دڵۆپه بارانەکانی خۆی به زهویدا دەدا.

لەم کاتەدا ئامینە ی ئیشکەریان هات و وتی: خانم، دکتۆر بەگ له
ژووری میوانەکان چاپۆت دەگا.

یەشار خانم، بەم جۆرە بانگکردنەوهی براکهی دلی داخوڕپا، هەستاو
پۆیی. له دەرەوه سەیری کرد دکتۆر له ناوهراستی ژووری میوانەکان، به
پۆتینه قوڕاویهکانیوه دی و دهچی و خوشحال دههاته پیش چاپوی.

دكتۆر كە خوشكەكەي بىنى، نامەيك كە بە دەستىەو بو، بۆي
 پاكىشاو وتى: يەشار سەير كە ئەم خەتە، خەتى كىيە؟
 يەشار خانم، كاتى دەستخەتەكەي ئىحسانى بىنى، نامەكەي لە
 دەستى براكەي وەرگرت و ناي بە سنگىەو، بە دەنگى بەرز دەستى بە
 گریان كرد، بۆ سوپاسكردنى كاكى خۆي خستە سەر پىلاۋەكانى.
 دكتۆر خوشكەكەي ھەستانەو و ئەويش فرمىسك زابوۋە ناوچاۋانى.
 دكتۆر: يەشار، باسى ئەم نامەيە لاي ھىچ كەس نەكەي، با بزانىن
 چۆن بە پۆست ھاتوۋە.

يەشار خانم، بە پوويەكى گەش و شادمانەو گەپايەو لاي
 ميوانەكان و لە خوشيدا دەگريا. قسە چزوودارو پلارەكانى براژنى كە
 لەسەر خەونەكەي بە بزەيەكى گالتەپىكىردنەو و تىووي: وا بزانە
 ئىحسان مردوۋە شوينى خەيالى خاۋ مەكەون، ھەروەھا سەرزەنشتى
 كەسانى دىكەشى وەبىر خۆي دەھىنايەو، لە دنيای تاريكى خۇيدا ئەم
 نامەيە ھەلاتنى ئەستىرەيەكى ھىوابەخش بوو بۆي. لە ناوہ پۆكى
 نامەكەو دەر دەكەوت نامەكە لە شارى مووسل لە عراقەو نووسراو.
 تىيدا نووسيىووي: بىۋەي و تەندروستەو ئەمانەتى خىزانەكەي بە
 دكتۆر ھەيدەر بەگ دابوو، نووسيىووي ئەو منداۋە و چاوت لىيەو بى،
 خودا گەورەيە. گەرچى باسى پاسم بەگى ھارپى نەكردبوو، بەلام ئەم
 نامەيە مزگىنىيەك بوو كە ئەويش سەلامەتە. بەرامبەر بەم پىشھاتە،
 سەدىقە خانم كە دەمىك لەوۋپىش قسەو پلارى ھاويشتىبوو، دەبى
 شەرمەندە بووبى، بۆيە زمانى پرابوو و ھىچى نەدەوت.

پۆژەكان تى دەپەن، ھىوايەك كە ئەم نامەيە خستىبويە دليەو،
ورده ورده جيگى خوى به داماوى و ئيش و ئازار دەدا.

پۆژىكى بەھار بوو، ئەم خانمە گەنجە بەخت ھەلگەراوھ لە
ژورەكەيدا دانىشتبوو، دەردو خەمەكانى دلى بە ژىكانى عوودەكەى
دەر دەپرى و وەكوو ھەموو پۆژى بىرى لە چارەنووسى خوى
دەكردەوھو دەگريا، دكتۆر ھاتە ژورەوھ.

دكتۆر: ديسان چى بوو؟ لەلى بۆچى ھىندە گريان، ھەزاران چارە
دەلیم گريان زيانى بۆت ھەيە. فرمىسكى چارەكانت بىسپە. بزانە چى
لە دنيا پوو دەدا. نەختى خۆپاگر بە!
مەگەر ئامۆزگارى بەگوڤيدا دەچوو؟

يەشار خانم، وەكوو جاران بۆ لای ھىچ كەس نەدەپۆيى و بە تەنيا لە
ژورەكەى خويدا دادەنيشت. ھەميشە بىرى لە ھاوسەرەكەى و ماله
ويړانبووھەكەى دەكردەوھ. دەيوست گپكانى دلى بەو فرمىسكانەى كە
ھەلى دەپشتن، خاموش بكا.

دوا پۆژەكانى وەرزى زستان بوو. ئەو شەختە و بەفرە زۆرەى كە بە
سىماى ئەرزپۆمەوھ بوو، ورده ورده دەتوايەوھو بەرھو چيای يالان
دوگن دەكشايەوھ. تەپۆلكە بچووكەكانى دامىنى ئەم چيایەش ھىدى
ھىدى ھەوليان دەدا بەرگە سىپەكانيان لەبەر دامالن.

يەشار خانم، تووشى دەردو بەلا بووبوو. بە ئاھ و ئالەو گريان
دوعاى بۆ تەندروستىي ھاوسەرەكەى دەكرد و دەپارايەوھ. زۆر ماندوو
و شەكەت بووبوو. چارەكانى بە دەنگى دلتەزىنى پۆژنامەفروشيك

كردهوه. دهنگهكه هرچی دههات نزیكتر دهبووه و دهنگی هاواری شوپشی كوردهكان و جهنگیكى خویناوی بهرز دهبووه. ئەم خانمه دهستبهجئ له ژوورهكهی دهپهپری و به ئامینهی ئیشكهری وت: ئامینه، زوووو پو، پوژنامهیهكم بو بکړه و بیهینهوه! ئامینه پوژنامهكهی كړی و بو هیئا.

به‌ئ. هاوارهكه دروست بوو. شیخ سه‌عید، یه‌كئك له شیخه خاوه‌ن دهسه‌لاته‌كانی كورد بوو كه له‌گه‌ل پپه‌روانیدا دژی ده‌ولت پاپه‌ریبوون. هیرشیان ده‌كرده سهر بنكه ده‌وله‌تیه‌كان و دژ به هیزه‌كانی ده‌ولت، شه‌پریكى خویناوییان ده‌ست پی‌ كرده‌بوو.

یه‌شار خانم، دایكى خه‌لكی ئه‌رزپوم و به‌ په‌چه‌له‌ك كورد و باوكیشی تورك بوو. به‌لام خوی به‌ ته‌واوی هه‌ست و نه‌سته‌وه به‌ هاوسه‌ره‌كه‌ی وه‌فادار و له‌گه‌لیاندا راستگو، كابانیكى نموونه‌یی و هه‌چ كاری به‌ سیاسه‌ته‌وه نه‌بوو، ئەو ته‌نیا سه‌لامه‌تیی هاوسه‌ره‌كه‌ی و پێكه‌وه‌نانی ماله‌ ویرانبوووه‌كه‌یی ده‌ویست. هاوسه‌ره‌كه‌ی كورد بوو. ده‌یزانی ئەو بو‌ پزگاریی نه‌ته‌وه‌كه‌ی خوی ته‌رخان كرده‌وو. بۆیه ئەم هه‌والانه له‌ ئاسوی په‌شی ژیا‌نی ئەمه‌ویدا، وه‌كوو هه‌لاتنی ئەسته‌یره‌یه‌كى گه‌ش بوون. ئەم جاره ئەو فرمیسكانه‌ی فرمیسكى شادی بوون، هه‌لیده‌پشتن. سه‌ره‌پای په‌شیویی براكه‌ی، نه‌یده‌توانی خو‌ش‌حالیی خوی به‌شاریته‌وه. دایكیشی له‌ خو‌ش‌حالیی كچه‌كه‌ی شادمان بوو.

یه‌شار خانم هه‌موو پوژی پوژنامه‌ی ده‌كړی. كاتئ ده‌یزانی بنكه‌و ناوه‌نده ده‌وله‌تیه‌كان یه‌ك دوا‌ی یه‌ك له‌لایه‌ن كورده‌كانه‌وه ده‌ستیان

بەسەردا دەگیرى، ھىۋاي بەھىزىتىرۈ ۋەدى بەرزىتر دەبوو. بەداخوۋە ئەم
پېشپەرەۋى و سەرکەۋتەنە خېرايانە بەردەوام نەبوو و بە تېكىشكانى
كوردەكان كۆتايى پى ھات. ديسان سوورى گۆناكانى سىس
ھەلگەرەنەۋە ۋ ھىندە گىرابوۋ ئىدى فرمىسك لە چاۋانيدا وشك بوو.

ئەو سالە تى پەرى. بەيانىيەك دكتور ھات و وتى: يەشار، خوشكە
جوانەكەم، ۋەرە سەير كە! يەكك لە خزمەكانى ئىحسان، يەعقوب
ئەفەندى، ھاتوۋە ۋ دەيەۋى تۆ بېينى.

يەشار خانم، بە خەيالى ئەۋەدى كە ھەۋالىكى لە ئىحسانەۋە ھىنابى،
بە خوشحالىيەۋە فرمىسكەكانى سېرى ۋ لەگەل براكەيدا چوون بۆ لاي
ۋ بەخىرەتنيان كرد.

يەشار خانم: يەعقوب ئەفەندى، بەخىرەتنيان. كەى ھاتوۋى؟ خالۆ
ۋ خالۆژن ۋ مەندالەكان چۆن؟ ئىنشائەللا ھەموويان سەلامەتن. •
يەعقوب: لە خودا بەزىاد بى، باشن. منىش ماۋەيەكە لىيانەۋە
دوورم. پۇشتىبوۋمە بەغدا.

ھەيدەر بەگ، پىي وتن: مەن دەپۇم كەمىك كارم ھەيە. ئىۋە قسەى
خوتان بكن.

يەشار بەخوشحالىيەۋە وتى: پۇشتىۋىتە بەغدا؟ ئىنشائەللا ھەۋالى
ئىحسانت ھىناۋە؟ راست بلى چۆنە؟ چى دەكا؟

يەعقوب: بەلى ئىحسان بەگم لەۋى بىنى. ياۋەرى (پراۋىژكارى)
پادشاي عىراق مەلىك فەيسەلە. بارودۇخى ژيانى لەۋى زۆر باشەۋ
زۆرىش ئاسودەيە. ئەگەر بىتەۋى دەتوانم بىتەم بۆ لاي.

يەشار زۆر بە خۇشحالئىيەۋە: ھەلبەتتە دەمەۋى. من ھەر ئەمەم لە
خودا دەۋى. ھەموو كاتى ئامادەم.

يەعقوب: ئىستاكە ئامادەى و دەتەۋى بېۋى. من لە ئەرەتەشى داوام
دەكەن. دەپۋمەۋە بۇ (ۋان) تاكوو دايكم بھىنم بۇ ئىرە. ھەر كە
گەرەمەۋە دەتەبەم بۇ لاي ئىحسان بەگ.

يەشار بە بى ئارامىيەۋە وتى: كەى دەگەرئىتەۋە؟
يەعقوب: تا مانگىكى دىكە دەگەرئىمەۋە، بەلام ئايا دىكتۇر پرىت پى
دەدا بچى بۇ بەغدا بۇ لاي ئىحسان بەگ؟

يەشار بى گومان كاكە نايەۋى. بەلام ناتوانى پرىگەم ئى بگرى، دەپۋم
بۇ لاي ھاۋسەرەكەم و كەس ناتوانى دەست بىنئىتە پرىم.

يەعقوب ئەفەندى ھەستە، وتى: ئىستا من دەپۋم، مال ئاۋا. لە
گەرەنەۋەمدا سەرتان ئى دەدەمەۋەۋ ئاگادارت دەكەمەۋە.

يەشار: خودات لەگەل. بە ھىۋاى خودا بەم زوانە بگەرئىتەۋە، ئىتر
من چاۋەرۋانت دەكەم.

يەعقوب ئەفەندى دەپۋا. يەشار خانم لە خۇشىدا شاگەشكە
بوۋبوو، دەيوت: دەپۋم بۇ لاي ھاۋسەرەكەم، پاشان دەستى دايە
عوودەكەى و بە ئاۋازى شاد و دىلپىن كەۋتە ھەزاندنى ژىيەكانى.

ۋەرزى ھاۋىن گەشىتبوو، ھەما گەرم بوو. دىكتۇر لەگەل بىنەمالەكەيدا
چوۋبوۋنە زۇزانىكى نرىكى ئەرنىۋم بەناۋى بوغازايچ كە كەۋتبوۋە لاۋالى
چىيى (يالان دوگن)، لەۋى پەشمالىيان ھەلدابوو. يەشار خانم لە درەنگ-
ھاتنەۋەى يەعقوب بەگ نىگەران بوو. ئەو سەربازە ئىشكەرەنەى كە لە

ئەرزپۇم لە مالمە مابوونەم، پايىسپاردىبۇن ھەر كەسنىڭ بەناۋى يەققوب بەگەمەت، يەكسەر بېيەنن بۇ زۇزنى بوغازايچ.

كات تىپەرى و يەققوب ئەقەندى ديار نەبوو. بوغازايچ ناۋى كويستانىك بوو، ئاۋەمەوايەكى قىنك و زۆر خوش و سازگارى ھەبوو. ھەرچوار دەۋرى جۇگەو كانياو بوو، بە چىمەن و گۈلى جۇراوجۇر داپۇشرايوو.

ئەم ژنە گەنج و شۇخە ھەمىشە يېرى لە ھاۋسەرەكەى دەرەدەم، لە پەژارەيدا بوو كە بەلەيكى بەسەر ھاتىي. ھەموو پۇژى دەمەۋئىۋارە دەچۈە سەر جۈگەۋئاۋىك نەختى لە پەشمالەكانەۋە دورىبوو، خەم و نازارەكانى لەگەل خۇپەى جۇگەكەدا تىكەل دەرەدو بەدەنگى بەرز دەگريا. فرمىسكەكانى ۋەكوو مروارى بەسەر گۇناكانىدا دەھاتنە خوارو دلوپ دلوپ دەتكانە ناۋ ئاۋەكەو ئاۋ دەيىردن. ئىۋاران دەچۈە سەر رىڭاى ئەو سەربازانەى كە لە شارەۋە دەھاتنەۋە و پىۋىستىي بىنەمالەكانىان دەھىنا، ھەۋالى يەققوبى ئى دەپرسى. كاتى ۋەلاميان دەدايەۋە: نەھاتۋە، بە دلشكاۋى دەگەپايەۋە بۇ پەشمالەكەى. نەك تەنيا مال، بەلكو ھەموو دىناى ئى بوۋبە زىندان. ئامۇزگارىي ھىچ كەسىكى نەدەبىست، ئەم بىنەمالەيە ھەموۋيان خەمبارو دلئەنگ بوون.

پاش ئەو ھەموو چاۋەروانىيە، دەرەكەۋ يەققوب ھەر لە بىنكەى سوپا بوۋە. پۇششتنى بۇ بەغدا و بىننى ئىحسانىش درۆ و بىانوۋ بوۋە، تاكوو ئاشنايەتىي خۆى لەگەلىاندا بىكاتە بىانوۋ و بىتە مالىان و لە نزيكەۋە بىرو بۇچۈۋنى يەشار خانم بزنى و ھەندىك زانىارىش

له سهر كورد به دهست بښی. ئهو، جاريكى تر نه بښرايه وه. ئه كابر ايه
 برآي ميړدى خالوزايه كى ئيسحان نوورى و خه لكى شارى وان بوو.
 دكتور حديد بهگ له گهل دكتورى ديكى سپادا كه چه كى
 كورده كانى شارى (بتليس) يان كو دكرده وه، ئهركه كيان گوږى و
 پويشتنه بتليس. بهر له پويشتنى، به شيك له ماله كى كه خالى بوو بوو،
 دايه هاوپښه كى كه پزىشكى ددان بوو. ناوبراو له گهل خيزانيدا هاتن و
 لهوى نيشته جى بوون. دكتور داواى ئى كرد چاوى له بڼه ماله كى بى. ئه
 پزىشكه ناوى نوورى بهگ و ژنه گه منجه كشى ناوى منه وهر بوو. ئه ژنه
 يشار خانمى زور خوش دهويست. هاوبهش و هاودهردى دهر دو
 خه مه كانى بوو، سرگرمى دكرده هولى ددا له نازارو خه مه كانى كه م
 بكا ته وه، ته نانت هر شهويك ئهوى زور ناره حهت ديبايه، به تهنيا جى
 نه ده ميشت و له لاي ده مايه وه.

پژده كانى كوڅايى پايز بوو، ئيش و نازارى وه رزى خه زان
 بى به زه بيا نه دل به برينداره كانى دهگوشى، پژده كانيان له گهل نازارو
 دل به واكيدا تى ده په راند. له پژده دا بوو كه بو فراقين له دهورى ميڙى
 خواردن كو بوو بوونه وه. سهربازى فرمانبر له دهر وه بانگى كرد:
 خانم ئه فندى خه لكى ئه رزپوم پاپه ريون، بويه ده ولت چه كدارى بو
 پاريزگارى كارمهنو ئه فسرده كان له دهر ماله كانيدا داناوه و هات وچوى
 قه دهغه كردووه.

يه شار خانم كه هه ميشه په ست و خه مبار بوو. به خوشحالييه وه
 هه ستا، چاوانى دهگه شايه وه، بزه كه و ته وه سهر ليوانى. ئه م

سەرھەلدانەى كورد بۇ ئەو ترووسكەيەكى ھىوا و پۇشنايى بوو. ئەو،
تەنيا دەيوست دەروويەك بە پووى ھاتنەوہى ھاوسەرەكەيدا
بكرىتەوہ. ئەگەر دنياش ويران بايە، پەيوەندىي بە ئەوہو نہبوو. بۇ
زانينى راست و ناراستيى ئەم ھەوالە، دەنگى تەقەى تەفەنگەكان بەرز
بوونەوہ. كۆمەلەك ژن و پياو نہيانتوانى بەرامبەر بە دەستپىژى
سەربازەكانى دەولەت خوڤاگرن.

ھەرچەند لە سەرھەتاي سەرھەلدانەكەدا فەرمانى تەقەيان بە
سەربازەكان دابوو، بەلام ژنە نەترس و خوڤەختكارەكانى ئەرزپۆم
سينەى خوڤيان لە پووى سەربازەكاندا پراگرتبوو و وتبوويان:
كوپەكانمان! ئىمە دايكى ئىوہين. بەم مەكانەمان شيرمان پىداون.
ئەگەر دەتانەوى دايكى خۇتان بكوژن، ئەوا سينەى ئىمە قەلغانى
گوللەى ئىوہيە.

سەربازەكان گوڤرايەلىي فەرمانى ئەفسەرەكانيان نہبووبوون و
تەقەيان لە خەلكەكە نەكردبوو. ئەم كيشەيە دەسلەتداران دەترسينى.
پاريزگارى ئەرزپۆم بەرامبەر بە پاپەرىنى دانىشتوان، خۇي وا نيشان
دەدا كە لەگەل ئەواندايە. ئەوان دەخافلىنى و بىدەنگيان دەكا.
لەولاشەوہ بە تەلەفۇن داواى ھىژى چەكدار لە (سارى قاميش) دەكا.

پاش ماوہيەك ھىژىكى نۆرى چەكدار پڙابوونە ناو شارى ئەرزپۆم و
بەبى ئەوہى پەيوەندى بە ھىژەكانى ئەرزپۆمەوہ بكن، بىبەزەبيانە
پەلامارى خەلكيان دابوو. ژمارەيەكى نۆرى ژن و پياو كوژران، ئەوانى
ديكەش خوڤيان بەدەستەوہ دا. ژن و لاوہ بىچەكەكان وەكوو گەلەى دار

هه‌لده‌وه‌ران. ئەوان سینه‌یان به‌ران‌بەر به‌گولله‌ ته‌خت ده‌کرد و هاواریان ده‌کرد له‌ پێگه‌ی ئاییندا ده‌کوژێن.

چه‌ند پوژ دواتر ئەندامانی دادگای عورفیه له‌ ئەنقەرەوه‌ هاتنه‌ ئه‌زپووم و ده‌ست‌به‌کار بوون. خه‌لکیکی زۆر حوکمی سێداره‌یان به‌سه‌ردا سه‌پێندرا. له‌وانه‌ ژنیك به‌ سێداره‌ و دوو ژنیش به‌ زیندانی هه‌تا هه‌تایی سزا دران. كه‌سێك یا دوو كه‌س له‌سه‌ر هه‌ر كوچه‌ و كوڵانیك له‌سێداره‌ ده‌دران.

ئاسمانیش له‌ ئاستی ئەم دیمه‌نه‌ سامناكه‌دا كه‌ شه‌هیده‌كان به‌ به‌رگی ره‌شه‌وه‌ هه‌لواسرا بوون، كفن‌ی سپی و ساردی خۆی به‌سه‌ریاندا ده‌كێشاو كفن‌پۆشی ده‌کردن. به‌داخه‌وه‌ ئەم ئاواته‌ش پێش له‌دايكبوون له‌بار چوو. هه‌ر پووداوێکی هیوا به‌خش كه‌ ئاومێدی به‌دوایدا هاتبایه‌، گیانی ئەم خانمه‌ گه‌نج و به‌دبه‌خته‌ی زیاتر ئازار ده‌دا، داماوێ و ئاومێدی ئه‌وی قوولتر ده‌کرده‌وه‌.

به‌یانیه‌كه‌ له‌و پوژه‌ پڕئازارانه‌دا، منه‌وه‌ر خانم، به‌خه‌م و په‌ژاره‌یه‌کی زۆره‌وه‌ له‌ ده‌ره‌وه‌ هاته‌وه‌. له‌گه‌ڵ دانیش‌توانی ماله‌وه‌دا به‌دزییه‌وه‌ كه‌وتنه‌ چیه‌چپ، دووباره‌ پوێشته‌ ده‌ره‌وه‌. یه‌شار خانم ه‌وی نا‌ره‌حه‌تیه‌كه‌یی لێی پرسى، ئه‌ویش هه‌ر له‌ خۆیه‌وه‌ وه‌لامی بێ‌جیی ده‌دایه‌وه‌ و پۆیی.

ئه‌وانه‌ی كه‌ له‌ ماله‌وه‌ بوون، زۆر خه‌مبار دیار بوون. دایکی وتی: سه‌رم دیشی، پۆیی نوست. سه‌دیقه‌ خانمیش جا‌پز ده‌بی و ده‌چیته‌ ناو بیرو خه‌یاڵه‌وه‌، ه‌وكه‌ی له‌ هه‌ر كه‌س ده‌پرسی، وه‌لامیان

نەدەدايەۋە. پاش كەمىك مەنەۋەر خانم بە گىريانەۋە گەرانەۋە بۇ مال،
دەردو خەمى ئەۋانى دىكەش زياتر بوون.

يەشار خانم: مەنەۋەر خانم، سۆيىندت دەدەم، توخودا چى بوۋە؟ بە
منىش بلىن!

مەنەۋەر خانم: ھىچ نىيە كچى، ھىچ پەيۋەندىي بەتۋە نىيە. نوۋرى
ھاۋسەرم لەگەل ژنىكى تردا دەستى تىكەل كىردۈۋە كەۋتەۋە
خانمبازى. بەدۋاى كىشەكەدا چووم، بۇم دەرگەۋت راستە، ئىنجا
دەستى كىردە مى يەشار و كەۋتە گىريان.

يەشار خانمى بىئاگا لە ھەموو شتىك، ھەۋلى دەدا دلى مەنەۋەر
خانم بداتەۋە. پاش كەمىك نوۋرى بەگ ھاتەۋە لەگەل ژنەكەيدا
پۇيشتەنە ژۋورەكەى خۇيان. زۆرى نەخاياند نوۋرى بەگ ھاتە دەرەۋە.
زۆر پەكەر پەريشان بوو، پۇيشتە دەرەۋە. پاش ماۋەيەكى زۆر شادو
خوشحال گەرايەۋە. نوۋرى بەگ دەنگىكى زۆر خوشى ھەبوو و سترانى
خوش دەچرى، ھەموو دەۋريان دابوو، پىرسىاريان لى دەكرد.

يەشار خانم بە ھەلاتن بەرەۋپوۋى چوو، وتى: نوۋرى بەگ مەگەر
چى پوۋى داۋە كە ھەلە بوۋە؟

نوۋرى بەگ: كاتى گەرامەۋە بۇ مال، مەنەۋەر خانم پىنى وتم ژنى
سەروانىك كە تازە لە (ۋان) ۋە ھاتوون، ۋاتەۋاتىكى بلاۋ كىردەۋتەۋە
بە منىشى ۋتەۋە كە مېردەكەى ئىحسان نوۋرى كۈشتۈۋە.

يەشار خانم، زىكەيەكى كىردو بىھۇش كەۋتە سەر زەۋى، ژنەكان
ھەليان گرتەۋە.

نووری بەگ دريژهي به قسه‌كاني داو وتي: به خوږايي خوت نازار مه‌ده! ئيحسان هيچي ئي نه‌هاتووه، بي‌وهي و تهن‌دروسته. ئهم ژنه به هه‌له‌تي‌گه‌يشتووه. ئه‌وان له ئوتيل داده‌نيشن. پويشتم و سه‌روانه‌كم بيني و پرسيارم ئي كرد. ئه‌و، وتي: ئاگاي له ئيحسان نووري نيه‌يه. به‌لام بيستويه له خاكي ئيران نزكي سنووري ئيمه، يه‌كي له هاوپياني ئيحسان به‌ناوي "راسم به‌گ"وه له پووداويكدا كوژراوه. سويندي خوارد و قه‌ناعه‌تي پي كردم. ته‌ناته به‌گژژنه‌كه‌يدا چوو كه تي‌نه‌گه‌يشتووه بوجي له‌خويه‌وه قسه‌ي واي كردووه. مي‌رده‌كه‌ي به هاوپيكي ئيحسان به‌گي وتبوو ئه‌و به ئيحسان به‌گ تي‌گه‌يشتبوو.

منه‌هر خانم: من ژنيكم هيناو جل‌وبه‌رگه‌كاني بۆ ده‌شۆردم. ئيشكه‌ره‌كه‌ي ئاسيا پاشا هات و ئهم هه‌واله‌ي پي دام كه درۆ ده‌رچوو. ئه‌و وتي: ئيشكه‌ره‌كه‌ي ئه‌و ژنه ئيستا له مالي ئيمه‌يه، نه‌مه‌دزاني چي بكه‌م. له عه‌زه‌تدا پام كرد، چووم بۆ مالي ئاسيا پاشا. ئه‌و ژنه له‌وي بوو، گويم له قسه‌كاني گرت. دواتر هه‌رچي خراپه به زارمدا هات، به خوي و مي‌رده‌كه‌يم وت. ئاسيا پاشاش زۆر خه‌مبار بوو. سوپاس بۆ خدا كه درۆ ده‌رچوو.

ژياني يه‌شار خانم وهك پووباريكي هه‌لچووي پپ له كاره‌سات شه‌پۆي ده‌دا و خوي و به به‌رده گه‌وره‌كاني سه‌ر پيگايده ده‌دا. به تاڤگه‌كاندا تي ده‌په‌ري و دلته‌نگ و خه‌مناك ده‌ينالاند و ده‌چوه پيش. ئيتر توانايي ددان به‌خوداگرتني نه‌مايو، ده‌گريا و ده‌ينالاند. بۆ ديتن و ته‌ندروستتي هاوسه‌ره‌كه‌ي ده‌پارايه‌وه. له‌وپه‌ري بي‌هيواييدا له‌سه‌ر

تەختى خەۋەكەي پاكشاۋو، خەۋەردىيەۋە. لەم كاتەدا ھەزەرەتى
 پىڭخەمبەر (دروودى خۋاى لەسەر بى) دىتە خەۋنى. پىيى دەلى: بۇچى
 ھىندە دەگىرىت و ناپەھەتتە؟ ھاۋسەرەكەت دەگەرپتەۋە. يەشار خانم
 لە خۇشپىيى ئەم فەرمودەيە پىڭخەمبەر كە چى دەبى لەبىرى نەماۋو.
 پىڭخەمبەر بە بالاي بەرزو پوخسارى نورانييەۋە لە بەرانبەرىدا
 پراۋەستابو و دەيزانى پىڭخەمبەرە، لە خەۋنەكەيدا گوزىدە خانم كە ژنى
 سەروانىك بوو، لەگەلىدا بوو. قاچەكانى پىڭخەمبەرى گرتىۋو و پوۋى لە
 گوزىدە خانم بوو وتى: گوزىدە خانم تۆ شايت بە! پىڭخەمبەر بەلىنى بە
 مەن داۋە ئىحسان دىتەۋە. بە وتنى ئەم قەسەيە، بە دەم گريانەۋە لە خەۋ
 پادەپەرى و دەبىنى دەگىرى.

دايك و براژنى لە دەنگى گريانى يەشار بە ھەلاتن دىن بۆ لاي.
 خەۋنەكەي بۆ گىرپانەۋە. ئەۋاننىش ئەۋ خەۋنەيان بەراست زانى و بە
 باشيان لىك دايەۋە.

دايكى وتى: بىنىت چۆن پىڭخەمبەر بەرامبەر بە خۇشەۋىستى و
 راستگويىت بۆ ھاۋسەرەكەت، بەلىنى پى داۋى. ئىتر نە بگىرى و نە
 خەم بۆ. سەرەنجام ھاۋسەرەكەت ھەر دەبىنىتەۋە.

پوۋناكىيەكى گەرە كەۋتەۋە دەروۋنى و دلى خۋى دەدايەۋە. لەبەر
 ئەۋەي باۋەرى بە فەرمودەي پىڭخەمبەر ھەبوو، ئىتر دىنباۋو لەۋەي كە
 ھاۋسەرەكەي دەبىنىتەۋە. بۆ ئەۋە ئىتر تىكەلى كۆمەل دەبوو و
 جەلۋەبەرگى نوۋ و جوانى لەبەر دەكرد، بارودۇخى ژيانى بە تەۋاۋى گۆزا.

ژنه كان له گه ل هه نديك كه سدا كه سه رپه رستييان بوون، هاتنه
ئهرجييش، له ويوه به شوين بنه ماله كهيدا نارد تا بړون بو لاي. يه شار
خانم، زور خوشحال بوو كه دهاته ناو كورده كان، به نوميدى له وهى
هه واليكى ميره ده كهى بزاني.

دولاب، ميز و سنده لى و هه نديك شتى تر كه نه يانده توانى له گه ل
خوياندا بيان بهن، داiane دهست نوورى به گ. دوو دروشكه يان به كرى
گرت. خويان سوارى دانه يه كيان بوون و كه لوپه له كانيشيان له وى تر
بار كرد، له ئه رزپوم دهر كه و تن.

رنگه كهيان به ناو گونده كوردن نشينه كاندا تيپه ر ده بوو.
پيشمه رگه كانى كورد سه رى رنجه كانيان ده گرت. پشيويان له ناوچه ي
ژرر ده سه لاتى خوياندا دروست كرد بوو.

سه فه ركردن زور پر مه ترسى بوو. خاوه نى دروشكه كان خه لكى
ئه رزپوم بوون. وا ديار بوو له گه ل پيشمه رگه كورده كاندا په يوه ندييان
هه بى. سه ره پاي ترس و له رزى خانمه كان، قهت واى نيشان نه ددها
ئه سپه كانى ده بن. بى خيال و بى گويدان دريژهى به رنجه ي خوى
دهدا. ته نانه ت هه نديك له گوندن نشينه كان ده هاتنه پيشيان، له وهى
پووت نه كرابوونه وه، سه ريان سوپه ما بوو. له بهر له وهى ده يانزانى هه موو
رنجه وبانه كان له ژرر چاو ديژرى پيشمه رگه ي كورده. بهم ترس و
دل هه راو كه يه گه يشته پاتنوو س.

دانيشتوانى پاتنوو س هاتنه سه ر رنجه يان و له وهى ئه م رنجه واران
پووت نه كرابوونه وه و بى زيان گه يشته بوون، سه ريان سوپه ما بوو.

دکتۆر حەیدەر بەگ لەگەڵ چەند سەربازێکدا بۆ پیشوازییان
هاتبوونە پاتنوووس. زۆر خوشحەل بوو بە گەشتنیان بە سەلامەتی بۆ
پاتنوووس. دکتۆر وتی: کوردە دڵپەقەکان ئەوەندە هەلسووێوان
تەنەت ژاندارم و سەربازە چەکدارەکانیش پووت دەکەنەو. زۆر
نیگەرانی ئێوە بووم، تەنەت پەشیمان بوومەو لەوێ کە بۆچی داوام
لی کردن بێن بۆ ئەرجیش.

یەشار خانم بە پێکەنینەو وتی: بەگم بۆچی ترسای؟ من لەگەڵیاندا
بووم. ئەگەر پیشیان پی بگرتنایە، دەموت من خێزانی ئیحسان نووریم.
خوێان پارێزگارییان لی دەکردین و دەیانەیناین بۆ ئێرە.

دکتۆر بە پێکەنینەو وتی: بەلی خانمە بچکۆلە، تۆش بەو هیوایە
سواری ئەسپێک دەبووی، لەگەڵیاندا دەپویشتی و ئیحسانت دەدۆزییەو.
دایکی: ئامان خودا ئەکا. سوپاس بۆ خودا، تووشی کەس نەهاتین.
سەدیقە خانم: یەشار، راستی بلێ، لەگەڵیاندا دەپویشتی؟
یەشار: هەوالی ئیحسانم دەپرسی. ئەگەر بیان زانیایە لەکوێیە،
هەلبەتە دەپویشتم.

دایکی: ئامان، قسە و مەکە کچی! بۆ کوێ دەچووی؟
سەدیقە خانمی براژنی: تۆ هەر بەم هیوا پووچانەو دەژیت.
دکتۆر: سوپاس بۆ خودا کە تووشی گیروگرفت نەبوون و بە سەلامەتی
گەشتتوون. پەنگ بوو ئیحسان بناسن و کاریان پێتان نەبویە. بەلام
شوینیان لەکوێ دەزانی؟ ئیحسان لەکوێ و ئەمانە لەکوێ؟

ئەو شەۋە لە شارى پاتنئوس مانەۋە. بەيانى كەۋتنە پى و سەربازەكان ماۋەيك لەپىش و پاشى دروشكەكانەۋە دەپۆشتن بۇ پارىزگاربيان، لەناو پىگەدا تووشى ھىچ مەترسىيەك نەھاتن و گەيشتنە ئەرچىش.

لە ئەرچىش پۆزگاربيان تا پادەيك باش دەبردە سەر. زۆربەى كات لەگەل خانى فەرمانداردا، لەژىر چاودىزى سەربازەكاندا دەچوونە كەنارى گۆلى وان، لەوى بەناو باخى ميوەكاندا دەگەران و سەيرانيان دەكرد.

مائيان بەرامبەر بە ساختمانى شارەوانى بوو. پۆزىك يەشار خانم گۆلى لە ھەراۋەورايەكى زۆر بوو. ھەستى كرد بەرەبەرە نزىك دەپۆشتەۋە. پۆيشتە پىشتى پەنجەرەى ژوورەكەى. لە ناۋەپاستى دەستەيك سەربازدا، سەرىكى براوى بە نووكى ئىزەيەكەۋە بىنى. ھەر كە ئەمەى بىنى، ۋەكوو شىت قىژاندى و لەھۆش خۆى چوو و كەۋتە سەر زەوى. لەم ديمەنە ھەم ترسابوو، ھەم خەمبارىش بوووبوو. ئەم سەر، سەرى شوکور ناوى يەككە لە فەرماندەى پىشمەرگەكان بوو. سەرەكەيان ھىناو بە بزمار لەسەر دىۋارى شارەوانى دايانكوتا.

شوکور لەگەل دەستەكەيدا لەسەر كانياۋىك دانىشتببون، خافلىگر كرابوون و كەۋتبوونە بەر ھىرشى ھىزەكانى دەۋلەت. يەكەم گوللە لە سىنەى شوكورى دابوو. ھاوپىكانى فريا كەۋتبوون لەگەل خۆياندا بىيەن. بە زىندووى دەكەۋىتە دەستى ھىزەكانى دەۋلەت. ئەوانىش بە زىندووى سەرى دەپن، كەللە سەرەكەيان كردبوو سەر سەرنىزەيكە و ھىنابوويانەۋە بۇ ئەرچىش. ترسى ئەم پووداۋە

دلتەزىنە كار دەكاته سەر ھەست و سۆزى يەشار خانم و بۇ ماوەيەك
گوشەگىرو خەمبارى دەكا.

لەو سالاندا بىنەمالەي ئەفسەرو كارمەندانى دەولەت لە كوردستان،
لەناو ترس و دلەپراوكەيەكى زۆردا دەژيان، پۇژانە چاوەرپى ئەوھيان
دەكرد كوردەكان ھىرش بىكەنە سەر ئەرچىش. دانىشتوانى ئەرچىش
چالاكەكانى پىشمەرگەيان زۆر گەرە دەكردو پروپاگەندەيان بە قازانجى
كورد دەكرد. ترس و دلەخوڕپەيان پۇژ دواي پۇژ زياتر دەبوو.

ھەر لەو پۇژانەشدا ئىحسان بەگ ھاتىبە ناو خىلەكانى سەر سنوور.
دەستەكەي شوگور، پىش ھاتنىيان بەرەو ئەرچىش، لە سنوور ئەويان
بىنيبوو، چەند بەياننامەي بۇ بلاوكردنەو لەناو خىلە كوردەكاندا پى
دابوون. ئەو، نەيدەزانى خىزانى لە ئەرچىشە، يەشارىش ئاگاي ئى
نەبوو ئىحسان لەو نزيكانە دەگەرپى.

پۇژە پەر لە ترس و لەرزەكان بەدواي يەكتەدا تى دەپەرپىن، ھىرشە
سەرکەوتوھەكانى برۆ ھەسكى تللى لە چىاي ئاگرى، ھەنگى ئەرچىشى
ناچار كوردبوو تا بەرەو شارى بايەزىد بکەوئە پى. پى ئەرچىش-
بايەزىد، و نىشتەجىنبوونى لە بايەزىدو ىرەوھەريەكانى لەگەل ئىحساندا
كاتىك لە بايەزىد پىكەو بە خووشى ژيانيان بەسەر بردبوو، ھەيرى خو
دەھىنانەو، ئەوئەندەي تر خەم و پەژارە دايدەگرت و ژيانى تالتر دەكرد.

يەشار خانم يەكەم جار لە بايەزىد پىي نايە مالى ئىحسان نوورى.
ئىحسان لەوى فەرماندەي سنوورى نىوان ئىران و تورک بوو. كاتىك
گەيشتنە وئىستگە و يەكەم مالى خو دەبينى، برىنەكانى دلى

دەكولانەو. لە ھەر گۆشەيەكی بايەزید بیری لە ژيانی خوێ و ئیحسان دەکردەو و برینەکانی نوێ دەبوونەو.

پۆژێك بۆ زەماوەندیك بانگهێشتن کرابوون. ئەو ژوورەي تێیدا دانیشتبوون، پووبەپووی چیاي ئاگری بوو. ژنی سەرۆکی شارەوانی ئاماژەي بۆ چیاي ئاگری کرد.

دایکی شاردار وتی: خوشکی دکتۆر بەگ من ئەم دەسمالە پادەوەشینم، بزانە من! ئەم وتەيەي چەند جار دووپات کردەو. یەشار خانم هیچ تێ نەگەشت، ویستی بچێ بۆ لای ژنەكە و لێی بپرسی مەبەستی لەو قسەيە چییە.

براژنی و ھاوسەری فەرماندەي ژاندارمەری نەیانھێشت، دەستبەجێ یەشار خانم و دایکیان ھەستاند و لە زەماوەندەكە بردیاننە دەرەو. لەو بەدوا یەشار بە توندی كەوتبوە ھەر چاودێری.

ئیحسان نووری لە تەبڕیز ھەوالی پێ گەیشٹوو كە خیزانەكەي لەگەڵ براكەیدا لە بايەزید دەرژێ. ھاتبو ھاو خێلەكانی كوردی ئێرانی و نامەيەكی بۆ ئیبراھیم ئاغای سەرۆکی ئاگری نووسیوو كە خیزانم خوشکی دکتۆر ھەیدەر بەگە، لە بايەزیدە، ئاگات لێی بێ تاكوو خۆم دێم. پرابیعە خانم، خیزانی ئیبراھیم ئاغا بوو كە دەبوو خوشکی مەحمود ئەفەندیی سەرۆکی شارەوانیی بايەزید. لە ھالێكدا ئەو ھێشتا دوور بوو، لە بايەزید دەیانزانی ئیحسان ھاو تە ئاگری.

كاتێك ئیبراھیم ئاغا پۆیشتبوە چیا، خیزانەكەي لە مالی دایکی بەجێ ھێشتبوو. شەویك ئیبراھیم ئاغا خوێ و چەند چەكدارێك

ھاتىبۇن و ژئەكەيان بىردىبۇر. دەۋلەت و دىكتۇرىش ئاگايان لى بۇو كە ئىحسان لەناو خىلە كوردە ئىرانىيەكانە، واى بۇ دەچوون گەيشتىبىتە ئاگرى. كوردەكان لە دەۋرۈبەرى بايەزىد چالاكىيەكانى خۇيان چىرتىر كىردىبۇر. دەۋلەت بۇ تەلۇق ۋەزىرىتىنى يەشار لە ئىحسان، فشارى بۇ دىكتۇر ھەيدەر دەمىنا.

پۇژىك بە پەزىمەندىيى دىكتۇر ھەيدەر بەگ، فەرماندارى بايەزىد، فەرماندەى ژاندارمى، فەرماندەى ھەنگى سۇپا و بەرنوئىژى سۇپا ھاتنە مالى دىكتۇر.

دىكتۇر بە خەمبارىيەۋە ھاتە لاي خوشكەكەى و وتى: يەشار، خوشكى ئازىم، ئەمۇ من پىشنىارىكت پى دەكەم. دەزانم قەبۇلكردنى بۇ تۇزۇر دۇۋارە. بەلام چى بىكەم ناچارم. من براگەۋرەى تۇم و لە جىيى باۋىكتەم. ھىچ كات خراپەى تۇم ناۋى. تۇ بەر لەۋەى بەلەيەكت بەسەر بى، چون شۇخ و شاد بۇۋى، دەمەۋى ھەر ۋەكۈۋ جاران بى.

سەير بىكە من كەسىكى ئەرەشىم، نە تەنيا فەرمانى سەرۋەى خۇم جىيەجى دەكەم، بەلكۈۋ بە تەۋاۋى گۈپرايەلى فەرمانى دەۋلەتم. واتە ناچارم پىزەۋىيان لى بىكەم. ئىحسان چەند سالىكە لىي داۋەۋ پۇيشتۈۋە، تۇي بەجى ھىشتۈۋە. لەكۈيەۋ چى دەكا، كەس نازانى و ھىچ ھەۋالىكى بە تۇش نەداۋە. ئەۋ نەك لەگەل كەسەكاندا، بەلكۈۋ لەگەل دەۋلەتدا دوزمەنە. دەۋلەت دەيەۋى پەيۋەندىيى تۇ لەگەل ئىحساندا بىچىرى. بە شىۋەيەكى تىر بلىم، پەيۋەندىيى من لەگەل ئەۋدا نەمىنى.

یەشار گومانی لە شیوەی قسەکردنی براکە ی کردو لە مەبەستی
تێگەشت. پەنگ لە پوویدا نەماو تووڕە بوو: واتە دەتەوێ بڵێی چی؟
ئەمانە بۆچی هاتوون؟ مەبەستیان چییە؟

دکتۆر: دەیانەوێ تۆ پازی بی، تەلاق لە ئیحسان وەرگری و ئازاد بی.
یەشار خانم دەستی بە گریان کرد: نە، نە، کاکە گیان ئەمە هەرگیز
نابی. من و ئیحسان جگە لە مەرگ هیچ شتێک ناتوانی لیکمان جیا
بکاتەوه. دەولەتێکی بەمیز چیی لە ژنیکی بەدبەختی بێ دەسەلاتی وەک
من دەوێ؟ دروستە لە ئیحسان دەترسی. کاکە تۆ لە جێگەی باوکمی،
بەلام تکایە ئەم داوایەم ئی مەکە، پەیوەندیم لەگەڵ ئیحساندا بپێچرێم و
بێوەفاییی لەگەڵدا بکەم؟ ئیمکانی نییە و هەرگیز کاری و ناکەم.

دکتۆر حەیدەر هەردوو دەستی خوشکی گرت، وتی: وەفاداری و
راستگوییەتی لەگەڵ هاوسەرەکەتدا دەزانم و پێزم هەیە بۆی. منیش زۆر
شانازیت پێوه دەکەم، بەلام کێشەکە شتێکی دیکەیه. ئەگەر تۆ پازی
نەبی، دەولەت بەلایەک بەسەر مندا دینی. تۆ تەنیا بیر لە خۆت
مەکەرەوه، بەلکوو بەزەییەتی بە منیشدا بێتەوه. ئەگەر لە پیری منیشدا
نیت، بیرێک لە خۆت و دایکت بکەرەوه. دڵت بۆ ئەم منداڵانە بسووتی.

دایکی: حەیدەر، یەشار تەلاق وەرگیری یان وەرەنگری، چ
کاریگەرییەکی هەیە؟

دکتۆر: دایە گیان من چۆزانم. دەولەت ئیستا وای دەوێ. ئیحسان
کاریکی و بچووی نەکردووه بایەخی پێ نەدەن. سەرھەڵدانی دوو

سال له مه وپیشی کورده کان پاپه پینی ئه م دوا ییانه ی ئه رزپۆم که ئیمه
بایه خی پی نادهین، هه مووی ئاکامی ئه و کارانه ی ئیحسان بوون.

یه شار به گریان هه: جا به ئیحسان چی، مه گهر ئیحسان به
کورده کانی وتوه پاپه پین؟ ئیحسان له کووی و ئه وان له کووی؟

دکتۆر: راسته ئیحسان به ئه وانی نه وتوه، به لام، ئه و به ره به ستانه ی
که له پیش پاپه پینه کانی کورده بوون، ئیحسان تیکی دان و
پروخاندنی. دیوێک که نه ستبوو، له خهوی هه ستاند. ئه مپۆ چه ند
ساله ئاسایش و هیمنایه تی له کورده ستان نه ماوه. ئیمه له شاری
بایه زید له ترسی کورده یاخیبو هه کان ناتوانین به ئاسوده یی به وین.
له بیرته به ره له چه ند پۆژیک بۆم گیرایته وه؛ کورده یی چیایی که له بابیکی
هینا بوه بازاپ، له به ره ئه وه ی ئه فسه ره بووم پیی نه فروشتم و به
دوکانداریکی کورده ی هه رزانه تر فروشت. هۆیه که م لیی پرسی، بی
ئه وه ی به ترسی، وتی: له به ره ئه وه ی تو تورکی و پیته نافروشم.

دکتۆر درێژه ی به قسه کانی داو وتی: کورده چی له و جۆره قسه نه
تی ده گه یشت. ئه رته ش ئیحسان نووری باش ده ناسی. حه قی خۆیه تی
به ترسی ئاگای لیی بی. لی ره پاده یه کی که م ره ش و پروتی کورده، ژیا نیان
ته نه ات به ئیمه ی ئه رته شی چی که دار تال کردوه؟ هات و چۆی
پینگه و بانه کانیان خسته وه مه ترسییه وه. ئه گهر به یانی که سیکی
بی ویزدان پاپۆرتیکی لی داین که ئیحسان له پینی کورده انه وه
په یوه ندیی له گه ئماندا هیه، ئه و سا چۆن خۆمان پرگار بکه یین.

دايىكى وتى: ۋاي ھەيدەر، كوپم ۋايە؟ ئىنجا پۈۋى لە كچەكەى كىردو
وتى: پۇلە يەشار، تۆكە بە ئارەزوۋى خۆت ئەو كارە ئاكەى و
ئىحسانىش ئاگاي ئى نىيە، تەنەنت بەگۈيرەى شەرع تەلاق بەدەستى
ئىحسانە و ئەۋىش تەلاق تە نادا.

دەۋلەت بەھىز و بەدەسەلاتە، ھەرچى بۈى دەتۋانى ناچارى وتنت
بكا. مادام مەترسىى بۇ ھەيدەرىى كاكەت ھەيە. بۇ پىشتىگىرى لەو
مەترسىيە، ئەگەر پارزى بىى چ زىانكى ھەيە؟ تۆ ھەر ژنى ئىحسانى.
دەلىام ئىحسانىش بىيىسى ھەقت پى دەدا. براكەت راست دەكا. كات
تەنگەو كىشەكەش گرىنگە. ئەگەر كەسىك سووكايەتى بە ھەيدەر بكا،
مالمان ويران دەبى. تۆ بە پەزامەندىى خۆت ناتەۋى و بە ناچارى پىت
دەكەن. دە ھەستە كچم! لەگەل براكەتدا بپۇ، پىشى ئەم كارەساتە
بگرە. ھەستە! ھەستە!

يەشار خانم: راستە، وتن چ گرىنگىيەكى ھەيە؟ مەرج دلى مروفە.
ئەگەرچى وتن بۇ من زۆر ئەستەمە، بەلام ناچارم دەبى بىلىم.
پۈۋى كىردە براكەى وتى: كاكە، ھەر كىشە بۇ تۆم دىروست نەبى،
چۈنى بە باش دەزانى ۋا بكة.

دكتور سەرى خوشكى ماچ كىردو وتى: خوشكە ژىرەكەم ئىستا
فرمىسكەكانت بىسپە، با بپۇين.
دكتور لە پىشەۋەو يەشار خانمىش بەدايدا چۈۋنە ژۈۋرەۋە، لەۋى
نۆينەرانى دەۋلەت چاۋەپوانيان بوون.

یه‌شار خانم به پوخساریکی خه‌مگین و چاوانی به‌هۆی گریان‌ه‌وه
 ئاوساوی کاری کرده سەر ئاماده‌بوون. هه‌موویان به‌ران‌بەر به
 راست‌گۆیی و وه‌فاداری ئهم خانمه‌ گه‌نج و شو‌خه مات بووبوون، هه‌ج
 که‌سیان بۆ ماوه‌یه‌که نه‌یان‌توانی هه‌ج بلێن. پاش ماوه‌یه‌که
 بێ‌ده‌نگیه‌کی جه‌رگ‌پ، مه‌لای پێشنویژی هه‌نگ هاته‌ گۆ، وتی: یه‌شار
 کچم! ئیحسان‌ی هاوسه‌رت بۆ خۆی ده‌زانی له‌ قانون لای داوه‌ و له
 ده‌وله‌ت یاخی بووه، له ولات چووه‌ته‌ ده‌ره‌وه، چه‌ند سالێکه‌ نازانی
 له‌کوێیه. به‌گۆیره‌ی شه‌رع هه‌ج گرفتێک نییه‌ تو ته‌لاق‌ی خۆتی ئی
 وه‌ربگری و ده‌وله‌تیش ئه‌مه‌ی لیت ده‌وی.

یه‌شار خانم، به‌ ده‌نگیکی خه‌ماوی و به‌ گریان‌ه‌وه‌ وتی: له‌ مه‌زه‌به‌ی
 ئێمه‌دا ته‌لاق مافی پیاوه‌که‌مه. ده‌وله‌ت ده‌یه‌وی من ته‌لاق وه‌ربگرم.
 خۆتان ده‌زانن و چۆنی به‌باش ده‌زانن وابکه‌ن. من ناتوانم هه‌ج
 قسه‌یه‌کم هه‌بێ. ئه‌مه‌ی وت و به‌ ده‌نگی به‌رز دایه‌ پرهمی گریان و له
 ژووره‌که‌ هاته‌ ده‌ره‌وه. پۆیی و خۆی به‌سه‌ر ته‌ختی خه‌وه‌که‌یدا داو
 که‌وته‌ گریان، دایکی و براژنی زۆر هه‌ولیان دا ئارامی بکه‌نه‌وه، به‌لام
 بێ‌هه‌وده‌ بوو. ئه‌و له‌ پوانگه‌ی ده‌وله‌ته‌وه‌ ته‌لاق درابوو.

یه‌شار خانم، به‌ هه‌موو که‌س و له‌ هه‌موو شوێنێک ده‌یوت: من
 خه‌یزانی ئیحسان نووریه‌م. ئه‌و به‌ریاره‌ی که‌ ئه‌وان داویانه، بۆ من
 پێچه‌وانه‌ی شه‌ریعه‌ته. خوازیینیکه‌رانی ئهم ژنه‌ به‌دبه‌خت و دل‌شکاوه
 له‌زیاده‌بووندا بوون. وه‌لامی بۆ هه‌موویان ئه‌وه‌ بوو که‌ ئه‌و می‌ردی
 هه‌یه. باوه‌ری ته‌واوی هه‌بوو به‌ خه‌ونیک له‌ ئه‌رزپۆم بینیبووی!

ھەزرەتى پىغەمبەر (درودى خاۋى ئى بى) مەزگىنى ھاتىنەۋەى
ئىھسانى پى داۋم، ھەم دىتەۋە.

"دەكتۇر ھەيدەر بەگ"يان بۇ خۇرئاۋاى ئەنادۇل گۈستەۋە بۇ
ئەۋەى يەشار خانم لە كوردستان دور بختەۋە، ھىشتا شوئىنى
كارەكەى ديارى نەكرابوو. دەستەك لە سەربازانەى كە ماۋەى
خەمەتيان تەۋاۋ بووبوو، لەگەلىاندا بوون. ئەم دەستە سەربازە
پارىزگارىيان ئى دەكردن. ھەندىك جار لەپىشەۋە و ھەندىك جارپىش
لەدوايانەۋە دەپۇشتن. ھىشتا نەگەپىشتبۈنە شارى قەرەكۈسە، چىاي
ئاگرى لەسەر مەيەك دياربوو. دەكتۇر پوۋى لە خوشكەكەى كرد، وتى:
ئادەى يەشار ئەم كىۋە چ كىۋەكە؟

يەشار خانم وتى: چىاي ئاگرىيە.

دەكتۇر ئەم ھۇنراۋەيەى بەم شىۋەيە خويندەۋە.

ئەى باى سەبا ..

لە ئەم دەنگى بۇ من،

يا لە مەۋە ئاھىك بۇ ئەم بىە!

خوشكەكەى بە خويندەۋەى ئەم ھۇنراۋەيە خەمگىن بوو. لىنى

پرسى: كاكە، ئەمە واتاى چى بوو؟ ئەم ھۇنراۋەيەت بە چ بۇنەيەكەۋە
خويندەۋە؟

دەكتۇر بە پىكەننەۋە: ھىچ، لەبەر ئەۋەى بۇ يەكەم و دوا جار بەجىنى

دىلن، مائىناۋىيم لى كرد.

له قهره‌کۆسه تێپه‌په‌ین و گه‌یشته‌ نه‌زیکه‌ تاهیر کرکی - مله‌ی
 تاهیر، نه‌و سه‌ربازانه‌ی که خزمه‌تیا‌ن ته‌واو بووبوو، له‌پیشه‌وه
 ده‌پو‌یشتن، به‌ هه‌له‌داوان گه‌رانه‌وه‌و وتیان: ئاما‌ن دکتۆر به‌گ نه‌پۆن،
 یاخیه‌وه‌کان له‌پیشه‌مانه‌وه‌ن.

خاوه‌نی دروشکه‌که بۆ نه‌وه‌ی ئه‌سپه‌کان ده‌رباز بکا، ویستی
 په‌شۆی ئه‌سپه‌که‌ی بکاته‌وه‌و هه‌لبێ و بگه‌ڕێته‌وه‌ بۆ قهره‌کۆسه، به‌لام
 دکتۆر پێشی پێ گرت و هه‌ره‌شه‌ی لێ کرد کاری وا نه‌کا. ئافه‌ره‌ته‌کان
 ترسابوون و نه‌یانه‌زانێ چی پوو ده‌دا. دروشکه‌که له‌سه‌رخۆ درێژه‌ی
 به‌ پێگه‌که‌ی دا و دکتۆریش له‌گه‌ڵ ده‌سته‌یه‌ک چه‌کداردا به‌ره‌و پێشه‌وه
 چوون. سه‌یری کرد سه‌ربازه‌کان ژن و پیاویکی کوردیا‌ن گرتووه‌و
 لێیان ده‌پرسین: یاخیه‌کان له‌کۆین؟

کۆرده‌کان سو‌یندیا‌ن ده‌خوارد که یاخیا‌ن نه‌دیوه‌.

سه‌ربازه‌کان: نه‌ی باشه‌ چه‌که‌که‌ت چی ئێ کرد؟ له‌کۆی شارده‌وه‌وه‌؟
 سه‌روملی نه‌م کۆرده داماو هه‌ویناوی بووبوو و ده‌یوت: چه‌کی چی؟
 من چه‌کم پێ نه‌بوه‌، تا بیه‌شارمه‌وه‌.

ژنه‌کان ده‌ترسان سه‌ربازه‌کان نه‌و بێچارانه‌ بکوژن، دکتۆر چووه
 پێشه‌وه‌و ژن و پیاوه‌که‌ی له‌ژێر چنگیا‌ن ده‌ره‌یناو وتی: من نه‌مانه
 له‌گه‌ڵ خۆمدا ده‌بهم.

هه‌ردوکیانی سواری دروشکه‌که کرد، خۆیشی له‌ ته‌نیشته‌ خوشکی
 دانیشته‌.

خوشكەكەي وتى: كاكە ئەم بىچارانە بۇ كۆي دەبەي؟ دەتەي
چىيان بەسەر بىنى؟ گوناح نىن؟ دەستى بە گريان كرد.

دكتور: تۆ شىت بووى؟ من ئەوانم لە دەست ئەو چەكدارانە پزگار
كرد. كەمىك دووريان دەخەمەو و پاشان بەريان دەدم. ھەرچەندە
نازانم ئەمانە كىن. ئەگەر لىرە بمەيشتنايەو، لەوانە بوو دەستيان
لەگەل پىگرەكاندا يەكى بايەو ئەوسا پووتيان دەكردينەو
دەيانكوشتىن. نەختى دووريان دەخەمەو و بەريان دەدم. دەگەرپنەو
شويىنى خويان.

براكەي ھەر واشى كرد، كاتىك ويستيان بگەرپنەو، دايكى دكتور
كە كورد بوو، نەختىك پارەي نايە مشتى ژنەكو دلى دايەو.

دكتور بە خوشكەكەي وت: يەشار گيان، ئەگەر ئىستا ئىحسان بە
چەكدارەكانىيەو بىتە سەر پىمان، بىەوي تۆمان لە دەست دەربىنى، چى
دەكەي؟ لەگەل ئەودا دەپۆي يان لەگەل ئىمەدا دىي؟ ئەگەر لەگەل ئەودا
بپۆي، دەولەت باوەر بە من ناك. دەلىي تۆ پەيوەندىت لەگەل ئىحسان-
دا ھەيە و خۆت خوشكەكەت بۇ بردەو، من دەگرن و ئەشكەنجەم
دەكەن. دەبى دلت بۇ دايكمان و ژن و مندالەكەي من بسووتى. ئەم
چاكەيەم دەرحەق بكە لەگەلیدا نەپۆي!

يەشار خانم سەرى لەم قسەيە سوپما، وتى: كاكە ئەمە چ قسەيەكە؟
ئىحسان لەكوپىيە؟ تۆ بۆچى ئەم قسانە دەكەي؟

ئەوان ئاگادار بوون ئىحسان ھاتووتە دەربەرى چىاي ئاگرى. بەلام
يەشار ھىچى نەدەزانى. لەم قسانە كەوتە گومانەو و ھەقى بە دكتور

دەدا. بەلەم ئەگەر ئىحسانى دەبينى، چۆن لەگەڵیدا نەدەپۆيشت؟ چۆن
لبنى جيا دەبەووه؟

بەم فيكرو خەيالەوه دريژەيان بە پىگەكەيان دا، نزيكى حەسەن قەلەه
بووبوونەوه و بەناو باخەكانيدا دەپۆيشتن، لەناو باخەكانەوه دەنگى سازو
ئاواز دەهات. ئەم دەنگەكانيان لەلا ئاشنا بوو. تاويك پراوەستان و گوڤيان بۆ
پاگرت. دەنگەكە نزيك بووبووهوه، سەيريان كرد چەند كەسيك بەرەو لايان
دین و پىكەوه هاوار دەكەن: نوورى بەگ، نوورى بەگ.

دكتۆر لە بايەزیدەوه بە تەلگراف كەوتنە پىي خۆى بە هەقالانى
پاگەياندبوو، چەند دكتۆريكى هاوپىي لەگەل نوورى بەگ و
هاوسەرەكانياندا هاتبوونە پيشوازيان. هەر كە چاويان بە يەشار خانم
كەوت، بە سەرسوپمانەوه بانگيان كرد: ئاي يەشار، يەشار خانم!

يەشار خانم بە سەرسوپمانەوه: مەگەر بەهيا نەبوون من ببينن؟
خيزانى نوورى بەگ وتى: ئيمە بيستبوومان ئىحسان بەگ هاتوووه
تۆى لەگەل خۆيدا بردوووه. ئەمەى وت و لە شاديدا گريا.

يەشار خانم، كە ئەم قەسەيه دەبيسى، قەسەكانى داىكى پاييەهە لە
بايەزید و قەسەكانى دكتۆر كە لە پىگای چياى ئاگرى پىي نيشان
دابوو و شيعرەى بۆ خويندەبووهوه پرسىارەكانى كاكەى بەبیر
دەهينايەوه. تىگەيشت ئىحسان لەو دەورووبەرە بووه. دواتر كە لە
منەووهر خانمى بيست ئىحسان لە دەورووبەرى چياى ئاگرى بووه، زۆر
دلگیر بوو كە چۆن پىي نەزانيوهوه لەوى دور كەوتووتەوه. ئيتەر لەگەل

هیچ کەسدا قەسەى نەدەکرد. ھەمیشە لە فیکەر و خەیاڵدا بوو. لێیان دەپرسی بۆچی وا دەکەى؟ چیت بەسەر ھاتوو؟

لە وەلامدا دەیوت: ئێوە ھەمووتان لەگەڵدا ناپاک بوون. ئیحسان ھاتبوووە نزیکى من و دەتانزانى و بە متتان نەدەوت.

سێ مانگ لە ئەرژپۆم مانەو، ھێشتا کارى دکتۆر دیارى نەکرا بوو، کوردەکان لە دەورووبەرى شارى ئەرژپۆم دەستیان بە چالاکی کردبوو. بێمالەى کارمەندانى دەولەتیش لە دەورووبەرى شار دەھاتن بۆ ئەرژپۆم. تەنانت خێزانى فەرماندەى ژاندارمەری شارى بایەزیدیش ھاتە ئەرژپۆم. ئەو بە یەشار خانى وت: یەشار خان! پاش ئێوە کوردەکان ھێرشیان کردە سەر بایەزید. ئەو مالەى وا ئێوەى تێدا بوون، گوللەئازن کرابوو، زۆرى نەما بوو بایەزید بگرن.

یەشار خانم کە لە بایەزید دوور کەوتبوو، ئومێدى دیتى ئیحسانى کەم بوو بوو. تاکە ھیوايەک کە دلى پى خوش بوو، ئەو بەلێنە بوو کە پیغەمبەر لە خەونیدا پى دا بوو.

دکتۆر لە خۆڕئاوای ئەنادۆل کرابوو سەرۆکی نەخۆشخانەى ھەرمى دەنیزلى، باروبەنى پىچایەو کەوتە پى، لە پىگایاندا گەیشتنە شارى جوانى ئەستەنبول کە وەیرەینەوێ بێرەو مریەکانى لاوتى بوو. خەیرى، براچکۆلەکەى لێرە دەخویند. چاویان پى کەوت و چەند پۆژێک لەوێ مانەو. دواتر درێژەیان بە پىگەیان دا تا گەیشتنە شارى دەنیزلى.

ئەم شارە بچووک بوو، بەلام زۆر جوان و دلنشین بوو، ئێرەیان پى خوش بوو، ھەموو شوینیکی ھەر باخ و مێرگوزار بوو، تەنانت شەقام

و كۆلنەكان ھەر كانياو بوون و جۆگەوئاويان پىك دەھىئا، ھەر لەبەر ئەمەش ناويان نابوو دەنيزلى، بە واتاى دەريايى.

يەشار خانم لەبەر ئەوھى لەو ناوچەيەى كە ھاوسەرەكەى تىي ھاتبوو، دوور كەوتبۆھو، زۆر خەمبار بوو. ئەگەرچى براكەى زۆر ئاگادارى تەندروستىيى بوو، سوودى نەبوو. بۆ سەرگەرمكردنى ناردييە قوتابخانەى مووزيك، دكتور بە تازەيى دەرمانى دەردى خوشكەكەى دۆزبۆھو. يەشار خانم ھەر لە مندالييەوھەزى لە مووزيك دەكرد و زۆر بەباشى عوودى دەژنى. كاتيك مامۆستاي مووزيك لە يەشار خانمى پرسى: پيشتەر هيچ كارت لەسەر مووزيك كردووه؟

يەشار خانم، وتى: ئە! دەمەوى ھەر لە سەرەتاوھ فير بيم.

مامۆستاكەى وانەكەى بە خویندنى نۆت دەست پى كرد. لەم قوتابخانەيەدا، ھاوپړيانى نزيكى يەشاريش خەريكى فيربوونى مووزيك بوون. يەككە لەوان "نەسىمە خانم" ھاوسەرى سەروان "شەوكەت بەگ" بوو كە بەيانيان زوو دەچوھ قوتابخانە. پوژيكيان هيشتا مامۆستاكانى نەھاتبوونە پۆلەوھ، نەسىمە خانم داواى لە يەشار خانم كرد تا مامۆستاكان دىن، كەميك عوود بژەنى، يەشار خانميش عوودەكەى ھەنگرت و دەستى بە ژەنيى كرد.

كاتى مامۆستاكەى ھات و بە بەردەم پۆلەكەدا تى پەرى، دەنگى عوودى بيسست كە بە دەستى شارمزاىك دەژەنرا. تاويك گوڤى لى گرت و ئينجا چوھ ژوورەوھ تا بزانی كييە عوود دەژنى. بينىي خویندكارە نويكەى يەشار خانمە، راي كردو يەشار خانمى لەئاميز گرت و ماچى كرد.

مامۇستا: ئەي شەيتان پېم دەلئى ھىچ كات عوودم بەدەستەۋە
نەگرتوۋە، تازە ۋانەي نۆتە ۋەر دەگرى، كە لەۋى نەبم ۋەكوۋ
مامۇستايەك عوود دەژنى!؟

نەسىمە خانم: مامۇستا درۆي دەكرد. داۋاي لە ئىمە دەكرد لەم
بارەۋە ھىچ نەلئىن.

يەشار خان: لەبەر ئەۋەي تازەم ھاتبومە ئەم قوتابخانەيە،
دەمويست ھەر لە سەرەتاۋە دەست بە ئەلفىيى موزىك بىكەم.

مامۇستا: يەشار خانم ئىتر پىۋيىست ناكە بە خۇپايى كاتى خۇت بە
فېرۇ بەدى. مەن موزىك ژەننىنى تۆم بىنى و بىستەم. لە ئىستا بەدواۋە تۆ
دئىتە ناۋ گروپپى ئىمە كە كۇنسىرت پىشكەش دەكەين.

لەو پۇژە بەدواۋە، يەشار خانم بوو بە ئەندامى گروپپى كۇنسىرت.
لەم قوتابخانەيەدا جگە لە عوود، خەرىكى فېرېۋونى پىنانۇش دەبوو و
زمانى فەرەنسەيىشى دەخوئند.

ئەم ژنە گەنجە لەبەر ئەۋەي لەگەل خوئندەن و ژەننىنى عووددا
سەرگەرم بوو، بىرى لە ھىچ شتىكى دى نەدەكرەۋە. پۇژىك ھاۋپى و
ئاشناكانى بۇ سەردانى ھاتنە مالىان و پىرۇزىيىيان ئى كردو وتيان:
مىردەكەي كەوتەتە بەر لىبوردنى گشتى.

ئەم سەردەمە توركيە لە خۇرەلاتى ئەنادول - ۋاتە كوردستان - قانونى
لىبوردنى گشتى پراگەياندېۋو؛ ھەر كەس لەم ناۋچەيەدا ھەرچىسى كىردى،
سزا نادى، تەنەت ئەۋانەي كە خۇيان بەدەستەۋە دابوو، ھەندىك
دىارىيان ۋەر دەگرت و چەكەكانىشيان ئى ۋەر نەدەگرتەۋە.

یەشار خان: لەباتیی خوشحالی نیگەران بوو، دەترسا میژدەکە ی بە
 متمانەکردن بەم لیپوردنە بگەریتەوهو بکەویتە داوهوه. لەبەر ئەوەی
 کاری بە سیاسەتەوه نەبوو، نەیدەتوانی بیر بکاتەوه کە ئیحسان نووری
 گەڕنگی بە لیپوردنی دەولەت نادا. ئەو لە پێی نەتەوهکەیدا هەنگاوی
 ناوهو تاکوو بە ئامانجی نەگا ناگەریتەوه.

هەموو پۆژیک پروپاگەندە بلاو دەبۆهوه کە کوردەکان پۆل پۆل
 خۆیان بەدەستەوه دەدەن. پۆژیک یەشار خانم لە ژوورەکە ی خۆیدا
 دەیویست کەمێک لە دەردو کەسەرەکانی دەروونی بە لەره ی ژێی
 عودەکە ی سوکناییی پی بیئی. لە دەرگای حەوشی ماله کەیان دا،
 چەند پۆژیک بوو هەستی دەکرد هەواییکی لە ئیحسانەوه پی دەگا.
 عودەکە ی داناو بە پەله چوو خوارەوه، دەرگای کردەوه، بینیی
 پۆستەچییه ک لەبەر دەرگا راوێستاوه.

پۆستەچی: نامەیه کم بۆ یەشار خانم خوشکی دکتۆر حەیدەر بەگ
 هیئاوه.

یەشار خانم: من یەشار خوشکی دکتۆرم، لەکوێه هاتووه؟ بۆمەرئ
 بزانم.

پۆستەچی: لە بایەزیدی خۆرههلاتهوه هاتووه. نامەکە ی پی دەدا.
 یەشار خانم نامەکە وەردهگرئ، دەستخەتی ئیحسان لەسەر پاکەتی
 نامەکە دەناسیتەوه، ماچی دەکا و دەینیتە سەر دلی؛ لەلایه کەوه
 شادمان بوو، لەلایهکی ترهوه ترسی خوبهدهستهوه دانی هەبوو. ئەمەش

بووبووه ختوورەى دلى و شپىرزەى كردبوو. پاكه‌تى نامه‌كه‌ى كردەوه،
 نامه‌كه‌ى خوینده‌وه، هیچ نیشانه‌یه‌كى خۆبه‌دهسته‌وه‌دانى تیدا نه‌بوو.
 هه‌روه‌ها نووسیبوو: ئەو له‌ ئاگرىیه. ئەم نامه‌یه‌ى به‌ سه‌رۆكىكى
 كوردی ده‌وروبه‌رى باه‌زید دابوو بۆ پۆست بكا. پاش خوشی و
 سه‌لامه‌تى نووسیبوو ئەگه‌ر هه‌لت بۆ په‌خسا خۆت بگه‌یینه‌ شارى
 هه‌لب له‌ سووریا، له‌وى بپۆ هۆتیل فره‌نسه و عه‌لى خواجه‌ په‌یدا
 بکه، ئەو ده‌تئیریت بۆ لای من.

ئەم ژنه‌ گه‌نجه‌ تى‌گه‌یشتبوو می‌رده‌كه‌ى خۆى به‌دهسته‌وه‌ نه‌داوه،
 زۆر خوشحال بوو؛ بۆ گه‌یشتن به‌ ترووسكه‌ى هیوا كه‌وتبوو داییه‌وه،
 سه‌ره‌رای ئەمه‌ش هه‌ر ده‌ترسا. نامه‌كه‌ى نیشانى دکتۆر دا.

دکتۆر به‌ بیینی نامه‌كه‌ واقی وپمابوو. ده‌یوت: ئەگه‌ر ئیحسان
 خۆى به‌دهسته‌وه‌ نه‌داوه، چۆن ئەم نامه‌یه‌ به‌ ئیمزای خۆى له‌
 باه‌زیده‌وه‌ پۆست کراوه. نامه‌كه‌ش گه‌یشته‌وه‌ ده‌ستى ئیمه‌؟ ئەى
 ئەگه‌ر خۆى به‌دهسته‌وه‌ داوه، له‌ ئاگرى چى ده‌كا؟ بۆچی ده‌نووسى
 وه‌ره‌ سووریا؟ ئەوان ده‌تئیرن بۆ لای من. تۆ بلیى ده‌وله‌ت ئەم
 نه‌خشه‌یه‌ى بۆ زانینى یرو بۆچوونى من كێشایی؟

خوشكه‌كه‌ى وتی: نه‌. كاكه‌، ده‌ستخه‌تى ئیحسان خۆیه‌تى، باش
 ده‌یناسمه‌وه.

دکتۆر: وه‌لامى بۆ بنووسه‌وه. وا بزانه‌ من ئاگام له‌ هیچ نییه‌. بۆى
 بنووسه‌ و بلی هاتنه‌وه‌ت دروست نییه‌.

یەشار خانم لە نامەكەدا بۆی نووسی: باوەڕ بە لیببوردنی دەولەت
مەكە و هاتنەوێت دروست نییه. هەروەها بۆی نووسی بە دیتنی
دەستخەتەكەى لە هەوال و تەندروستیی ئاگادار بوو و خوشحالیی
خۆى تیدا دەربەری. نامەكەى پۆست كردو بەمەش باریكى گرانى لەسەر
شانى خۆى سووك كرد.

پاش ماوهیەك بیستی دیسان شەر لەنیوان كوردەكانى چىای ئاگرى
و دەولەتدا دەستى پى كردووەتەو. وەلامى نامەكەشیان هیشتا بە
ئىحسان نەگەیانددبوو. یەشار خانم بەدواى رینگەچارەیهكدا دەگەرا بۆ
پۆیشتن بۆ حەلەب. لەم بارەو نەیدەویرا لەگەڵ براكەیدا قسە بكات.
ئەمجار زیاتر حەزى خۆى بۆ قوتابخانەى موزىك نیشان دەدا. ئەو
دەبببست قوتابخانەى موزىك تەواو بكات، پاشان بچیتە كوردستان بۆ
كردنەوێ قوتابخانەى موزىك، لەوێو لە پى كوردەكانەو رینگەیهك
بدۆزیتەو تاكوو خۆى بچیتە لای ئىحسان. رینگەوتیش لەم پووەو
یارمەتیدەرى بوو.

خویندكارىكى توانایان بۆ قوتابخانەى موزىكى ئەستەنبوول
پۆببست بوو. قوتابخانەكە یەشار خانمیان دەست نیشان و پرسیان
پى كردبوو ئاخۆ ئامادەیه بچى یا نە.

ئەویش ئەمەى بە هەل زانى و بەبى پرس بە براكەى پەزنامەندى
خۆى پیشان دابوو، براكەى بەتوندى دژى ئەم بریارەى وەستایەو.
بەیانىیهكى پایز بوو، تیشكى نەرمى هەتاوى زەرد هەلگەراو
دەنیزلىی پۆشن كردبووەو و كەم كەم گەرمى بە ناوچەكە دەدا. باى

پايز باخچەكەى بە گەلا زەردە ھەلۈەريوھەكان داپۇشيبوو. يەشار خانم
لە كەنارى تاقگەيەكى بچووكى جۆگەوناويكدا دانىشتىبوو، خەرىكى
پىنكەستنى دەفتەرى نۆتەكانى بوو. يىرى لە پىشگىرى كاكەى لە
پۇيشتىنى بۇ قوتابخانەى موزىكى ئەستەنبول دەكرەوھ، پەستى
دايدەگرت. بۇ پىگايەك دەگەرا بچىتە لاي ھاوسەرەكەى و ھىچ
دەرفەتلىك لە دەست نەدا. براگەى كە جىي باوكىشى بۇ پىر كىرەبوھ،
بەر لە داپرانى لە ھاوسەرەكەى تا ئىستا نازى كىشاوبو، لەبەر
دۇگرانىبونىشى ھەستى بە خەم و ئازار دەكرە.

ئامىنەى ئىشكەرى مالموھ ھات و وتى: خانم، پۇلىس ھاتوھتە
بەرمال و تۆى دەوى. يەشار خانم وتى: پۇلىس كارى بە من چىيە؟
ھەستاو بەرەو دەركاي ھەوشە پۇيى. يەشار خانم: من يەشار خوشكى
ەلى ھەيدەر بەگم، چ كارىكت بە من ھەيە؟ پۇلىس كاغەزلىك كە
بەدەستىوھ بوو، بۆى پاكىشاو وتى: خانم مېردەكت لە ئاگرى داواى
كردوھ بېرۇى بۇ لاي، ئەگەر دەتەوى بېرۇى ئەم پەرەيە ئىمزا بكە.

يەشار خانم بە خوشحالىيەوھ نامەكەى ۋەر گرت. لە شادىدا
دەستەكانى دەلەرزىن. خويندەنەوى كاغەزەكەشى لەبىر چوو و ئىمزاى
كردو بە پۇلىسەكەى دايدەوھ. ۋەكوو شىت پۇيشتەوھ ژورەكەى خۇى،
لەبەر خۇيەوھ دەيوت: دەپۇم، دەپۇم بۇ لاي ئىحسان دەپۇم.

دايكى و براژنى و ئامىنە لەدەورى كۇ بوونەوھ. دايكى وتى:
كچەكەم چىت بەسەر ھاتوھ؟ ئەرى شىت بووى؟ بۇ كۆى دەپۇى؟

يەشار خانم وتى: داىكە ئىستا پۇلىس نامەيەكى ھىنابو، وتى:
ھاوسەرەكەم لە ئاگرى داوا دەكا بېرۇم بۇ لاي. ئەگەر دەمەوى بېرۇم،
دەبى ئەم پەرەيە ئىمزا بىكەم. مەنیش ئىمزام كىردو پىم دانەو.
داىكى: ئەرى كچى تۇ شىت بووى؟ چۇن لە خۇتەو كارى وا
دەكەي؟ چۇن دەپۇي؟

براژنى: ئەي ئەگەر ھەيدەر نەيەشت بېرۇي؟
يەشار خانم، وتى: مەن چەندىن سالا بە ھىواو ئاواتى گەيشتن بە
ھاوسەرەكەم. ھەردەم بۇ رىگەچارەيەك دەگەرەم تاكوو ھەلېم. ئىستا
دەولەت خۇي پىشنىارم پى دەكا. جارىكى تر ھەرگىز ھەلى وام بۇ
ھەلناكەوئەتەو. ھەيدەر باش لەبارى دەروونى مەن ئاگادارەو پىشم پى
ناگرى. ئەگەر ئەويش نەيەوى ھەر دەپۇم.

ئەم ژنە گەنجە لە خۇشىدا پىي نەدەكەوتە زەوى. ئىوارە دىكتۇر
گەپايەو و بەپىرەو چو، ھەوالەكەي پى پاكەياند.

دىكتۇر، وتى: نامەكەت ئىمزا كىرد؟

خوشكەكەي: بەلى ئىمزام كىرد.

دىكتۇر: مەگەر تۇ شىت بووى؟ بۇ كوى دەپۇي؟ بۇ لەگەل ھىچ كەس
پاويژ ئاكەي و كارى وا دەكەي. پۇلىس بۇ خۇي وتوويە ئىحسان لە
چىاي ئاگرىيە، باشە تۇ دەتوانى ھەقتەيەك لەوى بۇي؟

ئەگەر سەيرى مانەوئەي ئىحسان لە ئاگرى بىكەين، وا ديارە خۇي
بەدەستەو نەداو. ئىمە دەبىستىن شەپ دووبارە دەستى پى
كىردەتەو. دەتەوى لەژىر ئاگرى تۇپ و تەنگدا بېرۇي بۇ شەپ؟

یەشار وتی: ئەگەر شەر دەستی پێ کردییتهوه، دەولەت پێ به من نادا بڕۆم.

با شەپیش بێ، چی بکەم هاوسەرمە. ئەو چیی بەسەر دێ، منیش وەکوو ئەو، خوینی من لە خوینی ئەو سوورتر نییە.

دکتۆر: باش یێر بکەرەوه، تۆ بە ناز پەرەردە کراوی، ژنی، ناتوانی بەرگەیی ئەو ژیاوە سەختەیی ئەوی بگری. دەیانویست بۆ قوتابخانەی موزیکی ئەستەنبوول بگنێن، پێت ئی ناگرم بپۆی. بپۆ ئەویش تەواو بکە دیپلۆمەکەت وەر بگرە، تا ئەو کاتەش بارودۆخی ئیحسان پوون دەبیتهوه. من دەپۆمە بەرپۆوەبەرایەتی پۆلیس تاکوو لە کێشکە تێبگەم. ئەگەر ئیحسان بەر لێبوردن کەوتوو، بۆچی ناگەریتەوه؟ ئەگەر بەر لێبوردنیش نەکەوتوو، چۆن دەولەت تۆ بۆ لای ئەو بەرپێ دەکا؟

ئەم ژنە گەنجە، سوور بوو لەسەر ویستی خۆی. بە هیچ نرخێک نامادە نەبوو ئەم هەلە لەکیسی خۆی بدا.

دکتۆر دەپواتە بەرپۆوەبەرایەتی پۆلیس، دەیهوێ ئیمزاکەیی یەشار خانم وەر بگریتەوه، بەلام سەرکەوتوو نابێ، دەچیتە بەرپۆوەبەرایەتی پارێزگا. جینگری پارێزگار وتی: ئەمە فەرمانی وەزیری دەولەتە. خوشکەکەت دەیهوێ و ئیمەش هاوکاری پێویستی دەکەین، ناتوانین پێشی پێ بگرین، دەولەتی فەرەنسە بوو تە ئاوبژیوان.

کێشکە بەم شیۆهە بوو، لە حالیکدا ئیحسان نووری لێبوردنی رەت کردبوو، درێژەیی بە تێکۆشانی خۆی دەدا. دەولەت دەیویست - هەرچۆنێک بێ - کێشکە بە شیۆهە ئاشتیخوازانە چارەسەر بکا.

دەستەيەكى لە ئەنگەرەو بۇ وت وويژ ناردبۇە لای ئىحسان، بەلام رېك نەكە وتبۇون. لە گەرەنەو دەستەكەدا، ئەفسەرەكانى ناو دەستەكە پېشنىارىيان بە ئىحسان كوردبۇو چىي دەوى بۇي ئەنجام بەدن. ئەويش وتبۇوي ھاوسەرەكەم بۇ بىئىرنە حەلەب. پارىزگار بانگى يەشار خانمى كرد. ئەويش پىي وت: دايكىشم لەگەل خۇمدا دەبەم. پاسپۇرت بۇ ھەردوكيان ئامادە كرا. ئۇغوز كۆپە بچكۆلەكەي دىكتۇر زۆر نەخۇش بوو. لەلەيەكەو نەخۇشىي ئەم مىندالە، لەلەيەكى ترەو ئامادەكارىي پۇيشتىنى دايك و خوشكى، دىكتۇريان تەنگەتاو و شىپىزە كوردبۇو.

دىكتۇر بە خۇشكەكەي وت: ئىحسان لە دەولەت ياخى بوو، دەيەوى بەشېك لەم ولاتە بەناوى كوردستان جيا بىكاتەو، چەند سالە لەگەل ھىزەكانى دەولەتدا لەشەپدايە. تۆش بە نازو نىعمەت گەرەكرەوى، ئەگەر بىرۇي پەرىشان دەبى و پاشگەز دەبىتەو، واز لەم پۇيشتەنە بەيئە. سەير كە ئىمە چەند كەسىن. ئىمە مەكە بە قوربانى بۇ يەك ئىحسان، ئىمە چووزانىن دەولەت چ سياسەتتيك بەرپۇو دەبا، دەولەت بىر ناكاتەو مىن تەنيا يەك خوشكم ھەيە.

يەشار خانم وەكوو ستوونىك راووستاوە، بىئەوئە سىرتەي لىوہ بى، گويى رادەگرت. دواتر چوہ ژوورەكەي خۇي، وەلامى لەسەر پەرەيەك بۇ براكەي نووسى و لەسەر مىزەكەي دانا.

دىكتۇر كاغەزەكەي خویندەوہو بە دەنگى بەرز بانگى كرد: لەيلى دىوانە وەرە ئىرە [بە خوشكى دەوت لەيلى و بە ئىحسانى دەوت مەجنۇون]. خوشكەكەي پۇيشت و دىكتۇر دووبارە دەستى بە

ئامۇزگارىسى كىردەۋە. خوشكەكەي ھەر ۋەلامى نەدایەۋە ۋەكۈر پېشور
لەسەر مېزەكەي دىكتۇر دايدەننى ۋ دەگىرى. ئۇغوز كۈپى شەش سالەي
دىكتۇر دى، دەبىننى يەشار خانم دەگىرى، ئەۋىش دەگىرى، خۇي
دەھاۋىژىتە باۋەشى پوورى.

ئۇغوز، وتى: پوورى بۇچى دەگىرى؟ ئەۋىش لەگەلىدا دەستى بە
گىريان كىرد.

يەشار خانم بۇ ئەۋەي ئۇغوز ئارام بىكاتەۋە، ناچار دەبى پىبىكەننى،
براژنىشى توۋپە بوو. سەيرە كەس نەيدەزانى لە پۇيشتىنى يەشار
توۋپە بوو، يا لەۋەي كە دىكتۇر دەيوست پېش بە چۈۋەكەي بگىرى.
پاش ماۋەيەك كاربەدەستىك لە بەرپۇۋەبەرايەتتى پۇلىسەۋە ھات،
وتى: لە بەرپۇۋەبەرايەتتى پۇلىسەۋە يەشار خانمىيان دەۋى.

يەشار خانم لەگەل دايكىدا دەپۇن بۇ بىنكەي پۇلىس.
بەرپۇۋەبەرى پۇلىس: خانم، بەرپۇن پارىزگار دەيەۋى چاۋى پىتان
بىكەۋى.

لەگەل دايكىدا دەپۇنە لاي پارىزگار.

پارىزگار: يەشار خانم پاسپۇرتەكانتان ئامادەيە. كەي دەتانەۋى
بەپۇن؟ بلىن چ پۇژىك دەتانەۋى بىكەۋە پى؟

پارىزگار پاسپۇرتەكاننى لە چەكەجەي مېزەكەي دەر ھىناۋ پىي
دان. وتى: ئەۋە پاسپۇرتەكانتانە، خۇاتان لەگەل.

يەشار خانم، سوپاسى ھاۋكارى ۋ يارمەتتى دەۋلەت دەكا ۋ
دەگەرپىتەۋە مال. دىكتۇر، لە مائەۋە چاۋەپى دەكرىد.

يەشار خانم، وتى: كاكە پارىزگار بانگى كىرىپتۇ، لېي پىرسىن چ
پۇڭنىڭ دىگەن پى، پاسپورتىنىڭ ئاممە. مەننىش ۋە پۇڭنى
دوۋىشەنمە. پاسپورتىنىڭ پىداين، ئىمەش سوپاسمان كىرىپ
گەپلىنىۋە.

دىكتۇر كە ئەمەي بىست زۆر تۈرە بو، بەلەم دىتوانى چى بكا؟
ھىچ!!!

خەيرى بىر بىرگە بىرگە كە لە ئەستەنبول دىخۇند، گەپلىنىۋە،
ئەمەش لە پۇڭنىڭ دايىك ۋە خوشكەكەي خەمبار بو. پۇڭنى
دوۋىشەنمە، جانتاكانىيان ئاممە بو. يەشار خانم دىكتۇر لە ئاممە
گىرت، تا ئەمەل ۋە شەرىم سەيرى ئاۋچاۋانى كاكىي نە كىرىپتۇ. كە
سەيرى كىرىپتۇ زۆر لاۋاز بوۋىپتۇ، ئارەبەت بو. بەرە ۋە ئىستەگەي
شەمەندەفەر كەتتە پى. يەشار خانم ئۇغۇزى بىچكۈلەي لە باۋەش گىرت
ۋە ماچى دىكەت، ئۇغۇزىش خۇي بە سىنەي پۇرۇشە ۋە ئوساندىبو ۋە
دەگىرىا ۋە لېي جىا نەدەبوۋە، دىتوت: مەننىش دىپۇم. پاش
مالتاۋايىيەكى پىر خەم ۋە ئازار لەگەل دايىكى ۋە خەيرى بىرگە سۈرى
شەمەندەفەر بو. ھەمۇيان چاۋبەگىرىان بو. خەيرىش بۇ
ئەستەنبول دىگەپلىنىۋە.

ئەم ئافىرەتە گەنچە دىرە ۋەمى دۈرىيى بىرگە ۋە ئى ۋە مەندەكەي
دىكتۇر، بە ھىۋاي پۇڭنىڭ بۇ لاي ھاسەركەي سۈكنايى دەدا.
كاتىك شەمەندەفەر كە بەناۋ دىرپتەقەلەكاندا كە باخەكانى ھەرىمى
(ئايىدىن) پازاندىبوۋە، بەسەر ھىلەكاندا بەرە ۋە خۇرئاۋا دىكىشا،

یەشار خانم ییری لەو دەکردهو چۆن و بە چ شیوهیهک لەگەڵ
ئیحساندا پووبەرپو دەبوو، خەیاڵی جۆراوجۆری دەکرد. ئاگای نە
لەوانە بوو کە لەلایەو دانیشتوون، نە لە جوانیی دیمەنەکانی سەر
رێگا. شەمەندەفەر گەیشته شاری ئیزمیر.

خەیری دوو بلیتی بۆ پاپۆرێک کە بۆ میزسین دەپۆشت، کپی و
پێیان وتبوو دوو پۆژ لە ئیزمیر چاوەڕوان بن.

شاری ئیزمیر لەپەڕی خۆرئاوای ئەنادۆڵە، کەوتووتە سەر دەریای
سپیی ناوەراست؛ پاش ئەستەنبوول جوانترین شاری تورکیایە. یەشار
خانم لەگەڵ خەیری برابردا لەپشت پەنجەرە هۆتیلەکەو دەیانپوانییە
دەرەو دەردەدلیان دەکرد. سەریان لە بارودۆخی شار کە
دانیشتوانەکی شەو تا بەیانی لە هات وچۆدا بوون، سوڕ مابوو. لەگەڵ
شەپۆلە وردەکانی دەریادا کە بە دەنگێکی ئارام خۆیان لە تاوێزە
بەردەکانی کەنارەکان دەدا، هەولێ دەدا خەم و ئازاری دووری براکانی
کەم بکاتەو لەبیریان بەریتەو. پۆژانە لەگەڵ خەیری برابردا دەچوونە
(قارشویقە) کە ناوی شوینیکە لە ئیزمیر، دەروونی پەڕیشانی خۆی بە
جوانیەکانی ئیزمیر ئارام دەکردهو.

دوو پۆژەکە تێپەڕی و سواری پاپۆر بوون. دەسماڵەکانیان لەسەر
پاپۆرەکە دەشەکاندەو، بە گریانەو مالواییان لە خەیری دەکرد.
پاپۆرەکە ئەم دوو ئافرەتە غەریبە بەرەو داهاتوویەک دەبرد، زۆر
پوون نەبوو، دڵی بەوە خوش بوو کە دایکی لەگەڵیاندا بوو.

دەريا ئارام بوو. تيشكى ھەتاو سەماي بە بَلْقە بچووكەكانى سەر دەريا دەكرد، ماسيەكانى يوونس لەگەل پاپۆرەكەدا لە پيشپىكىدا بوون. يەشار بە ديتنى ئەم ديمەنە دەگمەنە دوورى براكانى لىير برەو، بە خەيالى ئەوئى چۆن ئىحسان دەبينى، لە دنيايەكى دىكەدا دەژيا.

پاپۆرەكە نەختىك دوورتەر لە دوورگەي قوبرس لەنگەرى گرت. دوورگەي قوبرس بەر لە جەنگى يەكەمى جيهانى لەژىر دەسەلاتى عوسمانىيەكاندا بوو، زۆربەي دانىشتوانى يۆنانىن. پاش جەنگ لەلايەن ئىنگلىزەكانەو داگىر كراو پاشان ولاتىكى سەربەخويان دامەزراند.

ھەندىك لە سەرنشينيەكانى دابەزىن تا بە نرخى ھەرزان ئۆدكۆلن و شتومەك بگرن، بەلام ئەم دايك و كچە لەسەر پاپۆرەكە مانەو، ھەر لە دوورەو سەيرىيان دەكرد. لە شارى مېرسىن لە پاپۆر دابەزىن، سواری شەمەندەفەر بوون. ئەم شەمەندەفەرە بۆ دياربەكر دەپۆيى، بەلام لە سنوورى سووريا سەرنشينيەكانى دياربەكرى دادەبەزاند، پاش ئەوئى پېنوارەكانى حەلبى لە سووريا دادەبەزاند، دەگەرايەو، ديسان ئەوانەي دياربەكرى ھەلدەگرتەو.

شەمەندەفەرەكە پاش ئەوئى گەيشتە خاكى سووريا، بەناو گوند و شارە بچووكەكاندا تىپەرى. ئەم گوندانە بە گومەزە خاكىەكانى سەربانەكانيانەو سەرنجى پېنوارەكان و بەتايبەتى "يەشار خانم"يان پادەكيشا. ئەم خانمە گەنجە دەيوت: دانىشتوانى ئەم گوندانە چۆن لەناو ئەم خانوانەدا دەژىن، بەيىريدا نەدەھات بۆ خوشى ماوئەيك لەناو يەككى لەم گوندانەدا دەژى.

یەشار خانم و دایکی گەیشتنە حەلب و لە شەمەندەفەر دابەزین. بە دروشکەیهک چوونە جێی ئەو ناوئیشانەی کە ئیحسان لە نووسراوەکەیدا ناردبووی. ئەوی ھۆتیل فەرەنسە بوو. کاتێک گەیشتنە سالۆنی ھۆتیلەکە، جانتاکە یەشار خانم لە دەستی کەوتە خوارەو و کرایەو. پارەیهکی زۆر و کەلوپەلی دیکەشی تێدا بوون، ھەمووی پڑایە سەر زەوی. ئەو عەرەبانەی کە لە سالۆنەکەدا دانیشتبوون، ھەڵاتن و پارەکانیان بۆ خۆیان کۆ دەکردەو. خانمە گەنجەکە واقعی و پەمابوو. لەم کاتەدا دەنگێک لێی خۆرین وتی: دەست پەرگن! دەستەکانتان بکەنەو، ھەرچیتان کۆ کردووەتەو، بینینەو سەر زەوی! عەرەبەکان پارەکانیان لە جێی خۆی دانایەو، ئەمە لاویکی تۆرک بوو. لاوەکە ھەمووی کۆ کردەو و خستێە جانتاکەیانەو. بە تۆپەییەو بە خانمەکانی وت: خانمەکان ئێرە عەرەستانە، ئاگاتان لەخۆتان بێ. ئێرە ولاتی بیگانەیە! ئافەرەتەکان سوپاسی لاوەکیان کرد.

خاوەن ھۆتیلەکە کەمێک تۆرکیی دەزانی. داوای ژوورێکی بچووکى دوو تەختیان کرد، ئەویش ژوورێکی پێدان. پەنجەرەى ژوورەکە بەرەو دەرەو واز دەبوو. کاتی نانی نیوەرۆ بوو، لەبەر ئەوەى شارەزای زمانى عەرەبى نەبوون، نەیان دەزانی چۆن داوای خواردن بکەن. دایکی، ژنیکی زۆر سادە بوو، دەیوت: بۆ ئەوەى ھیچ کەس تووشى گرفت نەبێ، لە ھەموو شوێنێک بە ئاو ھەر دەلێن ئاو و بە نانیش دەلێن نان. لەم کاتەدا منداڵێکی عەرەب لە دەرگای دا. لێی پرسین: چیان پیویستە. ئەمان ھیچ تێ نەگەیشتن. دایکی داوای خواردنی لە منداڵەکە کرد، ئەویش ھیچ لەمان تێ نەگەیشت.

خانم گه نجه که چوو لای خاوهن هوتیله که و تیی گه یاند و داوای خواردنی کرد، بویان هیئان.

ئهمان وایان دهزانی ئیحسان له حهلب چاوپریان دهکا. پرسیاریان کرد، هیچ کس نه ییده ناسی. که سیکیان له هوتیله که دۆزییه وه تورکیی دهزانی، یه شار لیی پرسى: به ریز که سیك له هوتیله دا ده ناسی ته نیا بی؟
ئه ویش وتی: به لیی که سیك هیه خه لکی ئهسته نبوله. چاوه پوانی خیزانی دهکا، هه موو پوژیک ده چیته و یستگه ی شه مه نده فەر و پاشان ده گهریته وه.

یه شار خانم: تکایه ژووره که یم پیشان بده.
کابرا ژووره که ی پی نیشان دا، پیی وابوو ئه و که سه ئیحسانه.
دهرگای ژووره که ی واز ده کهن، هیچ نیشانه یه که له ئیحسان بچئ، نابینن. جبه یه کی مه لایى و شالیکی سپی ده بینن. تی ده گن ئه و که سه ئیحسان نییه و ده گهرینه وه ژووره که ی خویان.
کاتی نان خواردنی نیوه پو له دهرگاکیان ده دن. یه شار خانم، کیی؟ کابرایه که له پشت دهرگا که وه، وتی: خانم دهرگا که بکه نه وه، منم!
دهرگا که ده که نه وه. له پشت دهرگا که وه مه لایه که ده بینن. مه لاکه که ئه وان ده بینئ، سه ری سوڤ ده مینئ. مه لا ده لیی هاوسه ره که ی من به یاره له ئهسته نبوله وه بی، پییان وتم خانم کان له ئهسته نبوله وه گه یشتوون، وام زانی خیزانه که م هاتووه، داوای لی بووردن ده که م ئه گهر بیزارم کردین.

دایکی یه‌شار: خوا بقبه‌خشی کوپم، ئیمه‌ش نه‌مړو گه‌یشتووین و
چاوه‌پروانی زاواکه‌م ده‌کین.

خاوه‌ن‌هوتیله‌که هه‌میشه ده‌گه‌پاو سه‌یری ژنه گه‌نجه‌که‌ی ده‌کرد،
زوو زوو جله عه‌ره‌بییه ئاو‌پیشمه‌که‌ی ده‌گوړی. ئافره‌ته‌کان زوړ له‌م
پیاوه ده‌ترسان.

دایکی یه‌شار خانم وتی: هیچ قسه له‌گه‌ل نه‌م مړو‌ف‌دا مه‌که! به‌لام
ژنه گه‌نجه‌که هه‌ندیك جار ناچار ده‌بوو قسه‌ی له‌گه‌ل‌دا بکا.

یه‌شار: ئا! دایکه بۆچی پرسپاری عه‌لی خواجه نه‌که‌ین؟ ئی‌حسان له
نامه‌که‌یدا نووسیبوو‌ی که گه‌یشتنه هه‌لب، بړونه هوتیل فهرنسه و له‌وی
پرسپاری عه‌لی خواجه بکه‌ن و بیدۆزنه‌وه، ئه‌و ده‌تاننیری بۆ‌لای من.

دایکی: ئای کچم بۆچی تانیستا قسه‌ت نه‌کرد.

زوړ پرسپاریان کرد، به‌لام هیچ که‌س عه‌لی خواجه‌ی نه‌ده‌ناسی.
سووریا له‌ژیر ده‌سه‌لاتی فهرنسه‌یی‌یه‌کاندا بوو. شه‌و داها‌ت، له
ده‌رگایان دا.

یه‌شار خانم: کییه؟

له‌ پشتی ده‌رگا‌که‌وه: منم، خاوه‌نی هوتیله‌که، وه‌رن تا بتانیه‌م بۆ
بنکه‌ی پۆلیس.

دایکی: ئیمه ماندووین ناتوانین، ئه‌مشه‌و ده‌حه‌سیینه‌وه‌و به‌یانی
ده‌پۆین.

خاوه‌ن‌هوتیله‌که هه‌رچه‌ند پیداکریی کرد، ده‌رگایان لی نه‌کرده‌وه‌و
نه‌پۆیشتن. ئه‌م ئافره‌ته غه‌ریب و بێ‌که‌سانه زوړ ترسابوون. به‌یانی پوژ

بووه وه، ژنه گه نجه که بۆ داواکردنی چا له ژووره که ی چوووه دهره وه،
کوړېکې مندالې بېنې تورکيې دهرانی، ئەم کوړه ئهرمن بوو، لیڼی
پرسی: کوړه که، عه لی خواجه دهناسی؟

کوړه که وتی: به لڼی دهیناسم.

یه شار خانم پاره ی به کوړه که دا، به داوی عه لی خواجه یدا نارد،
پاش نزیکه ی دوو سعات له دهرگا درا.

دایک: کییه؟

له پشستی دهرگا که وه: من عه لی خواجه م دهرگا که بکه نه وه.

زۆر خوشحال بوون و دهرگا که یان کرده وه. عه لی خواجه وتی: ئیوه

کین داوی منتان کردووه؟ چ کاریکتان به من هیه؟

یه شار خانم، وتی: من خیزانی ئیحسان نووریم. ئیحسان له

ئاگری یه وه بۆ منی نووسیوو بیته شاری حه له ب و عه لی خواجه

بدۆزنه وه، ئه وه ده تاننیر ی بۆ لای من، بۆیه زه حه تمان پښ داوی.

عه لی خواجه: ئیحسان نووری زۆر لیږه وه دووره. من ناتوانم پیتان

پیشان بدهم. لیږه هاوړیکانی ئیحسان نووری، مه مدوح سه لیم و

توفیق به گه کان هه ن. ئاگا داریان ده که مه وه و ده یاننیرم بۆ لاتان.

یه شار خانم، مه مدوح سه لیمی نه دهناسی، به لām دهیزانی ئه فسه ریک

به ناوی توفیق به گه وه له گه ل ئیحسان نووری دا دهستی به شوپش

کردووه، بۆیه زۆر خوشحال بوو، سوپاسی عه لی خواجه ی کرد. چه ند

سه عاتیگ دراتر مه مدوح سه لیم به گ و توفیق به گه کان هاتن بۆ لایان.

مه مدوح به گ: زۆر به خیر هاتن، که ی گه یشتوونه ته حه له ب؟

دايك: دوتنى گەيشتىن، كوپم.

مەمدووح بەگ: ھىچ خەم مەخۇن، ئىمە لىرەين. ئىوھ لاي ئىمە دەين.
ئىحسان بەگ لە ھاتتانتان ئاگادار دەكەينەوھ. ھەر كاتىك وھلاممان
پىگەيشت، پىتانی رادەگەيىنن، بەلام ئەم ژوورە باش نىيە،
دەيگۈپىن، پىويستىي ھەسانەوھشتان بۇ دايىن دەكەين. ئەمەي وت و
پۇيشت، ژوورىكى گەرەي بۇ گرتن. پەردەيان پىدا ھەلواسى و
پەنجەرەكانيان قايم كرد.

مەمدووح بەگ، بە خاوەن ھوتىلى وت: ئەم ئافرەتەنە ھەرچىيان
ويست، بىاندەرى و ئاگات لىيان بى.

ئافرەتەكان چوونە ناو ژوورە تازەكە. خاوەن ھوتىلەكە ئىتر بەرپزەوھ
ھەلسوگەوتى لەگەلياندا دەكرد. پىنج پۇژ لەم ھوتىلەدا مانەوھ.
مەمدووح بەگ و تۇفيق بەگ ھەموو پۇژىك دەھاتن، سەريان لى دەدان و
ئەحوالىيان دەپرسىن.

ئىتر تارادەيەك لە ھوتىلەكە ئاسوودە بوون، بەلام تەنيا ئارەھەتى
ئەوھ بوون كە نەياندەزانى لە ئايندەدا چى دەبى.

پۇژى شەشەم بەرپزان مەمدووح سەليم بەگ و تۇفيق بەگەكان ھاتن
و وتيان: مانەوھەتان لىرە باش نىيە، لەگەل ھاورپىياندا باسما كىردوھ.
ئىوھ دەنىرىن بۇ گوندىك، بۇ مالى مستەفا شاھين بەگى ھاورپىمان كە
سەرۆكى ھۆزى بەرازيەو نوينەريشە لە پەرلەمانى سوورىادا، چەند
سەعاتىك لىرەوھ دورە. تاكوو لە ئىحسان بەگەوھ، وھلام وھردەگرين،
ھەر چەند پۇژ جارىك دىين بۇ لاتان و لە ئەحوالتان دەپرسىن.

پۇڭى دواتر تۇفۇق بەگ جل و بىرگىكى كۈنەي لەبىر كىر دىبو و لەگەل
مەمدووح بەگدا ھاتن. تۇفۇق بەگ ماشىنەكەى ئى دەخوپى. لەگەل
مەمدووح بەگدا مالئاوايىيان كىر دى كەوتنە پى. لە پىگەدا تۇفۇق بەگ وتى:
ناوچەيەكى بچووك لەسەر پىگەكەماندا ھەيە خاكى توركيایە، دەبى بەيىدا
تى پەرىن. بۇ ئەۋەى نەماناسنەۋە ئەم جل و بىرگە كۈنەيەم لەبىر كىر دىبو
خۇم كىر دىوتە شوفىر. ئىۋە دەگەيىنە ئەۋى و خۇم دەگەيىمەۋە.

دايىكى يەشار: كوپم خۇپارىزى و وريايى لە ھەر كارىگدا پىۋىستى،
پىش لە مەترسى و زىان دەگىن. مستەفا شاھىن بەگ چۆن مۇۋىكە.
تۇفۇق بەگ: ئەندامى كۆمىتەى خۇيىبونەۋ مۇۋىكى خانەدانە.
زمانى توركى باش دەزانى. لە ھاپى ئىزىكەكانى ئىمەيە. لەناو
دەۋلەتى سوورىادا دەستى دەپوا. تا ۋەلامى ئىحسان بەگمان پى دەگا،
ئىۋە مىۋانى ئەۋ دەبن. ھاۋكات ئەندامى پەرلەمانى مىللىيى سوورىايە.
با بزىن ئىحسان بەگ خۇى دى، يا داۋا دەكا بىتاننىرىن بۇ لاي، زوۋ
ئاگادارتان دەكەيىنەۋە.

تۇفۇق بەگ لەگەل ئىحساندا لە توركىا دەر كەۋتېبون، ھەرچىيان
بەسەر ھاتېبو بۇى گىپرايىنەۋە، بەۋ شىۋەيە خانەكانى سەرگەرم دەكرد.
لە خاكى توركىا تى پەرىن، گەيشتە گوندىك نىزىكى پىنى ئاسنى
توركىا بوۋ. لەبەر ئەۋەى لە گوندەكاندا ئاگادار بوۋن ئەم ئافرەتەنە
ئەمپۇ دەگەن. ژن و پىياۋ ھاتېبونە پىشۋازىيان، لەۋى دابەزىن.

تۆھپىق بەگ، شەۋىك لەۋى مایەۋە. بەيانىي پۇژى دوايى مائىۋايىي
كرد و پۇيى. دايك و كچ لىرە غەرىب و تەنيا مابوونەۋە. ئەنجام چى
دەبوو و كەي ۋەلام دەگەيشت، نەياندەزانى زۆر خەمبار دەبوون.

مستەفا شاھىن بەگ، دوو ژنى ھەبوو. لە ژنە گەۋرەكەي دوو كوپ و
دوو كچى ھەبوو. ژوورىكيان بۇ ميوانەكان تەرخان و ئامادە كردبوو،
مىزو سەندەلى و تەختى خەويان تىدا دانابوون. پۇژانە فراھىن و
شىويان لەسەر سىننپەك بە خەزمەتكارىكدا بۇ دەناردن. تەنيا ژنە
بچكۆلەكەي مستەفا شاھىن بەگ "عادلە خانم" لەم مائەدا زمانى
توركىي دەزانى. مستەفا شاھىن بەگىش زۆر باش زمانى توركىي
دەزانى. بوزان بەگ ماۋەيەك لە ئەستەنبول ئەندامى مەجلىسى
مىللىي عوسمانىيەكان بوو. مستەفا شاھىن بەگ زۆر جار ئىۋاران دايكى
يەشار خانمى بانگ دەكرد و پىكەۋە قسەيان دەكرد. عادلە خانمىش
لەگەلياندا دەبوو. يەشار خانم نەدەپۇيشت.

خىزانى گەۋرەي مستەفا شاھىن بەگ كە ناۋى ئايىشە "عائشە" خانم
بوو، دەھاتە لاي يەشار خانم. ئەم ژنە زمانى توركىي نەدەزانى، بۇيە بە
ئامازە پىكەۋە قسەيان دەكرد. چەند پۇژ دواتر چەند پىشكەلىك لەناو
خواردنەكەياندا دەبىنن. ئىتر لەو پۇژەۋە دەست لە خۇراكەكە نادەن و
تەنيا نانە وشكەكە دەخۇن. ئەم بەزمە چەند پۇژى بەردەوام دەبن.

ھەلسۈكەۋتى عادلە خانم سەبارەت بە ميوانەكان گۇپابوو. پۇژى بە
يەشار خانمى وت: ئىۋە و تتان چەند پۇژى دەمىننەۋەو دەپۇن، ئەي
بۇچى نەپۇيشتن؟ درۇ دەكەن. مستەفا ئىۋەي ھىناۋە تا مارەتان بكا.

يەشار خانم دلى بەم قسەيە دادەچلەكتى: چىت وت؟
عادلە خانم لەبەر ئەوھى نەخويندەوار بوو و ئاگاي لە ھىچ شتىك
نەبوو، ھەسوودى دەھات. لەلایەكەوھ ئەم قسەيە و لەولاوھ برسەيتى،
لەلایەكى ترەوھ بىخەبەرى ھاوسەرەكەى، ئەم دوو ئافرەتە غەرىبەى
زۆر ئازار دەدا. ئەوان ئىترلىرە بەرگەكەى ئەم ژيانەيان نەدەگرت.

دايكى ئامۇزگارى كچەكەى دەکردو دەيوت: ھىچ چارەيەكمان نىيە،
دەبى ددان بەخۇماندا بگرين، ناتوانين لە بەرچاوى دۇست و دوژمندا
بگەپىنەوھ، ماوھەكە ھاتووين، زمانى خەلكيش درىژە.

لە ھەيدەر بەگيش دەترسان، لەبەر ئەوھى ئەويش پازى نەبوو بە
پۇشتىنيان بۇ لاي ئىحسان بەگ، بۆيە نامەيەكيان بۇ دكتور ناردو
تىيدا نووسىبويان ھىشتا ئىحسانيان نەديوھ، لە مالى دۇستىكى
ئىحسانن و زۆر ئاسوودەن. ھەوالمان بۇ ئىحسان ناردوھ، بەلام ھىشتا
وھالمان پى نەگەيشتوھ.

پۇژىك خزمەتكارەكە سىنىيە خواردنەكە بە پى دەباتەوھ. مستەفا
بەگ دەبىننى خۇراكەكە پىرەو دەستى ئى نەدراوھ. سەيرى دەكاو چەند
پشكەلىكى مەپى تىدا دەبىننى. لىكۆلىنەوھ دەكاو لە پى
خزمەتكارەكەوھ تى دەگا ماوھەكە خۇراكەكە ناخۇن.

پۇژى دواتر دەرگاي ژوورەكەيان دەكرىتەوھ، دۆلەيكى گەرە دىنن.
يەشار خانم ئەمەتان بۇچى ھىناوھ؟

خزمەتكارەكان دەلین: مستەفا بەگ ناردوويە.

بەدویدا، چرایەکی ئاشپەزی، نەوت، قاو و فەنجان، پەرەمیز، یەك
فەردە برنج، یەك تەنەكە پۆن، نیوہ قەلیك گوشت، ھەنگوین، ھەلوا و
مرەبا، شەكرو چا، پیالە و قۆری و سەماویریان ھینا، تا ئەوہی شوین
ھەبوو شت و مەکیان لە دۆلابەكە خست. ئەم ئافەرتانە سەریان لەم كارە
سوڤ ما بوو.

دواتر مستەفا بەگ دایکی یەشار خانمی بانگ کرد، وتی: خانم
خواردنەكانتان نەدەخوارد، بۆچی بە منتان نەدەوت؟ من نەمدەزانی،
زۆر جیتی داخە بۆم. ئیوہ ئەم مالەش ئاگر تێبەردەن، ھیچ كەس ھەقی
نییە دەستتان بگری. ئەم مالە ھیی زاواكە ی تۆیە. وا بزانی منیش
خزمەتکاری ئیوہم. ئیحسان نووری بۆ ئازادیی ئیمە و نەتەوہی كورد
لەگەڵ دۆژمنیكی بەھیزدا شەڕ دەكا. لەبەرانبەردا ھەرچیمان ھەیە
لەپیناوی خوێ و خیزانی بەریزیدا بەختی دەكەین. ئەوانەم نارد، لەبەر
ئەوہی دەزانم كەسەكانی ئیمە پیس و پۆخلن. ئیوہ خۆتان ھەرچیتان
دەوی، دروستی بكەن ھەر شتیكی دیکەتان پیویست بوو، پیم بلین تا
خزمەتكار بۆتان بینێ.

عیفەت خانم وتی: كۆرم ئیمە لەم مالە میوانین. نامانەوێ بنەمالە ی
بەریزتان بەھۆی ئیمەوہ تووشی كیشە و ناخۆشی ببێ. زۆر سوپاستان
دەكەم. زۆریش شەرمەندەین كە ئیوہمان خستە دەردی سەرھوہ. دیسان
داوا ی لیبوردن دەكەین.

مستەفا شاھین بەگ: ئەمە چ قسە یەكە دایکی خانم. ئیوہ زۆر بەریزن
و خۆشەویستترین میوانی منن. خزمەتکردنی ئیوہو دابینکردنی

ئاسايش و ئاسوودەيىتان نە تەنيا ئەرکە لەسەر من، بەلکىو لەسەر
هەموو نەتەوى کورد فەرزە. ھەرچىتان پىويست بوو بىرى ئى
مەکنەو، بە من بلىن. کچەکەت کچى ئازىزى من و بووکى ھەموو
نەتەوى کوردە.

عادلە خانم کاتىک دەبينى مێردەکەى زۆر پىزىيان ئى دەگرى، گومان و
دلىيسى چەند بەرانبەر دەبى. بۆيە پەنا بۆ تەليسم و جادوو دەبا،
دوعا دەکاو لەسەر دەرگای ژوورەکەيان ھەلیدەواسى. بەئاشکرا بە
يەشار خانمى دەوت: با بزانم کلىلەکان لای تۆ دەمىنیتەو، يان لای من.
يەشار خانم: گيانەکەم، خوشکم! تۆ چۆن بىر دەکەيتەو؟ من مێردم
ھەيە. ھاوسەرەکەم لە چىاي ئاگرىيە، بۆ پىزگارىي ئىوھى کورد لەگەل
دەولەتدا شەپ دەکا. گيانى خۆى لە پىي ئازادىي کورددا داناو. زۆر
جەوان و لاوچاکيشە، چاوەپوانى وەلامى ئەو دەکەين. ئەگەر باوەر
ناکەى، لە مێردەکەت، لە خزم و وکەس و کارت بپرسە. دەست لە من
ھەلگرە. من ھاوسەرى خۆم زۆر خوش دەوى، بۆ خاترى ئەو ئەم
ھەموو پەنج و ئازارە دەکیشم. من بۆ ژيانى ئەستەنبوولم بەجى
ھىشتووھ بىم بۆ ئەم بىابانە؟

مەگەر عادلە خانم قسەى دەبيست؟ ژنىکى نەخويندەوارى نەزان، لە
ھەستى نەتەوايەتى بىبەرى بوو. پۆژىک شووشەيەک ئودکولونى ھىنا،
وتى: ئەم شووشە بۆنە زۆر دەمىکە لەلامە و تائىستا ھىچ کەس
نەيتوانىو دەمەکەى بکاتەو، ھەموو لاو بەھىزەکان ھەوليان داو
بۆيان نەکراو تەو، چىي پى بکەم؟

یه‌شار خانم لیلی وەرگرت و ویستی دهمه‌که‌ی بکاته‌وه، بۆی نه‌کرایه‌وه، دهنکه شه‌مچه‌یه‌کی داگیرساندو له‌سهرخۆ دهمه‌که‌ی گهرم کرد، پاشان دهمه‌که‌ی به فشار جه‌ر داو کرایه‌وه، دایه‌وه به عادلە خانم. عادلە خانم: ئای خانم، تۆ ته‌لیسمت نه‌ده‌زانی، ئه‌ی چۆن کردته‌وه؟ پالەوانه‌کانی کورد نه‌یان‌توانی بیکه‌نه‌وه، که‌چی تۆ به ئاسانی کردته‌وه. سویندت دهم بلی بزانم چهند سال وانه‌ی ته‌لیسمت خویندوه؟

ئامۆزایه‌کی عادلە خانم بووکی برای مسته‌فا به‌گ بوو، ئه‌ویش هر وه‌کوو عادلە خانم بیرى ده‌کرده‌وه. هه‌میشه به چاری گومانه‌وه سه‌یری یه‌شار خانمی ده‌کرد. به کوردی له‌به‌ر خو‌یه‌وه شت‌گه‌لیکی ده‌وت، یه‌شار خانم هه‌رچهند تێ‌نه‌ده‌گیش‌ت چی ده‌لی، به‌لام ده‌یزانی قسه‌کانی له‌دژی ئه‌و بوون. ئه‌و پۆژه ئه‌ویش له‌گه‌ل عادلە خانمدا بوو.

یه‌شار خانم، وتی: خویندنی ته‌لیسمی چی؟ ئه‌م جۆره شتانه له می‌شکی خۆت ده‌ر بکه‌! دهنکه شه‌مچه‌یه‌کم داگیرساند و دهمی شووشه‌که‌م گهرم کرد. نه‌ختیک گهرم داها‌ت و کردمه‌وه، ئه‌و که‌سانه‌ی که نه‌یان‌توانیوه بیکه‌نه‌وه، عه‌قلیان پێی نه‌شکاوه، من چی بکه‌م؟

عادلە خانم: به زمانی کوردی قسه‌ی له‌گه‌ل ئامۆزاکه‌یدا کرد، به توندی و توورپه‌یی‌یه‌وه سه‌یری یه‌شار خانمی کرد، وه‌کوو ئه‌وه‌ی بیه‌وی بیخوا، غه‌زه‌بی ئی ده‌باری و له ژووره‌که‌ی چووه ده‌ره‌وه.

یه‌شار خانم به خۆی وت: خودایه. که‌وتمه ناو چ جۆره خه‌لکیکی تێ‌نه‌گه‌یش‌توو. ده‌بی ئه‌مه‌ش بکێشم، وه‌کوو شیت ده‌ستی به‌گریان کرد.

پۇۋىڭ ئىككى ئەرمەنى "پۇزا" ناو كە لە ھەلەب سەماكەر و ئاشناى
عادلە خانم بوو، ھات، بە توركى قىسەى دەكرد لەگەل عادلە خانمدا؛
ھاتنە ژوورى ئەم مىوانانە. پۇزا بە پىكەننەوہ وتى: ئىستا مستەفا
شاھىن بەگ ئەمەى مارە كرە؟

يەشار خانم بە توپەيىيەوہ: ژنەتيو ئاگات لە دەمى خۆت بى. من
مىردىكى جەوان و قارەمانم ھەيە (بە ئامازە بە عادلە خانم) كە بۇ
ئازادى و سەربەرزى ئا ئەمانە لەگەل دەولەتتىكى بەھىژدا شەپ دەكا.
من چاوپوانى وەلامى ئەوم. لەبەر ئەوہى مستەفا شاھىن بەگ
ھاوكارى ئەوہ، من بە شىوہى كاتى لىرە مىوانم. وەرگەپايەوہ لای
عادلە خانم و پىيى وت: بۇچى ئەم قىسە درۆودەلەسانە دەخەيتە زارى
ھەر ناكەسىك؟

ژنە ئەرمەنەكە بە پىكەننەوہ وتى: من وەكوو خوشكى عادلە
خانم. پووى بۇ لای عادلە خانم وەرچەرخاند. بەلام عادلە خانم وتى:
كەوشەكانى تۆ فېرى دراوہنەتە سەربانەكە. ئەمەى وت و لە ژوورەكە
چوونە دەرەوہ. يەشار خانم ديسان بە دەنگى بەرز دەستى بە گريان
كردەوہ. دايكى پۇيشتە لای عادلە خانم: عادلە خانم تا ئىستا ھەرچىت
كرە بى دەنگ بووم و ھىچم بە مستەفا بەگ نەوت، بەلام ئىتر دەيلىم.

عادلە خانم دەگرى و دەلى: ئەگەر بە مستەفا بەگ بلىن دەمكوژى.
ئەو كات ئىوہ دەبنە بكوژم. نەتانبىست بۇ خواردنەكە چەندەى ئى دام.
ژورى نەمابوو بمكوژى. ئايش "عائيش" خانم لە چنگى پزگارى كردم.

ئىتر بە مستەفا بەگيان نەوت. چەند پۇژ دواتر وەكىلى خەرج ھات،
وتى: كاربەدەستانى فەرەنسەيى ھاتوون دەپرسن، كى لەگەل خانى
ئىحسان نوورى دا ھاتووه، مىندالتان ھەيە يا نە. دەيانەوى
پاسپۇرتەكانقان بىيىن.

يەشار خانم پاسپۇرتەكانى پى داو بردى. ئەم ژنە گەنجە پاش
لىكۆلىنەوى فەرەنسەيى يەكان ئاسوودەتر ديار بوو.

سەيرى پاسپۇرتەكانيان كرد و ناردیانەوہ بۇيان. بەم حالەش عادلە
خانم ھەر وازى لى نەھىنان. ھەر پۇژ نەشتەرى زىاترى لەم دلە
برىندارانە دەدا. ئىتر چەقۇ گەيشتبەوہ ئىسك. پۇژىك دايكى بە يەشارى
وت: پۇلە! ھىچ ولامىك لە ئىحسانەوہ نەھات. خودا دەزانى، چى پىش
ھاتووه و ئەويش بە چ جۇرى گرفتارە. ئىدى بەرگەى ھەلس و كەوتى ئەم
ژنەش ناگىرى. تۆ ئەركى ھاوسەرى خۆت بەجى ھىناوہ. پارەمان
ھەيەو شەمەندەفەرى توركياش نزيكە. ھەستە با بگەپىنەوہ بۇ
كووتاھىە. لەوى باخ و خانوى باوكت ھەيە، ھىچ كەس ئاگادار
ناكەينەوہ، ھەيدەرىش نازانى و دەپۇين، لەوى دەژين تا بزەين چى
دەبى. خودا گەرەيە.

يەشار خانم كە زياتر ئازارى تىرو توانجەكانى عادلە خانى
دەچىشت، پازى بوو. كەل و پەلەكەيان لە ژوورەكە بەجى ھىشت.
پاسپۇرت و خشل و زىرەكەيان نايە جانتايەكەوہ. ھاتنە دەرەوہ و
بەرەو وىستگەى ەمرەب پونارى كەوتنە پى.

گەيشتنە نزيكى ويىستگەي شەمەندەفەرەكە، لەپشت سەريانەو
بانگ کران: خانمەکان بۆ کوئ دەپوون؟ دەتانەوي هەلبين؟

ئاوپيان دايەو، بەرپرسی خەرجی مستەفا بەگ بوو، چەکی پئ
بوو. دايکی يەشار وتی: نە بۆچی هەلبين؟ خو بەندی نين. هاتووين
نەختيک پياسە بکەين. بەرپرسی خەرجی وتی: هەركات ويستان بين
بۆ گەپان و پياسەکردن، خەزمەتکارەکیان ئاگادار بکەنەو. منيش
لەگەلتاندا ديم و پیکەو دەگەريين. ئيوە ليژە غەريين، گونجاو نيبە بە
تەنيا بگەريين. تئ دەگەن لەژيژر چاوديري کوردهکانن و دەرفەتی
هەلاتيان نيبە. يەشار خانم، سەرەپای ئەوێ نەيتوانيبوو هەلبی،
خوشحال بوو.

عادلە خانم، مامانيکی هەبوو، هەنديک جار دەهات بۆ لای و لە
ماليان دەمايەو، ئەم ميوانە غەريبانەي بە مستەفا بەگ دەترساند.
پۆژيک وتی: کچيکی شوخ و شەنگ هەلات و پەناي بۆ مستەفا بەگ
هيناً. مستەفا بەگ، ئەم کچەي خوش دەويست، بەلام کچەکە کەسيکی
ديکەي خوش دەويست. گوئي لە قسەکانی مستەفا بەگ نەدەگرت. ئەو
کچە نەختيک لە تۆ دەچوو. سەرەنجام مستەفا بەگ ناوமிڊ دەبی. ئەو
کچە بە دەستی چەکدارەکانی دەکوژي.

يەشار خانم: سەرەتا، من پەنام نەهيناًو. من لەسەر برياری
کۆميتەي خويبوون بە شيوێ کاتی ليژەم، دووهم مستەفا بەگ زۆر
خانەدان و بەنامووسە. ئەم بوختانانەي ئيوەي ئی ناوەشيتهو.

عادله خانم، دەستی له ئازاردانی ئەم خانمانە هەلنەگرت، هەمیشە دەیگریانندن. هەرچەندە متمانهیان بە راستگویی و پاکیی مستەفا بەگ هەبوو، هیشتا له قسەی ئەو ژنە ترسابوون. شەوانە هەموو میژو کورسیەکانیان دەنایە پشت دەرگاکی، هیشتا ئاسوودە نەدەخەوتن، چارەیان نەبوو.

ژنە مامانەکی ئەو شەو لەوێ مایەو. عادله خانم بە کوردی هەندیک قسەی کرد و دەنگی گریانێ دەهات.

مالی مستەفا بەگ دوو بەش بوو، بەشی دەرەوێ بەشی ناوێ. مستەفا بەگ، له بەشی دەرەوێ دەخوت. یەشار خانم، جگە له ئیش و ئازاری خۆی، له گریانێ عادله خانمیش خەمبار بوو. ئەو شەو تا بەیانێ نەیتوانی بخەوێ، چاوەکانی دەکژانەو. بەیانێ زوو که له جیگە هەستا، ئاو بە چاوانیدا خۆرەوێ دەهات. چاوی پڕیوکی کردبوو و پڕ بوون له خوێن و زۆر دەنیشان، سینهشی گیرابوو و دەنگی دەر نەدەهات.

دایکی که ئەمە ی بینی، دای بەسەری خۆیداو وتی: وای بێ چارە خۆم. پۆلەکم چیت بەسەر هاتوو؟ بە زەحمەت له ژوورەکی هاته دەرەوێ بەرەو ژوورەکی مستەفا بەگ پۆیی، وتی: ئامان کوپم. کچەکم چاوانی زۆر دیشین. پڕ بوون له خوێن و سینهشی گیراوهو دەنگی دەرناي، چی بکەم؟

مستەفا بەگ، وتی: دایە گیان هیچ خەم مەخۆ. ئیستا دەنێرم دکتۆری بۆ بینن، زوو چارەسەری بکا. دەستبەجی بانگی شۆفێرەکی

کردو بەدوای دکتۆریدا نارد. دکتۆر لە جەرابلێس بوو. جەرابلێس شارێکی بچووک بوو لەسەر پێی حەلەب لەسەر رۆوباری فورات.

کات دەمەوئێواره بوو، دکتۆر گەیشت. بە بێنیی ئەم ئافرەتانه سەری سوپما. دکتۆر خۆی پێ ناساندن، وتی: من دکتۆر مستەفا، دکتۆری بنەمالەیی مستەفا شاھین بەگم.

یەشار خانم، کە دەنگی نووسابوو، بۆی نووسی وتی: من یەشارم، ئەمیش عیقەتی دایکەم. ئامان دکتۆر، چاوەکانم زۆر دێشین. خۆم پێ راناگیرێ، سینگیشم گیراوە و قسەیی پێ ناکرێ.

دکتۆر: هیچ نییە. دەرمانم هێناوە. ئیستا ئێشەکەیی ئارام دەکەمە و چارەسەری دەکەم. چاوانیی شۆرد و دەرمانی تێ کرد، بۆ سینگیشی دەرمانی دایێ.

دکتۆر: خانم بێوورن ئێوە کێن؟ بۆچی لێرە دەمێنەو؟

یەشار خانم دووبارە بۆی نووسی و دایە دەستی: من خوشکی دکتۆر حەیدەر بەگم لە تورکیا. مێردەکەم ئیحسان نوورییە. هاووم بۆ لای هاوسەرەکەم بڕۆم. هاوڕێیانمی مێردەکەم بەشیووی کاتی منیان ناردووەتە ئێرە. چاوەپوانی وەلامی مێردەکەم دەکەم.

دکتۆر مستەفا: دکتۆر حەیدەر بەگی دەناسی و ئیتر نەیدەزانێ خزمەتیان بکا. دوو پۆژ لەوێ مایە وە تا چاوەکانی و سنگی چاک نەکردەو نەپۆیشت.

باخېك له نزيكى گوند هه بوو، جوگه له يه كې بچووكى ئاوى پاك له
ته نىشتيه وه هه بوو. خانم هكان پوژانه ده پويشته ئوئ و خويان به
جل شوږدنه وه خهريك ده كرد.

باخه وانكه چه ند گولئيكى به پيشه وه هيئابوو و دابووى به يه شار،
ئو وېش خوئ به په روه ده كردنiane وه سه رگرم ده كرد.

زستان گه يشتبوو، دل هكانى ده گوشى، گوله كان هيئده جوان و گه ش
بوون هر كه سيك ده ييئين، واى ده زانى گولئى سروشتين. پوژئ
براگه مړه كې مسته فا به گ، بوژان به گ، له دوروه وه ئه م گولانه ي بينيى بوو.
وتبووى چ گولئيكى ده ستردى جوان. كاتيك پييان وتبوو ئه م گولانه
سروشتين، باومړى نه كردبوو، نارده بووى گولئيكى بو بهرن تا باومړ بكا.

پوژه كان تئ ده پهرين. دل پيسيه كانى عادل ه خانم زياتر بيژارى
ده كردن. نه يه شار خانم و نه دايكى نه يانده توانى قه ناعه تى پئ بكن.
دايكى يه شار ناچار پوژئيك مسته فا شاهين به گى بينى و پئى وت: كوږم
ئيمه ئيتر ماندوو بووين، يا بماننيرن بو لاي ئيحيان، يان ليئمان گه پرين
بگه پرينه وه بو توركيا.

دوو پوژ دواتر مسته فا به گ هه والئ نارد ده يه وئ بو حه له ب بپروا، با
ئو ئافره تانه ش بيئ تا بپوئين، په نكه بياننيرين بو لاي ئيحيان به گ.
ئافره ته كان خو شحال بوون له گه ل عادل ه خانم و مسته فا شاهين به گ
و كوږه كهيدا بپرون بو حه له ب. هه شت پوژ له وئ مانه وه. له ئه ندامانى
خويى بوون، جه لاد هت به درخان و مه مدووح سه ليم به گيان بينى. وتيان
هيشتا هه وال له ئيحيان وه نه گه يشتوه. هيوادارين به زووترين كات

وہ لأم وەرېگرین. ئیوہ دووبارہ بگهړنهوه بۆ گوند، تا خوئمان
ئاگادارتان دهکەینهوه. پښگاکه دوورهو ئیمهش کهرستهی خیرامان
نییه. بۆیه وەلامهکه درهنگ کهوتوو. دووبارہ گهړانهوه بۆ گوند.

چەند پوژنیک دواتر زه ماوهندی برای عادلە خانم بوو. شوینی
زه ماوهندهکه سی سەعات له گوندی مستەفا بهگهوه دور بوو. به
ئوتومبیل پویشتنه ئهوی. نزیکه سی سەد دهواریان بۆ ئهوانه ی که
بانگهیشت کرابوون، له دهشتاییهکی گهوره دا ههڵدابوو. میژو
کورسییان له ناو دهواریکی تایبهتیدا بۆ ئەم دوو ئافەرته دانابوو. به
ههزاران میوانیان بانگهیشت کردبوو. ئەم دایک و کچە له دهوارهکی
خوێان نه دهچونه دهرهوهو تیکه لی خەلک نه دهبوون.

پوژنیک عادلە خانم له گەل ئاموزاکهیدا ئهوانی به ئوتومبیل بۆ کهناری
پووباری فرات برد. دایکی له سیبهریکدا دانیشتیوو. یهشاریش
دانهوییهوه بۆ دهست و چاو شتن، ههستی کرد دهستیک پالی پیوه
دهنی و دهیهوی بیخاته پووبارهکهوه. شوفیری ئوتومبيلهکه که له
نزیکي پاوهستابوو، چاوی پی کهوت، دهستبهجی یهشار خانمی گرت
و نهیهیشت بکهوتته پووبارهکهوه. به زمانی عهرهبی قسهی لهگهڵ
کردن، یهشار خانم تی نه دهگهیشت. یهشار دهست و قاچی دهلهرزین.

دایکی ئهو پووداوهی نه بینیبوو و ئاگای لی نه بوو، وتی: یهشار
چی بووه؟ بۆچی وا دهلهرزی؟

یهشار بۆ ئهوهی دایکی نه ترسی، وتی: هیچ دایکه، هیچ نییه.

هیچی پی نهوت و تیی نه گه یاند، گه رایهوه بۆ ناو دهوارهکیان.

یه‌شار پئیداگریی کردو وتی: من ئیتر لیڤه نامیتمه‌وه.
دایکی یه‌شار به مسته‌فا شاهین به‌گی وت: کوپم ئیمه بنیره‌وه بۆ
گونډ، له‌وی ئاسوده‌ترین.

پاش ئەم پرووداوه یه‌شار خانم نامه‌یه‌کی بۆ مه‌مدروح سه‌لیم به‌گ
نووسی و نیگه‌رانی خۆیانی تیدا پوون کرده‌وه.

مه‌مدروح سه‌لیم به‌گ هاته گوندو هه‌رچی پرسپاری کرد وتی:
نیگه‌رانیتان چییه؟ ئیمه‌ پازی نین و ناهیلین ناره‌حت ببن. ته‌نیا
وتیان: ئیمه زۆر لیڤه ماوینه‌ته‌وه و ماندوو بووین، به‌لکوو هه‌ول بده‌ن
زووتر لیڤه برۆین.

مه‌مدروح سه‌لیم به‌گ، وتی: خانم تو ده‌زانی، ئیڤه له‌کووی و ئاگری
له‌ کوپییه؟ ده‌بی به‌ خاکی سی ولاتدا تی‌په‌رین، نه‌مه‌ش زۆر دژواره.
ئیمه‌ په‌یوه‌ندیمان ته‌نیا له‌ پیتی ته‌بریژه‌وه هه‌یه. جاریکی دیکه‌ش
بۆمان نووسیوه‌ته‌وه، زۆر به‌هیواین ئەم جاره‌یان به‌ زوویی وه‌لامه‌که‌ی
وه‌ر بگرینه‌وه.

پاش ماوه‌یه‌ک که زۆری نه‌کی‌شا. له‌ژێر په‌هیلێه‌ی قسه‌ی چزوودارو
ئازاردەر و نیگا توورپه‌کانی عادلە خانم‌دا، مسته‌فا به‌گ هاته‌ به‌رده‌رگا و
وتی: دایه‌ گیان پیروزیاییت ئی ده‌که‌م.

دایک: سوپاس، مه‌گه‌ر چی بووه؟

مسته‌فا به‌گ: نه‌ته‌وه‌ی کورد به‌رانبه‌ر به‌و خزمه‌ته‌ شایان و به‌نرخه
و لیها‌توویی و فیداکاری زواکه‌ت له‌ پیتی پزگاریی نه‌ته‌وه‌که‌ماندا، ئەو

که فرماندهی گشتی هیزی پیشمرگهی کورده، ناسناوی پاشا و پلهی ژهنه پالی پی به خشیوه.

دایک که میگ گوئی له قسهی کچه کهی گرت، وتی: سوپاست ده کهین، کچه کهم ده لی، نه ته وهی په سهن و قاره مانى کورد، قه درناسی و حه زی له راده به ده ری خوئی به نازادی نیشان داوه.

مسته فا به گ: هه لبه ته شایانی بوو.

دایک: پۆله، زاوا کهم له پئی نازادیی کوردا، نه ک ته نیا پله و پایه و ئاسووده یی خوئی، ته نانه ت هاوسه ره گه نجه کهی و هه موو سامان و داراییه کهی له و پئی دا به خت کردووه. هه لبه ته جیی خوئی ته نه ته وهی کورد پیزی لی بنی.

مسته فا به گ: هه لبه ته، هه لبه ته نه ته وهی کورد هیچ کاتیک ناو و له خو بو ردوویی نه و له بیر ناکا. مزگینیه کی دیکه، له ئیحسان پاشا وه وه لاممان پی گه یشتووه، داوای کردووه بپۆن بۆ لای و به م زوانه به پریان ده کهین.

نافره ته کان به م هه واله زۆر شادمان بوون. ئیتر گوئیان به قسه پووچه کانی عادل خا ن نه ده دا. چهند پوژ دواتر مسته فا به گ هات و بانگی دایکی په شاری کرد.

مسته فا به گ: دایه گیان، ئاماده بن به یانی ده پۆن بۆ حه لبه. من خو م هه ندیک کارم هیه. به داخه وه خو م ناتوانم له گه لتاندا بيم. یه کیك له خزمان که له گه ل دایکیدا ده روا بۆ حه لبه، ده تانبا بۆ مالی قادری به گ جه میل پاشا زاده، کاره کهم ته واو بوو ديم بۆ لاتان.

دايكى يەشار: زۆر سوپاس، زۆر زەخمەتەن پىۋان، ھەلبەتتە لىمان
بېورن.

مستەفا بەگ: دايە گيان! پىم وتن بۇ ئىمە ھىچ زەخمەتتەك نەبە،
بەپىچەوانەۋە شانازىيەك بوو بۇ من. من ددانى پىدا دەنم بەو
شىۋەيە پىۋىست بى نەمتوانى خزمەتتەن بگەم. ئەگەر خۇم و
بنەمالەكەم كەم و كۆپىيەكەم ھەبە، لىمان بېورن، تەكايە لاي ئىحسان
پاشا گلەيىم ئى مەكەن.

بەيانى ئەو كەسە لەگەل دايكىدا ھات، پىكەۋە سوۋرى
ئوتومبىلەكەي مستەفا بەگ بوون و مالتاۋايىيان كىردو كەوتنە پى.
لەكاتى مالتاۋايىدا يەشار خانم بە عادلە خانمى وت: عادلە خانم! ئىمە
ھەرچىمان دەوت بۇ باۋەرت پى نەدەكردىن. تەنەنەت وىستت لەناوم
بەي، من لىت دەبېورن. ھىچمان بە مىردەكەت نەوت و ناشلىن. تەنيا
يەك داوام لىت ھەيە، ئەگەر مىۋانىكى دىكەي ۋەكۋو من ھاتە مالتان،
بەو شىۋەيە ھەلسۈكەۋتى لەگەلدا مەكە كە لەگەل مىندا كىردت. دواتر
يەكتىيان ماچ كىردو جىا بوۋنەۋە.

لە مالى جەمىل پاشا زادەدا زۆر ئاسۋودە بوون. ئافرەتەكانىيان
ھەموو خويندەۋارو ھەستى نەتەۋايەتتىيان ھەبوو. دەيانزانى ھاسەرى
يەشار خانم لەكۆنيەۋ چى دەكا و بۇچى دەيكا. لەۋى ھەستىيان بە
غەربىي نەدەكرد. بىست پۇژىك لەۋى مانەۋە دواتر لەلەيەن كۆمىتەي
خۆبېۋنەۋە لەگەل دىكتورىك و دەرمانسازىكدا بەرەو ئىران بەرپى كران.
ئەم دىكتورە و دەرمانسازە سەر بە كۆمىتەي داشناقى ئەرمنە بوون.

بەيانىيەكى ھاوين بوو. ھەتاو تيشكە پىر گىرەكەى تازە گەياندوبو زەوى.
 ميوانەكان لەگەل خانمەكاندا مائاوايىيان كردو سواری ئوتومبيل بوون.
 قەدرى بەگ، مەحمەد بەگ و ھەندىك لە كەسايەتەكانى كۆمىتە بۆ
 بەرىكردنەيان ھاتبوون. ئەمانە يەك سەعات لەگەلئاندا ھاتن. پاش ناردنى
 سلاو و دروود بۆ ئىحسان نوورى و تەندروستى و بۆھويى پىربوارەكان،
 مائاوايىيان كردو گەرانەوھ بۆ ھەلب.

پىربوارەكان گەيشتنە ناوچەى دىرزوو. لىرە لە پووبارى فورات بە
 كەلەك دەپەرپنەوھ، لەم كاتەدا پارىزگارى ھەلب گەيشت و نۆرەبرى
 لى كردن و پىشتەر پەريپەوھ.

دكتور و دەرمانسازەكە كارگەرە فەرەنسەيىيەكانى پووبارەكەيان -
 كە ئەرەمەن بوون- بىنى و ئافرەتەكانيان -كە لەگەلئاندا بوون- پى
 ناساندن و داواى يارمەتییان لى كردن، كارگەرەكان ئوتومبيلكانيان بە
 قاھەغى مۆتۆرىيى خويان پەپاندەوھو لە لم و زىخەلانى ئەوبەرى
 پووبارەكە پەتيان كردن و گەرانەوھ. لە ھالێكدا ئوتومبيلەكەى
 پارىزگار لەناو لم و زىخەكە گىرى كردبوو، ھەولیان دەدا دەرى بەيئن.

شەويان لە سنوورى عىراق لەناو خانوويەكدا بەسەر برد، دكتور و
 دەرمانسازەكە لەناو ئوتومبيلەكەدا نوستن. بەيانى زوو كەوتنەوھ پى و
 درىزەيان بە پىگەكەيان دا، گەيشتنە گوومرگى عىراق. پاش پشكنين و
 نووسىنى كەلوپەلەكانيان، مۆلەتى پۆيشتنەيان پى دان. كاتى گەيشتنە
 شارى مووسل شەو داھاتبوو.

له مووسل كهل وپه له كانيان كونترول كړده وه. كاربه ده ستیكي
 گوومرگ لني پرسين: جانتايه كي ديكه تان پي بوو، له كوښيه؟
 نه وانيش سهيريان كرد راست ده كهن. ده بي دانه يه كي ديكه شيان
 پي بي، سهيريان كرد دايكي يه شار له سوري دانيشتووه، نيشانيان دا.
 كاربه ده سته كه به دهرمان سازه كي وت: ئه ي فيولونه كي تو
 له كوښيه؟

دهرمان ساز هيڼاي و پيشاني دان، ئايا نه مانه دهرانن چيمان
 خواردووه و چي له ناو سكماندا هيه؟
 ئه و شه وه له مووسل مانه وه. پوژي دواتر به ديوي خورئاوي
 ديجله دا بهرو به غذا پويشتن.

له پښه دا عيفه ت خانم نه خوش كهوت. گري هه تاو له م بيابانه گهرمه
 كاكي به كاكيه كي عراق دا دهر و پيشتي ده سووتاند. نه ده كرا له م
 گهرمايه دا دابه زن. به ناچاري دريژهيان به پښه كاهيان دا، تا سه رهنجام
 گه يشتنه خانويه كي بچكوله ي چول. له وي دابه زين، نه خوشه كاهيان
 برده ژوره وه. دكتور هه وه دهرمانانه ي كه له گهل خويدا هيڼابووني
 پي دا، ئيشه كي سووكنايي هات. دريژهيان به پښه كي خويان دا تا
 گه يشتنه به غذا، ئافره ته كان پويشتنه هوتيل هلال دكتور و
 دهرمان سازيش چوونه شوينيكي تر.

نامه يه ك كه خويبوون بو دكتور موجه مد سه گباني ناردبوو، له پري
 كركاركي هوتيله كمه بويان نارد، هه والي گه يشتني خويان پي
 راگهياند.

پاش كەمى دىكتور شوكرى و خىزانەكەى ھاتن بۇ ھوتىلەكە بۇ لايان. پاش ئاشنا بون لەگەل يەكتردا، خىزانى دىكتور شوكرى بە مىردەكەى وت: ئەم ژنە ھىشتا مىندالە. ئەم مىندالە چۇن دەنرى بۇ چىاي ئاگرى؟ من وام دەزانى ژنەكەى ئىحسان نوورى بەتەمەن و مىندالدارە، كەچى مىندالەكە.

دىكتور شوكرى مەمەد وتى: ئەم خانمە ھاوسەرى مىردەكەى تى. بەراستى شىاوى ئىحسان نوورى يە. بەم لەخۇبردووى يەى دەتوانى بەرگەى ھەموو دىوارىيەكان بگرى.

پروى لە يەشار خانم كرد و وتى: چ رىكەوتىكە! ئىحسان نوورىش كاتىك گەيشتە بەغدا، ھەر لەم ھوتىلەدا مىوان بوو. ئىمەى كوردان لە سالونى ئەم ھوتىلە مىواندارىيەكان بەبۇنەى ھاتنەوہ رىك خستبوو. تاوىك بىدەنگ بوو، ئىنجا پىيى وتن: لە ئەرەمەكانى ھاوسەفەرتان جيا ببەوہ! رەنگە ئىنگلىزەكان چاودىرييان بكەن.

پۇژى دواتر شوكرى بەگ ھات و بۇ ناننى نىوہپۇ بردنى بۇ مالى خۇيان.

لە شارەوانىيەوہ يەشار خانم و دايكيان دەويست. شوكرى بەگ كە ئەمەى بىيست، وتى: خانم ھىچتان ئى دەپرسن، وەلامى راست نادەنەوہ. ناوى ئىحسان نوورى ھەر مەھىتن، درۇ بكەن!

يەشار خانم: دىكتور، ئاخىر من چۇن درۇ بكەم؟ من عادەتى درۇكردەم نىيە.

شوكرى بەگ: دەبىي عادەت بگەي، ناچارى درؤ بگەي بؤ گەيشتن بە
ھاوسەرەكەت.

كەمىك دواتر درىژەي بە قسەكانى داو وتى: ئەگەر ئەمرو من بلىم
ھاوسەرى ئىحسان نوورى ھاتوۋە لە ھوتىل ھىلالە. ھىندە كورد كۆ
دەبنەۋە لە ھوتىلەكە جىيان نابىتەۋە. دكتور شوكرى بەگ نوينەرى
خۇيىبون بوو لە بەغدا.

پۇژى دواتر يەشار خانم لەگەل كرېكارىكى ھوتىلەكەدا پۇيشتە
شارەۋانى. ئەم ئافرەتەنە لەم قرچەي گەرمای بەغدايەدا پەردەيان لە
ژورەكەشيان دەبەست.

نوینەرى ھەولیر كە لە ھوتىل ھىلال دادەنىشت، بە پرىكەوت عىفەت
خانم دەبىنى، دەلى: دایە گيان ھەوا زۆر گەرمە، بۆچى دەرگای
ژورەكەتان ناكەنەۋە تا فىنك بىتەۋە؟

عىفەت خانم: كوپم، ئىمە غەرىبىن، پىاومان لەگەلدا نىيە. دروست
نىيە لە پىش چاۋى ئەوانەي كە بە بەردەم دەرگاكدە ھات وچۇ دەكەن،
دانىشىن.

ئەم نوینەرە بە كارمەندى ھوتىلەكەي وتبوو، ئەگەر لە شارەۋانى
داۋاي زەمانەتيان ئى كردن، من زەمانەتيان دەكەم.

كاربەدەستى شارەۋانى لە شارەۋانيدا وتى: خانم بؤ كوي دەپۇي؟
ئەگەر مېردت ھەيە، چ كارەيە؟

يەشار خانم: بؤ ئىران دەپۇم بؤ لای مېردەكەم، مېردەكەم بازىرگانى
پىخۆلەيە.

كاربەدەست: بۆچى راستەوخۇ لە توركيאו نەپۇشتە ئىران و بەم
پىگە دووردرىژەدا ھاتى؟

يەشار خانم: لە ھەلەب ھەندىك زەويمان ھەبوو، ھاتم فرۆشتم.

كاربەدەست: لەكوئى ھەلەب؟

يەشار خانم: لە بابول فەرەج.

كاربەدەست: ناچىتە بەسرەش؟

يەشار خانم: مەن بۇ ئىران دەپۆم. ئەگەر پىگەكەم بەویدا تىپەپى،
دەپۆمە ئەوئىش.

پاسپورتەكەى وەرگرتەو ھەپرايەو ھەوتىلەكە. پاش گەرانەو ھە
شارەوانى، دكتور شوكرى بەگ ھات. يەشار خانم، وتى: دكتور درۆم كرد.
دكتور: ئافەرىن. ئەگەر راستە وتبايە، پىيان نەدەداو دەيانگەراندیتەو
بۇ ھەلەب. ئەو كات ناچار دەبووى بە قاچاخەپى ناو كورداندا بپوى.
دكتور درىژەى پى داو وتى: خانم زۆر مانەوتان لىرە دروست نىيە.
پاسپورتەكانتەن وەرگرتەو، ھەر ئەو پۆژە بكمەنە پى.

عيفەت خانم: كۆرم ئىمە نامانەوئى يەك خولەكەش بىئىنەو. لىرەى
زىپى عوسمانىيان لای دكتور زاكای ھاوسەفەريان مابو ھەو. پۆژى
دواتر بەيانى زوو يەشار خانم بە دايكى وت: دايكە دايكە! ھەستە با
بپۆين بۇ دەرەو، بەلكوو تووشيان ھاتىن.

نامادە بوون و لە ھوتىلەكە چوونە دەرەو. پاش كەمى پىكردن،
سەيرىيان كرد دكتور و دەرمانساز بە دروشكەيەك بەرەوپوويان دىن.
كەمىك پىكەو قسەيان كرد. بەلام بە پىنوئىنى شوكرى بەگ ھىچ

باسى پۇيشتىيان نەكرد. پارەكانيان ئى وەر دەگرەنەو مائناوایی
 دەكەن و لىك جیا دەبنەو. دواتر بۇيان دەرکەوت پاست بوو
 ئینگلیزەکان پیشگریان لە هاتنیان کردبوو بۆ ئێران. پوژى دواتر
 کارمەندى هوتیلەكە پۇيشتە. ویستگەى شەمەندەفەر و دوو بلیتی بۆ
 کرین و ئەوانیش پۇيشتن. لە ویستگەى شەمەندەفەرکە کەسیکی
 ئینگلیز چاودییری شەمەندەفەرکەى دەکرد. ئەم دوو ئافەرته تورکە
 بئىکەسیان برده فارگۆنى پلە یەك و سواریان کردن. کەسیکیان کە
 تورکیى باش دەزانی، بە دیارەو دانان.

کاربەدەسته ئینگلیزەكە، وتی: خانمەکان هەرچیتان ویست، بەم
 کەسە بلێن، بۆتان جیبەجی دەکا.

عیفەت خانم: زۆر سوپاس کوپم.

ئەم دایک و کچە لە ترساندا بە نۆرە دەخەوتن. ئەم شەو هەردوکیان
 پێکەوە نوستبوون. شەمەندەفەر کە لە بەغدا دەرچوو، گومەزەکەى شیخ
 عەبدولقادرى گەیلانىیان بینی. یەشار خانم: شیخ عەبدولقادرى گەیلانى،
 ئێمە غەریب و تەنیاين. بوخت لەگەڵماندا بئى، یارمەتیمان بدا.

بەیانى زوو چاودییری شەمەندەفەرکە، وتی: گەیشتونەتە نزیکى
 خانەقین. کەمى دواتر وتی: ئێرە خانەقین و دواين ویستگەیه.

خۆیان ئامادە کرد و دابەزین. ئوتومبیلیکیان تاکوو شارى تەبریز
 بەکرى گرت، پارەى کرێکە پینچ لیرەى ئینگیزی بوو، ئافەرتهکان نەخت
 پارەکیان پى داو بەرەو ئێران کەوتنە پى. شۆفیەرکە مەسیحی بوو.

ھەرچەند نوپنەرى ھولپىر لە بەغدا لەكاتى كەوتنە پىياندا كاريكى بە خانى گەورە دابوو، پىي وتبوو كە گەشتنە خانەقەن ئەم كەسە بدۆزنەو، كارتەكەمى پىي بەدەن. ئەو بە پىيەكى جىيى مەمانە دەتەننپىي بۆ ئىران، بەلام دكتور شوكرى بەگ ئەوانى ترساندبوو. لەبەر ئەو پەيوەندىيان لەگەل ھىچ كەسدا نەگرت و لە عىراق دەر چوون، كەلكيان لە يارمەتیی ئەو كەسە وەرنەگرت.

بەناسانى لە گوومرگى ئىران تىپەپەين. كەلوپەلىكى زۆريان پىي نەبوو. شۆفىرى ئوتومبىلەكە لە پىگادا كەسانى دىكەشى سوار دەكرد. گەشتنە خاكى ئىران.

شۆفىرەكە لە ئاوينەى ناو ئوتومبىلەكەيەو زۆر سەيرى ژنە گەنجەكەى دەكرد و بىزارى كردبوو. سەرەنجام ژنە گەنجەكە ناچار ھەستاو ئاوينەكەى وەرچەرخاندو پىي وت: كابرا!! بۆچى ھىندە تىم دەپوانى و بىزارم دەكەى؟ سەيرى پىشەوھى خۆت بكەو پاست بپۆ! گەشتنە كرماشان. ئوتومبىلەكە بەنزىنى تەواو بووبوو. شۆفىرەكە بە ژنەكانى وت: ئەمشەو لە ھەمەدان دەمىننەو. ھەمەدان زۆر نزىكە و زوو دەگەين. دوو سەعات ناخايىنى. ئەوانىش باوھريان پىي كردبوو. كەسانىك كە لە ئوتومبىلەكەو نزىك بوون، بە ژنەكانيان وت: خانەكان بۆچى دانا بەزن؟

يەشار خانم، وتى: بۆ ھەمەدان دەپۆين. چاوەپوانى شۆفىرەكەمان دەكەين. دوو سەعات پىگەيە، شەو لەوى دەمىننەو.

خەلگەكە: خانم ئەو چى دەلتى؟ ھەمدان زۆر دورە، ئەوئەندى ئەو
پىيە كە ھاتوون دورە. چۆن دەلتىن دوو سەعاتەپىيە؟ دوا مەكەون دابەزىن!
يەشار خانم: ئىمە نازانىن، شۇقىرەكە وا دەلتى.

كابراى كرماشانى وتى: نە خانم، شۇقىرەكەتان درۆ دەكا. چ
نيازىكى ھەيە نازانم، فرىوتان دەدا.

ئافرەتەكان بەپەلە لە ئوتومبىلەكە دابەزىن، شۇقىرەكە ھات وتى:
خانمەكان، ئەو بۆچى دابەزىون؟ سوار بن تا بېرۆن.

يەشار خانم وتى: ھەمدان لىرەو زۆر دورە، بەم شەو بۆ كۆي
دەپۆين؟

شۇقىر: درۆ دەكەن.

خەلگەكە وتيان: ئاخىر ھەي پياوا! دەتەوئى ئەم ژئانە بەم وەختى
شەو بۆ كۆي بېيە؟ ھەمدان لەكوئىيە؟ جگە لەمە، لەكاتى شىو بەولاو
ئوتومبىل لە شار دەر ئاچى، قەدەغەيە و ناتوانى بېرۆا.

ئىتر شۇقىرەكە ھىچى نەوت. خانمەكان چوونە ھوتىلىكى ئەو
نزىكانە، خاوەن ھوتىلەكە كابرايەكى يۆنانى و ناوى كوستى بوو،
ژنەكەى ھات، ئەويش خەلكى توركىا بوو.

شەو كاتى ژنەكان نوستىبون، دەرگای ژوورى ئافرەتەكان بەپووى
ھۆدەيەكى تردا دەرگرايەو. كەسىك دەيوست بەزۆر بىكاتەو. ژنەكان
لە خەو ھەستان. كۆستىي خاوەن ھوتىلىيان ئاگادار كىردەو. بەم
دەنگەدەنگە خەلكى دىكەش لە خەو ھەستان و چوونە ژوورەكەيان، تا

بزانن سەيرىيان كرد شۆفېرى ماشىنى ئىشەنچلىك. شۆفېرەكە خۇي كىردى
ئۆستۈ، ھەلىيانساند.

شۆفېر ھەشاي كىردى وتى: من ئۆستۈم و نازانم كى. ئۆستۈيە
دەرگاھەيان بىكەتە.

دو كەس لەوانەى كە لە خەو ھەستابوون، خەلىكى تۈركىيا بوون.
يەككە لەوان وتى: لىرە كونسلى تۈركىيا ھەيە. بىرۈنە ئۆي
پارىژگاريتان ئى دەكەن.

مىردى ئەم ئىشەنچ كە دەيانويسىت بىرۈن بۇ لاي، لەگەل دەولەتى
تۈركىيادا لە شەردا بوو. كەوابو نەياندەتوانى بىرۈن بۇ لاي كونسلى
تۈركىيا. يەشار خانم وتى: گىرگ نىيە، دىرژە بە سەفەرەكەمان دەدەين،
بەلام ئىتەبەم ئۆتۈمبىلە ناپۇين.

پۇژى دواتر ئاغاي كوستى سوارى ئۆتۈبۈوسى خەتى كىردىن و
خىستىيە پى. ئەو پارەيەى كە بۇ ترومبىلى پىشۈو دابوويان،
نەيانتوانى ۋەرى بىگىرە.

شۆفېرى ئۆتۈبۈوسەكە كابىرايەكى بەتەمەن و بەرپىز بوو، چاۋى بەم
خانمانەۋە بوو. ئەو پۇژەى گەيشتە تەبىرپىز، پۇژى عاشۈورا بوو.
ئۆزۈرى چۆل لە ھوتىلەكاندا دەست نەدەكەوت. ئەوانى بىردە
پانىسۈنلىك، ئىنچا نامەيەكى لى ۋەرگىرتن و بىردىيەۋە بۇ ئاغاي كوستى.
خاۋەنى پانىسۈنەكە ئۆيلىكى ئىرمەن بوو. يەشار خانم پىيى وت: خانم
من نەخۇشم. كەسلىك بىنرە بەدۈوى دىكتۇر يىغىزارياندا بانگى بىكا بۆم.

ژنه ئەرمەنەكە وتى: خانم لەم نزيكانەش دكتۆرى چاك ھەيە، بانگى دەكەم.

يەشار خانم: نە خانم، دكتۆر يەيازاريان پاسباردوو، باوەرم بە دكتۆرى ديكە نيبە، بانگى ئەوم بۆكە.

لە ھەلەب بە يەشار خانەميان وتبوو: لە تەبىز دكتۆر يەيازاريان پەيدا بکە. ئەو لە ھەموو بارىکەو ھاريکارتان دەکا. لەبەر ئەمە يەشار خانم ئەوى دەويست، ئەك ئەوى ناساغ بى.

پاش سەعاتىک دکتۆر ھات. يەشار خانم: ببورە دکتۆر، بەرێزتان يەيازاريان؟

دکتۆر: بەلى خانم.

يەشار خانم: من لە ھەلەبەو ھاتووم. خيزانى ئىحسان نووريم، نەخۆش نيم.

دکتۆر ھەرکە ناوى ئىحسان نوورىيى بىست، پەنگى تىک چوو.

يەشار خانم دريژەى بە قسەکانى دا، وتى: خويبوون منيان بۆ لاى تۆ ناردوو. تا يارمەتيم بەدى پۆمە چيای ئاگرى.

دکتۆر بى ئەوى وەلام بداتەو، ويستى بپوا. يەشار خانم وتى: چى دەلىلى دکتۆر؟ من چى بکەم؟

دکتۆر وتى: ئاگادارت دەکەمەو.

نزيكى پاشنيوہرۆ دايان لە ھەرگای ژوورەکیان. يەشار خانم ھەرگاکەى کردەو. دوو مندالى ھەوت ھەشت سالان پاکەتيک شيرينييان

بەدەستەۋە بوو. يەككە لە مەندالەكان: خانم ئەۋرەنەي كە ھاۋسەفەرت بوو،
بۆي ناردوۋى (پاكەتە شىرىنچەكەي پىن دا) ئەحوالىتى پىرسى.

يەشار خانم تىگەيشت و ئەۋانى بىردە ژوورەۋە لاۋاندنىۋە.
مەندالەكە وتى: نامەيەك لە پاكەتەكەدا ھەيە، پاشان لىيان داۋ
پۇيشتىن.

لە نامەكەدا نووسرابوو، پاشنىۋەپۇ سەعات پىنج ۋەرنە لىلاۋە.
كەسكى كۆت سىپى، پانتۇل كورت و كەۋش سىپى، كورتەبالا،
پۇژنامەيەكى بەدەستەۋەيە، لەۋى چاۋەپىتقەنە، لەگەل ئەۋدا ۋەرنە!
ئەمان سەعات پىنج ويستىيان بىرۇن بۇ لىلاۋە. لەم كاتەدا خاۋەنى
پانىسۇنەكە ھات بۇ لايان و گرتنىە قسەۋ ئىتركات تىپەر بوو.

ئەگەرچى سۈرى درۈشكەيەك دەبن و دەپۇن، بەلام كەسيان بەۋ
ناۋىشانە نەبىنى. ئەۋان شارەزاي لىلاۋە نەبوون. خاۋەن درۈشكەكە
دەيوت: خانم ئىرە لىلاۋەيە، ئەۋ كەسە لەكۈيى لىلاۋە پراۋەستابوو،
ئەمان نەياندەزانى و دەترسان لىيان بەدگومان بىن لە شوينىكدا
دەبەزىن. خەلكى تەبرىز دەيانبىنى ئەمانە ۋەكوۋ خۇيان نىن، بە
ئىنگىلىز ئىنگىلىز كەۋتە شوينىيان. ناچار گەپانەۋە بۇ پانىسۇنەكە.

پۇژى دواتر دوۋبارە پاشنىۋەپۇ كەسكى لە دەرگا دەدا. يەشار خانم
دەرگاگە ۋاز دەكا. كەسكى بە ساكىكى گەۋرەي كارۋە لەپشت دەرگاگە
ۋەستابوو، وتى: كىي؟ كىت دەۋى؟

ئەۋىش وتى: خانم ئىۋە داۋاتان كىردبوو. ھاتووم پىرچت بۇ چاك
بەكەم.

يەشار خانم: تىگەيشت لەوانە، وتى: ئا، ئا.. داوام كردىبوو، لەبىرم
چۆبۆم، وەرە ژۆرەم.

كەسەكە وتى: دۆينى ئەو كەبىرايە چاوەپوانى ئۆمە بوو، بۆچى
نەپۆيشتن؟

يەشار خانم: ئۆمە نەختى دوا كەوتىن. خانمى پانسىۆنەكە ماتلى
كردىن.

كەسەكە وتى: ئەمۆر حەتمەن دەپۆن. ئەو كەسە ديسان چاوەپۆتان
دەكا.

پىرچى يەشار خانمى پىك كرد و پۆيى. ئەو ئۆوارەيش پۆيشتن
كەسيان نەبينى.

پۆڭى سىيەم دووبارە لە دەرگايان دايەم، يەشار خانم دەرگاي
كردەم، كەسيكى دىكە بوو. يەشار خانم وتى: چىت دەوى؟
ئەويش وتى: هاتووم ئەندازەى پىت بگرم.

يەشار خانم ديسان تىگەيشت و وتى: فەرموو وەرە ژۆرەم.
كەبىرا وتى: خانم بۆچى ناپۆن؟

يەشار خانم: ئۆمە دەپۆين، بەلام نازانين كەبىرا لەكوئىيە. ئەمۆش
دووبارە دەچىنەم. ئۆوارە دووبارە سواری دروشكەيەك بوون، چوون
بۆ لىلاو.

دروشكەچىكە وتى: خانم لىلاو تەنيا يەك شوين نىيە. دەتانەوى
بپۆنە كوئى لىلاو؟ ئۆرە لىلاو. خانمەكان دابەزين. گەران ديسان
كەسيان نەبينى و گەرانەم. ئەم جارە ژنەكانيش لەگەل مندا لانداندا

ھاۋدەنگ بوون و دەیانوت: ئىنگلىز، ئىنگلىز برونەۋە بۇ ۋلاتى خۇتان.
جىنۇيان پى دەدان و سووكايەتتيان پى دەکردن.

بۇ پۇژى چوارەم دووبارە پۇيشتەنە دەرەۋە. ويستيان سواری
دروشكەيەك بىن. كەسنىكيان بىنى لەو كەسە دەچوۋ كە چاۋەپى
دەکردن. كابرا لىيان نزيك بوۋەۋە، وتى: منتان ناسىيەۋە؟ چەند پۇژە
چاۋەپوانتان بووم. وتى: فەرموون. كەۋتە پى.

خانمەكان وتيان: فەرموو كابرايان سوار كرد. ئافرەتەكان لەبەر
دەرگايەك دابەزىن. كاتىك چوۋنە ژوۋرەۋە دوو كەسى شىك و پىك ۋىپىك
چاۋەپوانيان بوون. ھاتنە پىش و خۇيان پى ناساندن. ئەم خانوۋە
ھەۋشىكى ھەبوو. چەند خىزانىك ژوۋرەكانيان بەكرى گرتبوو و تىيدا
دەژيان. ئافرەتەكانيان ۋەكوو مامۇستاي زمانى فەرەنسەيى پى
ناساندن و بردياننە ژوۋرەكەي خۇيان.

پاش ئەحوالپرسى، وتيان: ئىحسان نوورى لە چىاي ئاگرىيە.
لىرەۋە زۇر دوۋرە. نامەي بۇ دەنووسىن و ھەۋالى گەيشتىنى تۇي پى
پادەگەيىنن. خۇي كەسنىك بەشۋىنتاندا دەنيرى بتان با. ئەگەر بۇي
نووسىن ئىمە بەرىتان بىكەين. ئەۋكاتە بىرىكى ئى دەكەينەۋە بەرىتان
دەكەين. مانەۋەي ئىۋە لەو پانسىۋنە دروست نىيە. ژوۋرىكتان بۇ
بەكرى دەگرىن تىيدا نىشتەجى بىن. دايكت زۇر لە پروسەكان دەچى،
بلى پروسەۋ ئىۋەش بلىن باۋكم گورجىيە و منىش گورجىم، لەپاستىدا
لە گورجىيەكانىش دەچى. ناۋى تۇ ياشۋار دەبى.

پۇڭزى دواتر ئەو كەسەي كە ئەمانى بۇ لاي ئەو مامۇستايە بىردىبوو،
ھات ئافرەتەكانى بىرد بۇ ماللىك، ژوررىكى بۇ بەكرى گرتىبوون.

ژىنكى بەتەمەنىشىيان بۇ خىزمەتكردىيان گرتىبوو. كرىنى ژوررەكە بە
كەلۈپەلەوۈ مانگانە (۱۲) تەمەن بوو. ئىشكەرەكەشىيان مانگانە بە
شەش تەمەن گرتىبوو. ئەمە لە سالى ۱۹۲۹ى زاینیدا بوو. پۇڭزىك
خاوەن مال كە ژىنكى ئەرمەن بوو، ھات و وتى: ئىمە بۇ چەند پۇڭزىك
دەچىنە كوڭىستان، بە خۇداتان دەسپىرىن، ئەمەي وت و پۇيى.

ئەم ژنە مىردى نەبوو. ئەم ئافرەتەنە لە مالەوۈ بە تەنیا مابوونەوۈ.
شەوئىك لە دەرگايان دا، يەشار خانم و دايكى چوونە دەرەوۈ. يەشار
پرسىي: كىي؟ چىت دەوي؟ لەپشت دەرگاۋە دەنگى وتى: خانم مىراو.

دايكى وتى: وای قوپ بەسەرم، مىراو چىيە؟

يەشار خانم وتى: خاوەن مال لە مال نىيە، چوونەتە كوڭىستان.

مىراو وتى: خانم، ئىمە كارمان بە خاوەن مال نىيە. ھاتووين ھەوزى
ئاۋەكان پىر دەكەين.

يەشار خانم، وتى: زۆر باشە. كارەكەتان تەواو كىرد، دەرگاۋە
دابخەنەوۈ و پىرۇن. دەرگاۋە كىردەوۈ چوونەوۈ ژوررەكەي خۇيان.

خاوەن مال لە كوڭىستان دەگەپىتەوۈ. پۇڭزىك ھات و وتى: خانمەكان
ئىۋە ھەمىشە بەتەنیا لە مالەوۈ دادەنىشىن. تەبىرىزان نەبىنيۋە. ۋەرن
با بتانەم بۇ كارخانە نەختىك پابوڭىرن.

لە توركيا بە جىي سۆزانیەكان دەلەن كارخانە. دايكى يەشار ئەمەي
بىيىست، توۋپە بوو. وتى: ئاگات لە زارى خۇت بى، ئىمە لەو جۇر

كهسانه نين برۆينه كارخانه. له گهڵ ئه و ژنانهدا برۆ كه شياوى ئه و شوينهن. ئاى خودايه بمانپاريژى، ئيمه بۆ كۆى هاتووين و له گهڵ چ كهسانيكدا دهژين.

خاوهن مال و تى: خانم، من قسهيهكى خراپم نه كردوه، كارخانه جيگيهيهكى خراپ نيه، لهوئى كار دهكهن.

دايكى يهشار و تى: دهتهوئى چيى تر ببي؟ له كارخانه شوينى خراپتر هيه؟ ئه و شوينانه شوينى كهسانى خراپن.

خاوهن مال و تى: داواى لييبوردن دهكهم خانم. نه مدهزاني ئيوه كارخانه به چ شوينيك دهليين. لهوئى گۆرهوى دهچنن، كهوش دروست دهكهن، قالى دهتهن. كريكارهكان لهوئى كار دهكهن.

يهشار خانم: دايكه دهبي فابريكه بى.

خاوهن مال: بهلى، فابريكهيه.

يهشار خانم، و تى: ئيمه ئه و شوينانه كه سوزانيهكان كاريان تيدا دهكهن، پييان دهليين كارخانه.

خاوهن مال: واى، زۆر داواى لييبوردن دهكهم، من چووژانم.

يهشار و دايكى، له بهر ئه وهى نه يانده ويست زۆر تيكهلى خهلك بن، نه پويشتن. ئه مانه به بي ئوقره يى چاوه پوانى هه والى ئيحسان بوون.

داشناكهكان نامهيان بۆ ئارداشيس مورايدان كه له لاي ئيحسان نوورى نوينهريان بوو، نووسيبيوو. له م كاته دا پروسهكان كه سيكيان له لايه ن ئاموزاكه ي ئارداشيسه وه ناردبوو لاي و داوايان ئى كردبوو بيته كه نارى پووبارى ئاراس. لهوئى هه ليد خه له تين و ده يبه نه ناو خاكى

پروسیا، دەستبەسەری دەكەن. نامەكە گەشتتەبوو، بەلام هیچ كەسك
لەوئ نەبوو زمانی ئەرمەنى بزانی تا بېخوینتەتەو. بۆیە ھاوسەری
یەشار خانم ئاگادار نەبوو خیزانی ھاتوەتە تەبڕیز.

وەرزى پايز بوو. ئیحسان نوورى بۇ بەسەرکردنەوێ لێكەانى
خۆبەوون ھاتبەو سنوورى ئێران و توركيا. لەوئ بېستەبووى خیزانى
لە تەبڕیزە، كەسككى دانىشتووى شارى خۆى -كە ھاوڕێى بوو-
ناردبەو تەبڕیز بۇ ھینانى خیزانى، خۆیشى چاوەپوان مابەو.

پاش ھەفتەيەك كە ھېچ ھەوالێكى پێنەگەشت، خۆى دەستك
جەل و بەرگى كۆنەى كوردى لەبەر دەكاو كارتى ناسنامەى كوردككى
ئێرانى بەناوى موزەفەرەو ھەلدەگرئ، لەگەل "سىلو" كە پیاوى
يوسف عبدال ئاغای ھەيدەرى بوو، دەپۆنە شارى خۆى. لەوئ
دەپۆنە مالى ئاشنايەكى سىلو، بانگى ئەو كەسەى كرد كە
پايسپاردبوو. كابرا ھىشتا نەپۆشتتەبوو. ناردیە تەبڕیز و خۆیشى
لەوئ چاوەپوان مابەو.

پۆژك بەلاى بنگەى ژاندرەرى (خۆى) دا تەپەپەرى، گرووبانىكى
ژاندرەرى لێى بەدگومان بووبوو و دەستگىرى كردبوو، بربووبە
بەردەم ئەفسەرى نىگابان. وتبوو: ئەم كابرايە ئەرەشىيەكى
ھەلاتووى توركە، گرتوومە.

ئەفسەرى نىگابان نامەيەكى پێ دا و وتى: بيبە بۇ قەلە بەگى.
لەوئ بەو ناسنامەيە كە ھەلگرتەبوو، پزگارى بوو. چەند پۆژ دواتر
ھەوالى پێ گەشت كە شارەوانىش لە بوونى لە ناوچەكەدا ئاگادار

بووہو دہیانہوی بیگرن. دہگہ پیتہوہ سەر سنوور بۇ مالی یوسف
عەبدول ئاغا. لەوی نەخۆش کەوت. سى پوژ دواتر سىلوۋى دووبارە
ناردەوہ بۇ خۆی تاکوو ھەوالیک بزانی.

خانمەکان گەیشتبوون و لە مالی ئاغاى مەسووم، بەشى دەرەوہى
مالەکەیان بوون. ئاغاى مەسووم پىی و تن: ھەر کەس لە دەرگای دا بۆى
نەکەنەوہ. پوژکیان سەیریان کرد لە دەرگا دەدەن. زۆریان لە دەرگا دا
نەیانکردەوہ. مالەکە دوو دەرگای ھەبوو، پاش ماوہیک لە دەرگاکی
ناوہەیان دا، بە ئافرەتەکانیان وت: کوردیک ھاتووە ئیوہى دەوی.

ئەوانیش وتیان نابێ. ئەو کوردەش سلۆ بوو، سىلو: بەخیرھاتن
خانمەکان، ئیحسان نووری پاشا منى ناردووە تا ئیوہ ببەم.
ئافرەتەکان زۆر خوشحال بوون.

یەشار خانم وتی: ئیمە ھیچ کەرەستەیکمان نییە، وەگەر نە تا
ئىستا خۆمان ھاتبووین. بگەرئوہ دوو ئەسپمان بۇ بێنە.

سىلو: بەسەرچاو خانم. دەرپۆم ئەسپتان بۇ دێنم. مالتاوايى کرد و
پۆی، پوژى سىيەم لەگەل ھاوڕیەکیدا دوو ئەسپیان ھینا.

سىلو: خانمەکان ئەسپەکەمان ھیناوەو لە کارونسەراکەى ئاغاى
مەسوومە.

زۆر خوشحال بوون لە دەبەدەرى پزگاریان دەبوو. سەرلەئىوارە
ئاغاى مەسووم ھات: خانمەکان ئامادە بن با بڕۆین!

ئافرەتەکان پەچەکانیان کیشایە سەر، ئاغاى مەسووم لەپیشەوہ و
ئەوانیش کەمیک دواتر بەدوايدا دەرپویشتن.

کاروانسەراکەى ئاغای مەعسوم لە شارەوێ دوور بوو. لە پال
دەروازەى شاردا پۆستیکی ژاندرمەرى ھەبوو، کاتیک نزیکی پاسگای
ژاندرمەرى بوونەو، دایکی یەشار وتی: حالم تیک چوو، ناتوانم بێم.
یەشار بە توورەیی یەو، وتی: دایکە وا مەکە! ئەگەر وا بکەى لە
داخندا پەچەکە فەرى دەدم، چش با بگیرین.

عیفەت خانم دلی لە قسەى کچەکەى راپلەکی و ھاتەو ھۆشى
خۆى، درێژەى بە رێگە دا. گەیشتنە بەردەرگای کاروانسەرا. لە ناو
کاروانسەکەو کەسیک وتی: کێیە؟

ئاغای مەعسوم وتی: ھێستەرەکان ھاتن، دەرگاگە بکەو.
دەرگاگە کرایەو. دەرکەوت ھێستەرەکان وشەى نھینی بوو. ھەموو
چوونە ژوورەو.

سلۆ و ھاوپیکی ئاگریان کردبوو و چایان بۆ ژنەکان دەم کردبوو.
چایان خواردو و سوار بوون و کەوتنە پى.
لە دەشتى قەرەزیا تورشى زەماوندیک ھاتن. تى گەیشتن
گەیشتونەتە ھەریمی کوردان و لە مەترسى دەرپاز بوون. ئیحسان
نوورى بە سیلۆى وتبوو: من لە گوندیک لە بەرزایی یەکانەو کە بەسەر
دەشتەکاندا زالە، پۆژى چوارەم چاوپرێتان دەکەم. لە دوورەو، لە
پیشەوێ ئەر گوندە خەلک دەبینران.

سلۆ وتی: پاشا بە دوورین سەیرمان دەکا.
لە بەرزایی یەکان سەر کەوتن و گەیشتنە گوند، بەلام بەداخەو
ئىحسان نوورى لەوێ نەبوو. دانیشتوانى گوندیش ئاگیان لە ھاتنى
نەبوو، چوونە مالى کوێخا.

سلۆ به دواى ئىحسان نوورى دا پۆيشت. له پىنگه له گوندييه كانى
بيست؛ ئىحسان له مالى "حاجى كه لى" ي سه روكى خىلى كچلانه.
سلۆ پۆيشت بۆ نه وى.

سلۆ: سه لاموعه له يهك.

ئىحسان نوورى: ها سلۆ دهنگ وباس چييه؟ هاتنه وه؟
سلۆ: به لى هاتينه وه. خانمه كان له گوندن.

ئىحسان نوورى له گه ل سواره كانيدا پۆيشتنه نه و گونده. له و
ژوره ي كه ژنه كانى تيدا داده نيشتن، ته ليسى گه نم له سه ريهك
هه لچنرابوو، يه شار خانم پۆيشته سه ر فرده گه نمه كان و له
ده ره چيكي بچووكه وه سه يري ده ره وه ي ده كرد.

دهنگى ئاغاي مه عسوومى بيست كه ده لى: نه رى ته قى، نه و دهسته
سواره كوردانه كه دىن، كىن؟ ده ترسم يووسف عه بدال ئاغاي فريوى
دابىن و بيه وى ئه م خانمانه مان له چنگ ده ربىنى.

ته قى: من چوزانم.

ئاغاي مه عسووم: به خودا ته قى تاكوو نه مرم دهستى كه سىيان پى
ناگا.

ئاغاي مه عسووم دوو دانه تفهنگى ده تيرى له لا بوو، ئىحسان نوورى
پايسپاردبوو له ته برىز بوى بىنن. ژنه گه نه كه نه مەى بيست،
چهسته ي كه وته له رزين.

يه شار خانم: خودايه چهنده چاره پرهم.

دايكي: چى بووه وا پهنگت تىك چوووه ده له رزى؟

یەشار خانم: دایکە بیستم، ئاغای مەعسووم بەم جوۆری بە تەقیی دەوت.

دایکی: شیت مەبە! کوردەکان چۆن دەوێرن لێرە بەم شیۆیە لەگەڵ ژنی ئیحسان نووری دا بجوولێنەو؟ جگە لەمە، لە حەلەب نەتبینی چۆن دەیانپەرست، باوەڕ مەکە، ئەم کارە ئیمکانی نییە.

زۆر نەخایاند سوارەکان گەیشتن و دابەزین.

لە دەرگا درا، یەشار بە ترس و لەرزەو: کییە؟

لەپشت دەرگا کەو: منم یەشار دەرگا کە بکەو.

یەشار خانم بە شادییەو، وتی: دایکە ئیحسانە، دەنگیم ناسییەو.

دەرگایان کوردەو. ئاغای مەعسووم لەگەڵ ئیحسان دا هاتنە

ژوورەو. ئاغای مەعسووم بە زەردەخەنەو، وتی: خانم هیئام. ئیتر خەم نییە. ئەمە ی وت و چوو دەرەو.

یەشار خانم کە هاوسەرەکە ی بە کلۆی کوردی و چەک و قەتارە ی

فیشکەو بینی، تەکانیکی خوارد، وای دەزانی میژدەکە ی وەکوو پێشوو بە جل و بەرگی ئەفسەرییەو دەبینی.

ئیحسان نووری دەستی خەسووی ماچ کرد، سوپاسی

زەحمەتەکانی کرد. یەشار خانم نەوازی کرد. کەمێک پێکەو

ناخافتن. فەرمانی دا ئەسپەکانیان نامادە کرد. سوار بوون و پویشتن

بۆ مالی حاجی کەلش. لێرە ئاغای مەعسووم و تەقی تەفەنگە دە

تیرەکانیان پێ داو مالتاواوییان لی کردو پویشتن.

۱۶۹
 ۱۶۸
 ۱۶۷
 ۱۶۶
 ۱۶۵
 ۱۶۴
 ۱۶۳
 ۱۶۲
 ۱۶۱
 ۱۶۰
 ۱۵۹
 ۱۵۸
 ۱۵۷
 ۱۵۶
 ۱۵۵
 ۱۵۴
 ۱۵۳
 ۱۵۲
 ۱۵۱
 ۱۵۰
 ۱۴۹
 ۱۴۸
 ۱۴۷
 ۱۴۶
 ۱۴۵
 ۱۴۴
 ۱۴۳
 ۱۴۲
 ۱۴۱
 ۱۴۰
 ۱۳۹
 ۱۳۸
 ۱۳۷
 ۱۳۶
 ۱۳۵
 ۱۳۴
 ۱۳۳
 ۱۳۲
 ۱۳۱
 ۱۳۰
 ۱۲۹
 ۱۲۸
 ۱۲۷
 ۱۲۶
 ۱۲۵
 ۱۲۴
 ۱۲۳
 ۱۲۲
 ۱۲۱
 ۱۲۰
 ۱۱۹
 ۱۱۸
 ۱۱۷
 ۱۱۶
 ۱۱۵
 ۱۱۴
 ۱۱۳
 ۱۱۲
 ۱۱۱
 ۱۱۰
 ۱۰۹
 ۱۰۸
 ۱۰۷
 ۱۰۶
 ۱۰۵
 ۱۰۴
 ۱۰۳
 ۱۰۲
 ۱۰۱
 ۱۰۰
 ۹۹
 ۹۸
 ۹۷
 ۹۶
 ۹۵
 ۹۴
 ۹۳
 ۹۲
 ۹۱
 ۹۰
 ۸۹
 ۸۸
 ۸۷
 ۸۶
 ۸۵
 ۸۴
 ۸۳
 ۸۲
 ۸۱
 ۸۰
 ۷۹
 ۷۸
 ۷۷
 ۷۶
 ۷۵
 ۷۴
 ۷۳
 ۷۲
 ۷۱
 ۷۰
 ۶۹
 ۶۸
 ۶۷
 ۶۶
 ۶۵
 ۶۴
 ۶۳
 ۶۲
 ۶۱
 ۶۰
 ۵۹
 ۵۸
 ۵۷
 ۵۶
 ۵۵
 ۵۴
 ۵۳
 ۵۲
 ۵۱
 ۵۰
 ۴۹
 ۴۸
 ۴۷
 ۴۶
 ۴۵
 ۴۴
 ۴۳
 ۴۲
 ۴۱
 ۴۰
 ۳۹
 ۳۸
 ۳۷
 ۳۶
 ۳۵
 ۳۴
 ۳۳
 ۳۲
 ۳۱
 ۳۰
 ۲۹
 ۲۸
 ۲۷
 ۲۶
 ۲۵
 ۲۴
 ۲۳
 ۲۲
 ۲۱
 ۲۰
 ۱۹
 ۱۸
 ۱۷
 ۱۶
 ۱۵
 ۱۴
 ۱۳
 ۱۲
 ۱۱
 ۱۰
 ۹
 ۸
 ۷
 ۶
 ۵
 ۴
 ۳
 ۲
 ۱
 ۰

ئەستەنبوولۇ ھەببو. ژيان لەناو كوردانى چىاي ئاگرى دا بەو شىۋەيە
گونجاو نەبوو. لە مالى يوسف ئاغا كراسىكى كوردىيان بۇ دورى و
كردىيانە بەرى، سەرۈپچىكى كوردىيان بەسەرىدا دا.

چەند پۇژىك لەوى مانەو، لەگەل سوارەكانياندا بەرەو چىاي ئاگرى
كەوتنە پى. لە دەشتى چالدايران تىپەرىن و گەيشتنە چىاي
باخچەجى. شەو تارىك بوو. دەستەيك سوار پووبەرويان دەھاتن،
يەكتريان نەناسىيەو و تەقەيان لە يەكترى كرد. پاشان لە دورەو
پىكەو قەسيان كرد. تىگەيشتن ئەوانىش لە پىشمەرگەكانى ئاگرىن،
لە درەنگەپانەوى ئىحسان نوورى و سوارەكانى نىگەران بووبوون،
بۇ دۆزىنەو ھىنانەو ھىنانەو نىردرايوون. ئەوانىش گەپانەو پىكەو
بەتەنىشت شارى ماكۇدا تىپەرىن، پۇيشتنە ناو. ئىلى جونىكى و
شەويكىش لەوى مانەو، پۇژى دواتر گەيشتنە سنوورى ئاگرى.

وهرزى پايز بوو، كوردان لە چىاي ئاگرى بەرەو پىدەشتەكان
دەبەزىبوون و خىۋەتيان ھەلدايوو. ئىحسان نوورىش خىۋەتيكى
قوۋچەكى بۇ خۇي ھەبوو. لەوى دابەزىن. پۇژى دواتر بارىان كردو
پۇيشتنە گوند. خىۋەتەكەيان لە سەريان -كە مەترىك لە زەوييەو بەرز
بوو- كردهو پاش ھەسانەو، بە پىشنىارى ھاسەرەكەي لەسەريان
ھاتنە خوارەو.

ھاسەرەكەي بىكەيەكى سەربازىي كە لەوبەرى پووبارە بچكۆلەكەو
بوو، پىشان دا، وتى: ئەوى بىكەيەكى ئەرتەشى توركە، گوللەكانيان
دەگەنە ئەم گوندە. دەبىنى ھىچ بەرەستىك لەنىوان ئىمەو ئەواندا نىيە.

به لām هيشتا ناویرن هیرش بکه نه سهرمان. سالی پابوردو به
 ههنگیکه وه هاتن و تیکشکان. چهند دیل و چهکیان له پاش خویان
 به جی هیشته. نهوان ته قهمان لی ناکهن و ئیمهش ته قهیان لی ناکهین.
 چوونه ژووریکه وه که له ژیر خپوه ته که یاندا بوو. ئیره ژیرخانیک
 بوو. ژووریکی دانیشتنی تیدا بوو، ته نیا په نجه ره یه کی بچوکی
 هه بوو. په نجه ره که شووشه ی پیوه نه بوو. بو ئه وه ی ناوه وه ی ژوره که
 له دهر وه نه بیئرئ، کاغزی چه وریان له باتیی شووشه به په نجه ره که دا
 گرتبوو. گوندنشینه کان دیواره کانیاں به بهردی گه وه هه لچنبوو،
 به لām هیچیان پیوه نه دا بوو.

هاوسه ره که ی وتی: یه شار ئیره مالی ئیمه یه.

یه شار خانم: ئوووی! ده بی لی ره بژین؟

هاوسه ره که ی: ناچارین. ئیمه له حالی شه پداین. چه کداره کانی
 تورکم پی نیشان دای چهند لیمانه وه نزیکن. ده بی ماله که مان هه روا
 بی. هاوینان لی ره نامینینه وه ده چینه کوستان.

یه شار خانم: هه موو دانیشتوانی ئه م گونده ده چنه کوستان؟

هاوسه ره که ی: به لی ئه مانه پیشمه رگه کانی ئیمه ن.

یه شار خانم: که لوپه له کان چی لی ده کهین؟

هاوسه ره که ی، وتی: ئیره زیخ و لمه. نه و شتانه ی که ناتوانین له گه ل
 خوماندا بیان بهین، چالیان بو هه لده که نین و ده یان خه یه ژیر خاکه وه،
 هیچ دیار نین. پایز که ده گه پرنینه وه، ده ریان دینن، هیچییان لی نایئ.

يەشار خانم: باشە، ئىمە پىكەوۋە بىن. لە ھەر كۆي بى باشە. من ئەم
ژوورە پىك دەخەم. بزانم ھەزى لى دەكەي؟ ئەم پىشتى دەرگايە
ژوورىكى بچووكە، دايكم لەوى دەخەوى، بەلام ئەى ئىشكەرەكە؟
ھاوسەرەكەي: ئىشكەرەكە پۇژانە لەم پىشت دەرگايە خەرىكى كار
دەبى. شەوانىش مالى خوى ھەيە دەگەرئەوۋە مالى خوى.
لە ژوورەكە ھاتنە دەرىۋو چوون بۇ لاي دايكى. يەشار خانم: دايكە
مالەكەمان ئەمەيە لەژىرمانەوۋەيە.

دايكى: كچم دەبى ژىرەوۋەمان ژىرخان بى.
يەشار خانم: بەلى دايكە ژىرخانە. ئىرە گۆرەپانى شەرە. ئەمانەي
ئەوبەرمان كە دەيانىنى، ئەوانە ئەو چەكدارانەن كە دوژمنى زاواكەتن.
چى بكن دەبى ئاگايان لە خويان بى.
دايكى بە ترس و سەرسورمانەوۋە: ئىستا ئەرئەشەيكەكانى خۇمان
دوژمنى خۇمان؟!

يەشار خانم: مەگەر نازانى كورد و تورك بوونەتە دوژمنى يەكتەر و
پىكەوۋە شەر دەكەن؟ سەرۆكى كوردانىش زاواكەي تۆيە.
دايكى: كچەكەم دەولەت خوى پاسپورتى پى دايىن و ناردىنى بۇ لاي
زاواكەم.

يەشار خانم: راستە دەولەت خوى ناردىنى، بەلام ئەمىرۇ ئىمەش
لەناو كورداندا دەژىن. ئەرئەشەيكەكان شەر لەگەل ئىمەدا ناكەن، شەر
لەگەل كورداندا دەكەن. ئەى جىياوازى چىيە؟ ئىمەش ئەمىرۇ لەگەل
كوردەكانداين.

دايكي: راسته! باشه، مادام وايه با برۆين خاويىنى بكهينه وه.
 كچ، وتى: زاواكت رايىسپاردوو خاويىيان كرده ته وه.
 چوونه ناو ماله كه، ئيشكه ره كان كل وپه له كانيان هينايه ژووره كه وه.
 يه شار خانم، ئه وپه رده سپيانه ي كه گولدوزىي كردبون، له جانتاكي
 هينانه ده رى، به رده په شه كانى ديواره كه ي پى داپوشين. به وپه رده
 سپيه جوانانه ژووره كيان كرده مالىكي خاويى و راسته قينه. ئيتر
 جيگير بون.

هيشتا ههفته يه كه له هاتنيان تى نه په ريبوو كه فرۆكه جهنگيه كانى
 تورك له ئاسمانى گونده كه ده ر كه وتن و به بۆمب به خير هاتنى
 خانه كانيان كرد، ئيدى -له دواييدا- هه موو پۆژيك دريژهيان به م
 كارهيان ده دا.

زستان تى په پرى و به هار هات. ميژده كه ي كه سيكي نارد ته بريز،
 خيوه تىكي گه وره ي باشيان بۆ هينا. خيوه ته كه يان هه نديك دوورتر له
 گوند هه لدا. ئيتر له و ژيتر خانه پزگاريان بوو. مانگيك دواتر پويشتنه
 كوستان.

به ر له وه ي برۆنه كوستان، شه ويك له هه موو بنكه سه ربازيه كانى
 توركه وه ده سپريژى ته قه ده ستى پى كرد، شه ستيره كان هارپه يان
 ده هات. كورده كان به مه پاهاتبوون. نه وه نده گرنگيان پى نه ده دا، به لام
 ئه م نافره تانه زۆر ده ترسان.

هاوسه ره كه ي وتى: مه ترسن! هيچ نيبه. په نگه گيان له به ريكي وه كوو
 كه رويشك، به به رده م يه كيك له بنه كاندا تى په ريبى و به رديك له ژيتر پيى

دەرچووبى، بە خەرى بەردەكەدا پىيان وابووبى كوردەكان ھاتونەتە سەريان. بىكەكانى دىكەش بۇ نىشاندانى ھۆشيارى خۇيان تەقە دەكەن. زۆربەى جار وا دەكەن. ئەو جۆرە بەكۆمەل تەقەكردەنى ئەوان، بۇ ئىمە ۋەكۆرگەمەى ئى ھاتوۋە. ئىۋەش بزانن و لەو جۆرە شتانە مەترسن. نە بە ھەنگ و نە بە تىپ و نە بە لەشكر ناۋىرن ھىرش بكنە سەرمان، تاقىيان كوردەتەۋە. ئەگەر بىانەۋى ھىزى زياتر بھىننە دەۋرۋەرى چىاكە. كەسانىك ھەن ئاگادارمان بكنەۋە. ئىۋە بە خەيالى ئاسۋودە بخەون.

زۆزانەكانى چىاي ئاگرى زۆر دلفىنن. كوئىستانى وا لە ھىچ شوئىنىك نىيە؛ يەكەم لە ھەموو چىاكانى دەۋرۋەرى بەرزترە، ھىچ كۆسپىك پىش بە دىقتى ئاگرى، دوۋەم زەۋىيە سەرسەۋزەكەى بە گۈلى رەنگاۋرەنگ داپۇشراۋە.

شوئىنىكىيان بۇ خىۋەتەكەيان دىارى كرد. گۈلەكان بە ماۋەيەكى كەم لە نىزىكى يەكتەرە ۋەوابوون. ھەموو ئەو دەۋرۋەريان كىرەبۋە گۈلستان. يەشار خانم زۆر خەزى لە گۈل دەكرد. نەيدەھىشت ھىچ گىيانلەبەرىك نىزىكى خىۋەتەكەيان بىتتەۋە. خىۋەتەكەيان لەناو گۈلەكاندەلدابوۋ.

ھىشتا بە تەۋاۋى جىگىر نەۋوبوون كە "شىخ عەبدولقادىر" سەرۋكى بەشىك لە ئىللى ساكان كە لە ئاگرى بوون، بە بىست سۋارەۋە ھاتن بۇ مالىيان. ئەسپەكانىيان كەۋتنە گىيانى گىاۋ گۈلە جوانەكان.

ميوان بوون، نه ده كرا هيچ بلن، يه شار خانم له ناخو وه خوئ
ده خوارده وه.

هاوسه ره كه ي ليئ نزيك بووه وه وه له سه رخو پني وت: يه شار! ليئره
كوردستان و كويستانه. ليئره حه وشي ماله وه نيبه مرؤف بتوانئ
پاريزگاريمان لي بكا. خه م خؤ! چهند پوژي ديكه ليئره بار ده كه ين،
ده چينه شويئي باشت. له ويئش ناتوانئ پاريزگاري له گوله كان بكرئ.
بروانه خواره وه ي خيوه ته كه مان، گولستانكي ديكه يه.

ماوه يه كه له ويئ مانه وه. دواتر شويئي خيوه ته كه يان گوڤي. ليئره
يه شار خانم له كاتي بومباباراني فرؤكه كاندا ئه ستوي بريندار بووبوو.
ليئر فرؤكه كانئ تورك ماوه يان نه ده دا وه كوو جارن خيوه ته كه يان
هه لده نه وه، برديانه شويئي تاويئره به رديكي گه وره ي لي بوو؛ لايه كي
ساف بوو، به شيوه ي ئه ستووني له زهويدا چه قيبوو. لايه كي
خيوه ته كه يان خسته سه ري و لايه كه ي تري به زهويدا شوږ بووبوه وه،
له ژيئريدا ده ژيان. ئه م خيوه ته ئه ركي راداري جيبه جي ده كرد.

فرؤكه كان كه له ئه رجيشه وه هه لده فرين، هه تا نزيكي چيائ ئاگري
نه ده بوونه وه، نه ده بينران، به لام ده نكيان ده گه يشته ئه وي. به ئاماژه ي
يه شار خانم، ژن و مندا له كان به ره و په ناگه كانيان هه لده هاتن.
په ناگه كانيان ئه و ئه شكه وتانه بوون كه له چياكه دا هه بوون.

ميرده كه ي تي گه يشتبوو، ده ولته تي توركي ده يه وي به ناردي هيزي
زياتر چيائ ئاگري داگير بكا. پيشده ستيي كردو ويستي سنووري
ده سه لاتي خوئ به فراوان بكا. به لام پيوست بوو بئكه سه ربازيه كانئ

دەرووبەرى چىاي ئاگرى لەم پلانەدا لەناو بېرىن. يەك لەدواى يەك دەستيان بەسەر بىنكەكاندا گرت و ھىزەكانيان بەدىل گىران. ھاوسەرەكەى بۆ خۆى بەشداریى لە ھەموو شەپەكاندا دەکرد.

لەم پۆژانەدا يەشار خانم ھانای بۆ خودا دەبرد و لىى دەپاراپەو ھەيژەكەى بپارىزى، بەپاستى دەپپاراست. كوردەكان وەكوو دوژمن سەيرى سەربازە دىلەكانى توركيایان نەدەکرد، ئەوانيان وەكوو ميوانى خۆيان دەزانى و بە باشى ھەلسوكەوتيان لەگەلدا دەکردن. ئەم ھەلسوكەوتانە ئەم خانمە غەربانەى زۆر خوشحال دەکرد. كوردان لەكاتى دەستبەسەرداگرتنى شارۆچكەى (پاشكەندى) نزىكى سنوورى دەولەتى ئىزان و سۆقیەتدا، عوودى بەپتووبەرى ھەلاتووى شارۆچكەكەيان بە دیارى بۆ يەشار خانم ھىنابوو.

پیشمەرگە كوردەكان لە بەرەيەكى نوێى شەپدا كە لە دەرووبەرى ئەرچیش و پاتنوووس كردبوویانەو، سەرکەوتنى بەرچاویان بەدەست ھىنابوو. بەھۆى ناپاكى پيشبینى نەكراوى ئىلى كەسكۆیى يەو، كە چووبوونە پال ھىزەكانى دەولەت و یارمەتیی ئەرئەشى توركيان داووبو و پىنوینىيان كردبوون، لەم بەرەيەدا تووشى شكست بووبوونەو. سوپای توركييا راستەوخۆ بەم ناپاكیە لەگەل ھىزەكانى ئاگرىدا پووبەروو بوونەو.

سەرەتای پايز ھىرشى بەربلاوى ئەرئەشى توركييا بۆ چىاي ئاگرى دەستى پىکرد. بەگۆيرەى پۆژنامەى توركييا ناوھندى فەرماندەيى ئەرئەشى توركييا شەست و شەش ھەزار سەربازو ژاندارم و سەد فەرۆكەى بۆ

سەركۈتى ئاگرى تەرخان كىرىپتۇ. نىۋە ئەم ھىزە بۇ پىشگرتىن لە
گەيشتىنى ھىزى يارمەتيدەر بۇ لاي كوردەكان و نىۋە دىكەشى
سەدۈشەست سەربازى بەرانبەر بە ھەر كوردىك تەرخان كىرىپتۇ.

ھىرشىيان دەست پى كىرد. كوردەكان بەرانبەر بەم ھىزە گەورەيە چەند
پۇژى خۇيان پاگرت. ئەوان لەناو بازىنەيەكى ئاگر و ئاسندا گەمارۇ
دراپوون. نوينەرى ئەرمەنەكان "سەرگورد پراھان" چەند كەسىكى
لەگەلدا بوو، دەيۈست بەر لە پىشپەويى ئەرتەشى تۈرك خۇي لە
گەمارۇكە دەرباز بكا. سەرەتا پىشنىيارى بە ھاوسەرى يەشار خانم
كىرىپتۇ چىاي ئاگرى چۆل بكەن. ۋەلامى پەتكىردنەۋەي ۋەر گىرتىپتۇ.
دواتر ھاتبۇ خوارەۋە بە يەشار خانمى وتىپتۇ: ھىزەكانى ئاگرى بە
تەۋاۋى گەمارۇ دراۋن. تەنبا ئەم شەۋمان بەدەستەۋە ماۋە خۇمان
دەرباز بكەين، ئىمە شارەزاي پىگەۋپانين، ھەستە با پىۋىن! مىزدەكەت
ۋتى ژنەكان لەگەل خۇتاندە بەرن و دەرباز بن، منىش دواتر دىم.

يەشار خانم لە ۋەلامدا: مەن لە مىردى خۇم جىا نابمەۋە. ھەتا خۇي
نەيى بۇ ھىچ كۆي ناپۇم. ئەگەر پۇژمان تەۋاۋ بوۋى، با ھەردۈكمان
پىكەۋە بىرىن. ئەۋى كە دەلى ((ۋتى منىش بەدواتاندە دىم))، باۋەر
ناكەم، چۈنكە مەن ئىحسان دەناسم ھاۋسەنگەرەكانى لە مەترسىي
گەمارۇي دۈژمندا بەجى ناهىلى تا گىيانى خۇي پىزگار بكا، ئەمە
ئىمكانى نىيە. ئىۋە بە خەيالى ئەۋەي كە دەمرن، ھەموۋ بەلگە و
نوۋسراۋەكانى ھاۋسەرەكەيى سوۋتاند. زىپ و زىۋەكانىشى شكاند،
دايكى ھات و دەستى گرت، ئەۋى بە ساغى مابۋەۋە لىي ۋەرگرت.

دایکی وتی: شیت بووی کچهکه، هیشتا ماوین و نه مردوین، نارام بگره تا میردهکەت دی و پاوێژی لهگه‌لدا بکه.

شه و دهنگی تهقه کپ بووبوو، هاوسهرهکهی هاتهوه. یه‌شار خانم وتی: موسیۆ پاهان هات و پیی وتم به‌ته‌واوی گه‌مارۆ دراوین. ئه‌گهر ئهم شه‌وه نه‌پوین، ئیتر پزگارمان نابێ. میردهکەت وتی بپۆ خانمه‌کان هه‌لگره‌و له‌گه‌ل خۆتدا بیانبه و بپۆن، منیش به‌شوینیاندا دیم. من تۆم به‌ته‌نیا به‌جی هیشت و له‌گه‌لیاندا نه‌پویشتم، ئه‌وان پویشتن.

هاوسهرهکهی وتی: ئه‌وه‌ی که گه‌مارۆ دراوین راسته، به‌لام قسه‌کانی دیکه‌ی هه‌موو درۆیه. باشتان کرد نه‌پویشتون، له‌ گه‌مارۆ مه‌ترسن، ئیمه‌ی کورد هه‌ر کاتی‌ک به‌مانه‌وێ ده‌توانین گه‌مارۆکه بشکینین و خۆمان ده‌رباز بکه‌ین. به‌لام به‌م ئاسانییه ده‌ست له‌ دوژمن هه‌لناگرین.

هه‌فته‌یه‌کی تر درۆیه‌یان به‌ شه‌ر دا. سه‌ره‌نجام به‌رگریکردن‌یان بئ‌سوود بینی. هێرشیان کرد و هێلی گه‌مارۆیان شکاند، له‌ چپای ناگری ده‌ر چوون.

ئافه‌ته‌کان له‌گه‌ل ئیحسان نووری‌دا هاته‌ ئێران. ئیحسان نووری له‌ ئێران بوو به‌ په‌نابه‌ر.

وینہ

له چه پوره: یمشار خانم، حهیدر بهگ و منداله‌کهی، خانم سهدیقه ژنی حهیدر

له پاستهوه: یه‌شار خانم، عیفت خانمی دایکی یه‌شار،
خانم سدیقه براژنی یه‌شار و منداله‌که‌ی- نیسانی ۱۹۲۶، نهرنپوم

یه‌شار خانم و ئه‌یووب بارزانی
هاوینی ۱۹۸۳، تاران

یہشار خانم و نیحسان نووری پاشا
چیای ناگری (ٹارارات)، ۱۹۳۰

یہشار خانم کاتی خہمگینی حزی له عوودلیدان بوو